

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

**Nabídka služeb a potenciál rozvoje cestovního ruchu
zvolené destinace v České republice**

Bc. Michal Sluka

© 2016 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Michal Sluka

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Nabídka služeb a potenciál rozvoje cestovního ruchu zvolené destinace v České republice

Název anglicky

The Services and Tourism Development Potential in the Chosen Destination of Czech Republic

Cíle práce

Cílem diplomové práce je na základě zhodnocení stávajícího stavu cestovního ruchu ve zvolené destinaci navrhnout doporučení pro zlepšení cestovního ruchu ve sledované destinaci směřované územní samosprávě.

Metodika

Metodika teoretické části diplomové práce bude založena na studiu tematicky zaměřené odborné literatury a aktuálních internetových zdrojů. Teoretická východiska budou zpracována na základě metody zkoumání dokumentů a prostřednictvím komparace a syntézy sekundárních zdrojů. Následně bude zpracována praktická část práce (kapitola Vlastní práce), která bude vycházet z charakteristiky zvolené destinace a analýzy současného stavu nabídky služeb cestovního ruchu. Zájem o danou destinaci bude zjišťován prostřednictvím dotazníkového šetření. Zjištěné výsledky budou v závěru práce vyhodnoceny a budou zpracovány doporučující návrhy pro územní samosprávu.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Cestovní ruch, destinace, potenciál, účastník CR, Česká republika.

Doporučené zdroje informací

HESKOVÁ, M. *Cestovní ruch : pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Praha: Fortuna, 2006. ISBN 80-7168-948-3.

HORNER, S. – SWARBROOKE, J. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času : aplikovaný marketing služeb*. Praha: Grada, 2003. ISBN 80-247-0202-9.

PALATKOVÁ, M. *Marketingová strategie destinace cestovního ruchu : jak získat více příjmů z cestovního ruchu*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1014-5.

ZICHOVÁ, J. – PALATKOVÁ, M. *Ekonomika turismu : turismus České republiky*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-3643-3.

Předběžný termín obhajoby

2015/16 ZS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Miroslava Navrátilová

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 21. 10. 2015

Ing. Helena Čermáková, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 26. 11. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Nabídka služeb a potenciál rozvoje cestovního ruchu ve zvolené destinaci v České republice" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. března 2016

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval všem, kteří mi přímo nebo nepřímo pomáhali při tvorbě této diplomové práce a především pak paní Ing. Miroslavě Navrátilové za ochotu, odbornou pomoc a rady při zpracovávání.

Nabídka služeb a potenciál rozvoje cestovního ruchu zvolené destinace v České republice

Souhrn

Diplomová práce se zaměřuje na problematiku cestovního ruchu ve zvolené destinaci, kterou je CHKO Kokořínsko - Máchův kraj. V teoretické části se práce zabývá vymezením základních pojmů, jako je cestovní ruch, typologie cestovního ruchu, účastníci cestovního ruchu, potenciál cestovního ruchu, trh cestovního ruchu a služby v cestovním ruchu. V druhé části – vlastní práce, je charakterizována zvolená destinace, její historie a atraktivnost. Dotazníkové šetření zjišťuje zájem o předmětnou destinaci. Následuje návrh víkendového programu jako nabídky služeb pro standardní českou rodinu čítající čtyři členy. Na základě výsledků šetření a osobního zjištění nabízí diplomová práce doporučující návrhy pro zlepšení cestovního ruchu v dané destinaci pro územní samosprávu.

Klíčová slova:

Cestovní ruch, destinace, potenciál, účastník cestovního ruchu, Česká republika, CHKO, ubytování, kultura a volný čas.

The Services and Tourism Development Potential in the Chosen Destination of Czech Republic

Summary

This diploma work work with survey on problems travel movement in election destination, that is protected landscape area Kokořínsko - Máchův kraj. In theoretic parts work deal with erase basic consepts, travel movement, typology travel movement, participant travel movement, potential travel movement, tourist market and services in travel movement. In second parts – personal work, is characteristics election destination, her history and magnetism. Inquiry investigate with interest in objective destination. Succed proposal weekend programme for standard Czech families whose-dissembling four full member. Pursuant to record inquiry personal inquest offers diploma work.

Keywords:

Tourism, destination, potential, participant Tourism, Czech republic, protected landscape area, accommodation, culture and free time.

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	15
3.1 Cestovní ruch	15
3.1.1 Typologie cestovního ruchu.....	17
3.1.2 Typologie účastníků cestovního ruchu	20
3.1.3 Faktory ovlivňující cestovní ruch	23
3.2 Potenciál cestovního ruchu	23
3.2.1 Selektivní předpoklady	25
3.2.2 Lokalizační podmínky	27
3.2.3 Realizační podmínky	28
3.2.4 Rajonizace a geografie cestovního ruchu	28
3.3 Trh cestovního ruchu.....	29
3.3.1 Objekty a subjekty cestovního ruchu.....	29
3.3.2 Typy trhů cestovního ruchu	30
3.3.3 Specifika trhu cestovního ruchu	30
3.4 Služby v cestovním ruchu	31
3.4.1 Sektory služeb v cestovním ruchu	33
3.5 Nabídka a poptávka v cestovním ruchu	33
3.5.1 Spotřeba v cestovním ruchu.....	35
3.5.2 Produkt cestovního ruchu	35
3.5.3 Cestovní ruch a HDP v České republice.....	36
3.6 SWOT analýza cestovního ruchu v České republice	38
4 Vlastní práce	41
4.1 Chráněná krajinná oblast Kokořínsko, historie a současnost.....	41
4.2 Územní vymezení a popis krajiny.....	44
4.3 Atraktivní místa.....	46
4.4 Dopravní obslužnost.....	63
4.5 Cyklistické trasy a turistické značky.....	65
4.6 Zhodnocení a možnosti rozvoje cestovního ruchu.....	69

5	Výsledky a diskuse	73
5.1	Dotazníkové šetření.....	74
5.2	Víkendový pobyt a program.....	80
5.2.1	Náklady na pobyt.....	85
5.3	Doporučení pro rozvoj cestovního ruchu v dané destinaci	87
6	Závěr.....	90
7	Seznam použitých zdrojů	91
8	Přílohy	95

Seznam obrázků

č. 1.	Původní hranice a umístění CHKO Kokořínsko.....	43
č. 2.	Pohled na hrad Bezděz.....	47
č. 3.	Pohled na hrad Houska z nádvoří hradu.....	50
č. 4.	Hrad Kokořín, pohled od silnice od obce Kokořín.....	53
č. 5.	Pokličky, pohled shora.....	55
č. 6.	Zkamenělý zámek.....	56
č. 7.	Vytesaná deska na památku zemřelému pilotovi.....	57
č. 8.	Čapská palice.....	58
č. 9.	Koupaliště Mšeno - Mšenské lázně.....	59
č. 10.	Harasov, dva pohledy.....	60
č. 11.	Harasov, dva pohledy.....	60
č. 12.	Koupaliště Kokořín.....	61
č. 13.	Nedamov, pohled na pláž.....	61
č. 14.	Koupaliště Pod Houskou.....	62
č. 15.	Želízy – koupaliště.....	62
č. 16.	Penzion V Ráji.....	82

Seznam tabulek

č. 1. Podíl cestovního ruchu v ČR na HDP v letech 2004 – 2013 v procentech.....	36
č. 2. Grafické znázornění vývoje HDP v % za dané roky.....	37
č. 3. Cyklotrasy.....	66
č. 4. Návštěvnost hradu Bezděz za roky 2010 až 2014.....	71
č. 5. Grafické zpracování návštěvnosti hradu Bezděz za vybrané roky.....	72
č. 6. Grafické znázornění počtu jednotlivých odpovědí ot. Č. 1.....	75
č. 7. Grafické znázornění odpovědí dle procentního zastoupení ot.č. 1.....	75
č. 8. Grafické znázornění počtu jednotlivých odpovědí ot.č. 2.....	76
č. 9. Grafické znázornění odpovědí dle procentního zastoupení ot.č. 2.....	77
č. 10. Grafické znázornění počtu jednotlivých odpovědí ot. Č. 3.....	78
č. 11. Grafické znázornění odpovědí dle procentního zastoupení ot. Č. 3.....	78
č. 12. Grafické znázornění počtu jednotlivých odpovědí ot.č. 4.....	79
č. 13. Grafické znázornění odpovědí dle procentního zastoupení ot.č. 4.....	79

Seznam zkratk

CR – cestovní ruch

ČR – Česká republika

ČSR – Česká socialistická republika

ČSÚ – Český statistický úřad

HDP – hrubý domácí produkt

CHKO – chráněná krajinná oblast

HUZ – hromadná ubytovací zařízení

SOK – Sdružení obcí Kokořinska

WTO – World Tourism Organization – Světová organizace cestovního ruchu

1 Úvod

Cestovní ruch se v současné době považuje za velice významný fenomén a živě se rozvíjející součást světového hospodářství. S rozvojem dopravy, komunikačního spojení a změnami v politickém a ekonomickém uspořádání světa, mění lidé svůj životní styl a cestují ve stále větším měřítku. Neustálý rozvoj cestovního ruchu je pro všechny země i regiony nesmírně důležitý. Pro některé oblasti je turismus základním odvětvím ekonomiky s velkým podílem na zaměstnanosti i tvorbě hrubého domácího produktu. Rozvoj cestovního ruchu prochází v posledních desetiletích velkými změnami. Stává se důležitým faktorem pro růst a stabilizaci ekonomiky. Cestování má několik příčin, těmi nejdůležitějšími jsou odpočinek a seberealizace člověka, které jsou v dnešní uspěchané době velmi potřebné. Lidé se díky cestování stávají více tolerantní vůči novým kulturám, zvykům a náboženstvím, učí se novým jazykům. Také dochází díky turismu k vyváření nových životních stylů.

Významným krokem pro občany České republiky a pro cestovní ruch se stalo otevření hranic po roce 1989, následně také vstup do Schengenského prostoru. Cestování se stalo pro mnoho lidí samozřejmou věcí. Zvýšil se počet cestovních kanceláří a agentur, které se snaží svým klientům nabídnout velké množství zájezdů do všech koutů naší republiky i téměř do všech zemí světa. Nejčastějšími jsou pobytové a poznávací zájezdy, ale jsou i další typy, jako např. rekreační, sportovní, turistické, kulturně-poznávací, lázeňské, pobyty na venkově atd.. Nejprve velké množství lidí mělo zájem o destinace zahraniční, v současnosti nastupuje trend návratu zájmu o Českou republiku.

Diplomová práce se proto zaměřuje na Českou republiku, a to konkrétně na oblast chráněné krajinné oblasti Kokořínska, hrady a další významné turistické cíle, a na problematiku cestovního ruchu v uvedené oblasti. Celá tato oblast přiláká ročně několik set tisíc návštěvníků. Tento fakt je dán především okouzující přírodou a jedinečným charakterem celé této oblasti. Kokořínsko přitahuje návštěvníky nejen svými kulturními a historickými památkami, ale také možnostmi sportovního vyžití, která je v poslední době důležitým faktorem pro účast na cestovním ruchu.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je na základě zhodnocení stávajícího stavu cestovního ruchu ve zvolené destinaci CHKO Kokořínsko – Máchův kraj zpracovat návrhy pro možné zlepšení postavení této destinace na trhu cestovního ruchu v České republice a vytvořit vlastní návrh víkendového pobytu pro cílovou skupinu účastníků cestovního ruchu. Vybranou destinací je turistická oblast CHKO Kokořínsko – Máchův kraj se zaměřením na památky a turisticky atraktivní místa.

Pro dokončení hlavního cíle jsou stanoveny dílčí úkoly:

- definování základních pojmů v cestovním ruchu,
- charakteristika zvolené destinace,
- dotazníkové šetření a interpretace dat,
- zhodnocení stavu cestovního ruchu v dané destinaci,
- návrhy doporučení pro zlepšení cestovního ruchu ve zvolené destinaci.

2.2 Metodika

Metodika diplomové práce spočívala v následujících metodách:

- popisná analýza,
- pozorování,
- analýza a syntéza dat,
- komparace sekundárních zdrojů,
- dotazníkové šetření.

Popisná analýza byla v diplomové práci použita jak teoretické části, tak i částečně v části vlastní práce. Tato analýza poskytuje na základě prostudování odborné literatury možnost získat souhrnné metody, sloužící k detailnějším informacím o problematice

cestovního ruchu a následně i o zkoumaném tématu. Odborná literatura se dělí na primární a sekundární literaturu (zdroje). Mezi primární zdroje lze zařadit tištěné publikace, knihy, normy, patenty, ročenky, odborné, vědecké časopisy, právní dokumenty atd. Primární zdroje tedy tvoří původní prameny, které zahrnují nové výsledky nebo data. Sekundárním zdrojem jsou učebnice, encyklopedie, příručky, slovníky, internetové stránky, atd. Sekundární zdroje jsou závislé na primárních pramenech a slouží ke snadnější orientaci v dané oblasti [19].

Pozorování je založeno na záměrném, cílevědomém a plánovitém sledování vnímatelných skutečností (jevů, procesů), aniž by pozorovatel do pozorovaných skutečností nějak zasahoval. Lze zde použít i technické pomůcky, jako např. kameru, diktafon, magnetofon. Pozorování lze dělit na nestandardizované (při kterém je určen cíl pozorování a pozorovatel má volnost) a standardizované (kdy je přesně plánem určeno, co a jak má pozorovatel sledovat). Dále pozorování lze rozlišit na zjevné, skryté, zúčastněné a nezúčastněné. Díky pozorování lze snadno shromáždit informace a soustředit se na daný zkoumaný problém [33].

Analýza a syntéza dat jsou sice na pohled dvě protikladné metody, ale ve skutečnosti se tyto navzájem doplňují i prolínají. Analýza (původem z řeckého ana-lyó) se dá přeložit jako rozebírání, rozkládání, rozvazování. Jedná se tedy myšlenkově o rozložení zkoumaného jevu, objektu, či předmětu na jednotlivé části, které jsou předmětem dalšího zkoumání. Syntéza je opakem – skládáním, kdy myšlenkově se spojí dílčí části v jeden celek. Syntéza vede k vysvětlení nových poznatků, vztahů nebo zákonitostí [10].

Tato metoda byla v práci aplikována při sestavení vlastního návrhu víkendového pobytu pro určenou skupinu účastníků cestovního ruchu. Návrh byl proveden včetně kalkulace veškerých nákladů spojených s realizací.

Komparace sekundárních zdrojů – neboli srovnávání, je jedna z nejpoužívanějších metod práce. Podstata této metody spočívá v porovnávání objektů a v následném stanovení jejich shodných či rozdílných jevů, stránek, úkazů, či známek. Pojem sekundární zdroje byl popsán výše.

Dotazníkové šetření je moderní technika sběru dat, má nízké náklady. Je jednou z nejrozšířenějších a nejpoužívanějších metod. Dotazník má své výhody i nevýhody. Respondent si může odpovědi v klidu rozmyslet a nemusí se před tazatelem stydět, má

dostatek času, což se jeví jako klady. Mezi výhody také patří časová nenáročnost, relativně jednoduchá a rychlá příprava, či administrativa. I nízké náklady. Tato metoda může zasáhnout velké množství respondentů. Nevýhodou je, že se neví, kdo a jak pravdivě odpoví, a že není prostor na další konzultaci. Také nízká návratnost se řadí mezi nevýhody [10].

Dotazníkové šetření bylo v diplomové práci použito při náhodném účelovém výběru respondentů (bez určení věku, pohlaví, vzdělání apod.) ke zjištění zájmu lidí všech kategorií o zvolenou destinaci. Cílem šetření bylo mimo povědomosti o zvolené destinaci také zjištění, zda-li respondenti preferují Českou republiku či zahraničí. Otázky byly zvoleny pouze čtyři, a to dvě uzavřené a dvě polouzavřené (také polootevřené) s možností slovního odůvodnění odpovědi. V dotazníku se mohou celkově objevit tři typy otázek: otevřené, polouzavřené, uzavřené [33].

Po vyhodnocení dotazníkového šetření, které mapuje zájem o danou lokalitu jako o cílovou destinaci pro cestovní ruch respondentů, bude navržen alternativní program pro rodinu, která do uvedené destinace přijíždí na prodloužený víkendový pobyt. Závěrem jsou zde v této části diplomové práce uvedeny návrhy a doporučení pro zlepšení situace cestovního ruchu v uvedené lokalitě.

3 Teoretická východiska

3.1 Cestovní ruch

Česká republika má z hlediska cestovního ruchu velký potenciál a to v podobě přírodního i kulturního bohatství. ČR je atraktivní díky své bohaté historii, výhodné poloze a dostatku vhodných míst k provozování cestovního ruchu.

Cestovní ruch je sledovatelný ve dvou rovinách. První je, že výdaje související s cestovním ruchem představují významnou část celkových výdajů na spotřebu. Cestovní ruch he odvětví činnosti vytvářející předpoklady a podmínky pro uspokojování potřeb. Z druhého hlediska se jedná o oblast podnikatelských příležitostí v mnoha oborech lidské činnosti, kdy je významnou součástí ekonomiky společnosti. Z výše uvedeného vyplývá, že cestovní ruch se projevuje jako mnohostranný společenský ekonomický jev [20].

V současné době se stále více prosazuje řada nových forem cestovního ruchu, které spojuje především šetrnost k cílovým místům pobytů, ohleduplnost vůči přírodě i životnímu prostředí jako celku, vůči kulturnímu a historickému bohatství i ohleduplnost ve vztazích mezi lidmi.

Cestovní ruch je neodmyslitelná součást současné moderní společnosti. Každý rok dává do pohybu mnoho lidí, kteří ve svém volném čase opouštějí na různě dlouhou dobu svá bydliště za různými účely: rekreace, odpočinek, poznávání, pohyb, seberealizace a další. Hlavním důvodem tohoto jednání je záměrná změna prostředí, která umožňuje člověku uspokojit některou z jeho potřeb. Bydliště pro toto uspokojení neposkytuje dostatek možností nebo příležitostí, případně poskytuje jen nedostatečně (buď kvalitativně, nebo kvantitativně) [1].

Účast na cestovním ruchu se tedy stává výrazem jednání člověka, ve kterém se odrážejí jeho potřeby, zájmy, cíle, úmysly, a to včetně podmínek pro jejich realizaci [43].

Nalezení jednotné definice pojmu „cestovní ruch“ z hlediska praxe i teorie není jednoduché. To vyplývá ze složitosti procesu, jakým je cestovní ruch. Pojem cestovní ruch je spojován s mnoha významy, hlavně s cestováním a volným časem.

Cestovní ruch je výrazná část spotřeby obyvatelstva. Také se stává významným ekonomickým fenoménem. Cestovní ruch je důležitou oblastí podnikatelských příležitostí a také faktorem rozvoje regionálních celků, národních ekonomik a i ekonomiky globální. Cestovní ruch lze tedy chápat ve dvou rovinách. První je oblast spotřeby, kdy cestovní ruch je považován za způsob uspokojování potřeb. Druhá je oblast podnikatelských příležitostí v různých oborech lidské činnosti, kdy cestovní ruch je významnou součástí ekonomiky společnosti. Aby se mohlo účastnit cestovního ruchu, je potřeba zabezpečit větší rozsah ekonomických činností. Cestovní ruch se tedy projevuje jako mnohostranný společensko - ekonomický jev [30].

Autoři ve svých definicích zdůrazňují složitost tohoto jevu, jeho různé stránky, a to i vzhledem k tomu, z jakého úhlu pohledu je na cestovní ruch nahlíženo, nebo z jakého vědního oboru je cestovní ruch zkoumán. Definování cestovního ruchu se zpočátku vědeckého zkoumání zaměřovalo na odlišení cestovního ruchu od širšího pojmu, kterým je cestování. V dalších definicích je kladen důraz nejen na uvedené odlišení, ale i na pojmenování různých sociálních nebo ekonomických stránek [21].

Cestovní ruch lze definovat i jako cesty, jež se realizují zpravidla ve volném čase, a je chápán jako cesty, které jsou podnikány za účelem zotavení, zábavy, obchodu, povolání, či z jiných příčin, při kterých dochází k dočasné změně místa bydliště. Dále je možné uvést, že cestovní ruch je suma vztahů mezi lidmi, kteří se nacházejí v nějakém místě přechodně, a mezi obyvateli tohoto místa [34].

S tímto souvisí také změny, které cestovní ruch způsobuje v místech cestovního ruchu v souvislosti s místním obyvatelstvem. Cestovní ruch je lokální nebo územní nahromadění cizinců s přechodným pobytem, které podmiňuje vznik vzájemných vztahů mezi cizinci na jedné straně a domácím obyvatelstvem, místem a jeho krajinou, na straně druhé.

Cestovní ruch je ekonomický jev spojený se spotřebou hmotných a nehmotných statků, hrazených z prostředků získaných v místě trvalého bydliště. Tato definice zaměřená ekonomickým směrem považuje cestovní ruch jako součást spotřeby obyvatelstva. Kupní síla, fondy se přesouvají z místa bydliště do místa cestovního ruchu [15].

Cestovní ruch v poválečném období byl popisován jako souhrnné označení vztahů a jevů, vznikajících na základě cesty a pobytu místně cizích osob, pokud se pobytem nesleduje usídlení a pokud s ním není spojena žádná výtěžná činnost [34].

Mezníkem v definování cestovního ruchu lze označit Mezinárodní konferenci o statistice cestovního ruchu, pořádanou World Tourism Organization (dále jen WTO), která se konala v kanadské Ottavě roku 1991. Zde došlo k obsahovému vymezení většiny používaných pojmů z oblasti cestovního ruchu. Cestovní ruch byl tehdy definován jako: činnost osoby cestující na přechodnou dobu do místa mimo její běžné životní prostředí a to na dobu kratší než je stanovena, přičemž hlavní účel její cesty je jiný, než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě. Stanovená doba u mezinárodního cestovního ruchu činí jeden rok, u domácího cestovního ruchu je to šest měsíců [11].

3.1.1 Typologie cestovního ruchu

V literatuře je možno nalézt několik rozličných kritérií systematiky cestovního ruchu. Cestovní ruch je rozdělován na formy a druhy. V praxi se obě hlediska prolínají a autoři odborné literatury také rozdělují mezi druhy a formami cestovního ruchu dost často zmenšují až na minimum [18].

Cestovní ruch je možné dělit dle převažující motivace účasti na cestovním ruchu. Jedná se o následující typy:

- rekreační cestovní ruch,
- kulturně - poznávací cestovní ruch,
- cestovní ruch s náboženskou orientací,
- cestovní ruch se vzdělávacími motivy,
- cestovní ruch se společenskými motivy,
- zdravotně orientovaný cestovní ruch,
- sportovně orientovaný cestovní ruch,
- cestovní ruch orientovaný na poznávání přírodního prostředí,
- cestovní ruch s dobrodružnými motivy,
- cestovní ruch s profesními motivy,
- cestovní ruch specificky orientovaný.

Cestovní ruch je dále možné dělit dle místa realizace, dle území, kde je cestovní ruch realizován [43].

Domácí cestovní ruch - účastníci cestovního ruchu nepřekračují hranice své domovské země, jedná se o cestovní ruch domácího obyvatelstva na území jejich státu.

Zahraníční cestovní ruch - zde účastníci vždy překračují hranice. Má dvojí charakter:

- výjezdový cestovní ruch (pasivní) - výjezdy občanů dané země do zahraničí,
- příjezdový cestovní ruch (aktivní) - příjezdy zahraničních návštěvníků dané země,
- tranzitní cestovní ruch - průjezd zahraničních účastníků cestovního ruchu přes území určitého státu s tím, že vlastní cíl účasti na cestovním ruchu je realizován na území dalšího státu.

WTO ve snaze o ujednocení pojmů uvádí další dva typy cestovního ruchu:

- cestovní ruch vnitrostátní - zahrnuje veškerý cestovní ruch na území jednoho určitého státu (domácí, aktivní zahraniční),
- cestovní ruch národní - zahrnuje veškerý cestovní ruch obyvatelstva určitého státu (domácí, zahraniční pasivní) [15].

Mezinárodní cestovní ruch - zahrnuje pohyb účastníků cestovního ruchu mezi státy, bez konkrétního teritoriálního určení. Zde se jedná o zahraniční cestovní ruch více států či regionů.

Dále se člení:

- cestovní ruch světový - veškerý cestovní ruch na světě, při kterém dochází k překračování hranic, je souhrnem veškerého příjezdového a výjezdového cestovního ruchu všech států,
- cestovní ruch světa - veškerý cestovní ruch, který je na světě realizován, je souhrnem domácího i zahraničního cestovního ruchu všech států světa.

Cestovní ruch lze dělit také ve vztahu k platební bilanci na:

- zahraniční cestovní ruch aktivní - zahrnuje příjezdy zahraničních návštěvníků do určité země, jejichž pobyt v této zemi je spojen se spotřebou služeb a zboží, které hradí návštěvníci devizovými prostředky. Toto má za následek příliv deviz do

platební bilance státu,

- zahraniční cestovní ruch pasivní - zahrnuje výjezdy obyvatel určitého státu do zahraničí, přičemž jejich pobyt tam a spotřeba odčerpávají devizové prostředky, což má za následek negativní ovlivnění platební bilance státu, tzv. neviditelný import.

Cestovní ruch se dále rozlišuje dle způsobu účasti a formy úhrady na:

- volný - komerční cestovní ruch - občan si cestu sám hradí a také sám rozhoduje o jejím zabezpečení,
- vázaný - komerční cestovní ruch - za občana hradí cestu zčásti nebo zcela jiný subjekt, který také rozhoduje [21].

Cestovní ruch lze rozdělit podle způsobu zabezpečení průběhu na:

- organizovaný cestovní ruch - cestu i pobyt zajišťuje např. cestovní kancelář, zaměstnavatel, firma, škola atd.,
- neorganizovaný cestovní ruch - vše si účastník zařizuje sám, případně jen s částečnou pomocí cestovní kanceláře,

Cestovní ruch se dělí dle počtu účastníků na:

- individuální cestovní ruch - účastník cestuje sám, nebo jen s rodinou,
- skupinový cestovní ruch - zde cestuje kolektiv, nebo jiná forma skupiny [15].

Cestovní ruch se dělí i dle věků účastníků na:

- cestovní ruch dětí,
- cestovní ruch mládeže,
- cestovní ruch rodin s dětmi,
- cestovní ruch lidí mezi 40 a 50 rokem věku,
- cestovní ruch seniorů.

Věk jako kritérium rozdělení cestovního ruchu bývá používáno zejména ve vztahu k některým věkovým skupinám, které se svým spotřebním chováním i nároky na služby v rámci cestovního ruchu výrazně odlišují. Je jasné, že jiné nároky mají senioři, jiné rodiny s

děťmi, a úplně jiné dospívající mládež [30].

Cestovní ruch lze dělit dle převažujícího prostředí pobytu na:

- městský,
- venkovský,
- lázeňský,
- ve střediscích cestovního ruchu.

Cestovní ruch lze současně dělit i dle délky trvání cesty a to na:

- krátkodobý cestovní ruch - pobyt do tří dnů, tzn. maximálně dvě noci mimo bydliště,
- dlouhodobý cestovní ruch - pobyt delší než tři dny, nikoliv však delší než šest měsíců.

Cestovní ruch má však další kritéria, podle kterých ho lze členit. Může to být třeba hledisko ročního období, dle použitého dopravního prostředku, podle destinace, anebo podle způsobu ubytování. Členění je tedy skutečně rozmanité a využívá všech aspektů cestovního ruchu [34].

3.1.2 Typologie účastníků cestovního ruchu

Pro účely nejenom této práce je členění účastníků cestovního ruchu následovné [15].

a) stálý obyvatel

- v mezinárodním cestovním ruchu se za stálého obyvatele ve vztahu k dané zemi považuje osoba, která žije v zemi alespoň jeden rok před příjezdem do jiné země na dobu kratší než jeden rok,
- v domácím cestovním ruchu ve vztahu k určitému místu je za stálého obyvatele považována osoba, která v tomto místě žije alespoň šest po sobě jdoucích měsíců před příjezdem do jiného místa na dobu kratší než šest měsíců,

b) návštěvník

- v mezinárodním cestovním ruchu je návštěvník ta osoba, která cestuje do jiné země,

než do té, kde má trvalé bydliště na dobu ne delší než jeden rok, a hlavním cíl cesty je jiný než provádění výdělečné činnosti v navštívené zemi,

- v domácím cestovním ruchu je návštěvníkem ta osoba, která má trvalé bydliště v dané zemi a cestuje na jiné místo v zemi mimo trvalé bydliště na dobu kratší než šest měsíců a hlavní účel cesty je jiný, než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě [11],

c) turista

- v mezinárodním cestovním ruchu je turista taková osoba, která cestuje do jiné země, než ve které má své bydliště, a to na dobu zahrnující alespoň jedno přenocování, ale nepřesahující dobu jednoho roku, a hlavním cílem cesty není vykonávání výdělečné činnosti v navštívené zemi,
- v domácím cestovním ruchu je turistou ta osoba, která je trvale usídlena v dané zemi, cestuje do jiného místa, odlišného od jejího běžného životního prostředí v téže zemi, a to na dobu zahrnující alespoň jedno přenocování, ale nepřesahující dobu šesti měsíců, a hlavním cílem cesty není vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě [15].

V závislosti na délce pobytu se turista rozlišuje na:

- turista na dovolené - zůstává na určitém místě déle, než určitý počet nocí nebo dnů,
- krátkodobě pobývajícím turistou - cestuje na dobu nepřekračující tento limit, ale trávající déle než 24 hodin a zahrnující pobyt alespoň s jedním přenocováním.

Turisté jsou tedy tzv. dočasní návštěvníci, kteří se zdrží v navštíveném místě aspoň 24 hodin, a účelem cestování je využití volného času (dovolená, sport, zábava, odpočinek), anebo vyřizování rozličných záležitostí (pracovních, soukromých) [18].

Jako doplňující způsob lze dělit turisty také podle motivace k cestování na:

- individuální turista - cestuje individuálně, nebo v menších skupinách, vyžaduje vyšší standard služeb a je ochoten za něj zaplatit. Počet těchto osob se zvyšuje,

- masový turista - turista ze středních vrstev obyvatelstva, má také střední příjmy. Obvykle používá heslo: dostaneš, co zaplatíš. Očekává, že mu zaměstnanci hotelu budou plnit veškerá přání,
- charterový turista - turista, který má minimální zájem o obyvatele a kulturu navštívené země. Cestuje na kratší dobu, v rozmezí od prodlouženého víkendu di dvou týdnů,
- turista objevitel - hledá zajímavosti a objevy, kontaktuje místní společnost. Obvykle odmítá letadlo jako dopravní prostředek. Na daném místě setrvává i několik týdnů. Takových turistů je menší počet, podnikají cesty, kde hledají neobvyklé zážitky (např. Nepál, Afrika). Snadno se přizpůsobí místním podmínkám, vyhýbá se turistickým centrům a nevyžaduje vysoký standard služeb [21],

d) výletník

- v mezinárodním cestovním ruchu je výletník ta osoba, který cestuje do jiné země, než ve které má trvalé bydliště a to na dobu kratší než je 24 hodin, aniž by v navštívené zemi přenocovala. Hlavním cílem cesty není vykonávání výdělečné činnosti v navštívené zemi,
- v domácím cestovním ruchu je výletník ta osoba, která je v dané zemi usídlena a cestuje do jiného místa, než je trvalé bydliště na kratší dobu než 24 hodin, aniž by zde přenocovala. Hlavním cílem cesty není vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě.

Výletník (také jednodenní návštěvník, či exkurzionista) je typem dočasného návštěvníka, který se zdrží v navštívené zemi pouze jeden den, aniž by zde přenocoval [34].

e) návštěvník

- návštěvníci zahrnutí v oficiálních turistických statistikách jsou turisté a výletníci, kteří jako důvod své návštěvy mají zábavu, dovolenou, kulturu, sport, návštěvy známých, rodiny atd., nebo pracovní záležitosti: schůzka s obchodním partnerem, služební úkol, obchod, školení, nebo turistiku samotnou, tranzit, výměnné studijní pobyty apod..

- návštěvníci nezahrnutí ve statistikách jsou: dočasní a stálí přistěhovalci, utečenci, diplomaté, konzulační úředníci, členové ozbrojených sil, tranzitující (osoby projíždějící, které neopustí letištní tranzitní zónu apod.) [49].

3.1.3 Faktory ovlivňující cestovní ruch

Na rozvoj cestovního ruchu působí vnější faktory, které nemusí přímo souviset s cestovním ruchem, ale mohou velmi ovlivnit poptávku po cestovním ruchu [21].

- demografické a sociální faktory - věk a stárnutí obyvatelstva, zvyšování počtu pracujících žen (a tím i zvyšování příjmů rodiny), růst vzdělanosti obyvatelstva, možnost migrace a volnější pohyb obyvatelstva, zvýšení počtu bezdětných manželství, pozdější založení rodiny, růst počtu jednočlenných domácností, více volného času,
- ekonomické faktory - cestovní ruch je označován jako zbytný produkt, což má za následek, že v případě ekonomických problémů, recese, lidé omezí osobní spotřebu a v tomto směru na cestovní ruch vydají méně prostředků, které spotřebují v jiném odvětví,
- politické a právní faktory - veškerá politika, stabilita, politické změny, terorismus, volný pohyb osob a zboží v rámci Evropské Unie, vše ovlivňuje cestovní ruch,
- technické faktory - modernizace technického vybavení, technologií i prostředků, výpočetních systémů, rozvoj internetu, snadný přístup k informacím a rezervací pobytů, rychlejší a levnější přístup a bezpečnost cestování [20].

3.2 Potenciál cestovního ruchu

Česká republika je mezi deseti nejbezpečnějšími destinacemi světa. Je tedy sice až na desátém místě (k 7. 8. 2015), ale i tak je to v celosvětovém kontextu výborné. Od roku 2008, kdy je tento index zveřejňován, tak si ČR polepšila o osm příček [44]. Celkově je Evropa hodnocena jako nejmírumilovnější kontinent. Bezpečnost je jedním ze základních

předpokladů rozvoje cestovního a toto bude rozebráno v následující kapitole. Zároveň je to i základ pro potenciál a možnosti rozvoje cestovního ruchu.

Politika turismu závisí na politickém uspořádání země, především pak na svobodě volného pohybu osob, která je pro turismus důležitým a neodmyslitelným právem. Cestovní ruch je nástrojem regionálního rozvoje, má významné postavení ve zvyšování kvality života a je zároveň významným odvětvím pro tvorbu pracovních míst. Turismus tím pádem zasahuje jak do hospodářské, tak i do sociální politiky [15].

Každá destinace cestovního ruchu musí mít určitý potenciál, to znamená, že musí mít určité předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. ČR má vzhledem i k historii velmi dobrý potenciál v turismu (nejstarší a největší síť značek), velmi rychle se rozvíjející cykloturismus, a současně i moderní trend - nording walking, chůze s holemi. Kulturní památky (hrady, zámky) a příroda, to vše jsou silné stránky ČR.

Pro destinaci cestovního ruchu je charakteristických šest složek, označovaných jako **6A**:

- **Attractions** – přírodní, kulturní a historický potenciál,
- **Accessibility a Ancillary services** – infrastruktura, telekomunikace, zdravotnictví, bankovníctví atd.,
- **Amenities** – ubytovací, sportovně rekreační, hostinské a jiné zařízení,
- **Available packages** – produktové balíčky,
- **Activities** – rozmanité aktivity [5].

Primárním potenciálem je třeba využít i změny v chování turistů - hostů, a to zejména:

- lidé ať z pracovních, časových nebo rodinných důvodů upřednostňují krátkodobé dovolené, rychlý únik a oddech, jsou ochotni cestovat, když mají před sebou jedinečný zážitek,

- je zde poptávka po zvláštní formě dovolené, zájem o návrat k přírodě,

- klesá obliba cestování ve větších skupinách, je zde odklon od velkých turistických středisek a hotelů k menším zařízením a službám nabízejícím více soukromí, jako např. chaty, rodinné penziony, chalupy,

- je zde i důraz na mezilidské vztahy, což může vést k rozvoji nových forem cestovního ruchu zaměřené na prohloubení vztahu mezi hostem a ubytovatelem,
- je zde větší počet turistů seniorů, kteří více vyhledávají poklidné destinace bez extrémních teplot, také roste počet rodin s menšími dětmi, mají podobné důvody, ale i finanční.

Potenciál cestovního ruchu je souhrnná hodnota všech předpokladů [21].

Rozvoj cestovního ruchu i jeho existence v daných oblastech ovlivňuje několik předpokladů: selektivní předpoklady, lokalizační podmínky, realizační podmínky a rajonizace [54].

3.2.1 Selektivní předpoklady

Selektivní předpoklady (také možné označení - stimulační) mají v cestovním ruchu primární postavení. Znamenají způsobilost dané země podílet se aktivně i pasivně na cestovním ruchu. Rozlišujeme zde objektivní a subjektivní faktory.

Objektivní faktory: jsou základní politické faktory, které stimulují rozvoj cestovního ruchu, ekonomické předpoklady, demografické skutečnosti, dosažená životní úroveň nebo také životní prostředí a ekologie [17].

Základní podmínka rozvoje cestovního ruchu je tedy mír a klid v dané zemi. Mimo tuto podmínku jsou zde i další faktory působící na rozvoj cestovního ruchu:

- politické faktory - politické skutečnosti místního i světového charakteru, mírové uspořádání nebo válečné konflikty, vnitropolitická situace, stabilita, střídání vlád, násilí, kriminalita, teror, politické uspořádání, systém, volný pohyb osob, kapitálu, apod.,
- ekonomické předpoklady - rozvoj cestovního ruchu ovlivňuje více faktorů z hlediska hospodářské politiky a to směnitelnost měny, výše mezd, reálná kupní síla obyvatelstva, podporování podnikání v cestovním ruchu z místních zdrojů, státní podpora, či mezinárodní zdroje, fondy, prezentace dané země v zahraničí, apod.. Cestovní ruch a ekonomika mají souvislost a tu lze vyjádřit celou řadou ukazatelů: podíl služeb cestovního ruchu na tvorbě a vývoji HDP, výdaje obyvatelstva na

službách v turistice, devizové příjmy ze zahraničního obchodu, podíl pasivního cestovního ruchu, saldo zahraničního cestovního ruchu,

- demografické skutečnosti - počet obyvatel, ekonomická aktivita, délka života, mobilita, zvyšující se urbanizace. V cestovním ruchu je lidský faktor uveden jako pracovní síla, ale také jako účastník cestovního ruchu,
- ekologické podmínky - vše, co souvisí s kvalitou životního prostředí, v oblastech velké koncentrace cestovního ruchu, či masovost může ohrozit životní prostředí a jeho kvalitu, je třeba uplatňovat zásady trvale udržitelného rozvoje ekonomiky, rozvoje a obnovy kvality venkovského prostředí, je třeba péče státu o životní prostředí,
- administrativní podmínky - zákony, vyhlášky a další právní předpisy o cestovním ruchu (celní, devizové předpisy, pasové a vízové podmínky), daně, potřebnost očkování do některých zemí, výše finančního limitu na den a pobyt apod.,
- sociální vlivy - životní úroveň, styl, způsob trávení volného času, fond volného času bývá posunován na přední místa u společností s vyšší životní úrovní,
- technické vlivy - rozvoj informačních technologií, rezervační systémy, úroveň dopravy, ubytování, stravování, obchod, sportovní aktivity, a další doplňkové služby [22].

Subjektivní faktory: sem patří různé psychologické faktory a pohnutky ovlivněné kulturní úrovní obyvatel, reklamou atd.. Psychologické vlivy, mimo jiné také souvisí se spotřebitelským chováním, které je ovlivňováno čtyřmi základními psychologickými faktory: motivací, postoji, učením a vnímáním. Znalost těchto faktorů umožňuje zlepšení marketingu v cestovním ruchu [30].

Subjektivní faktory jsou psychologické pohnutky mající vliv na rozhodování obyvatel v oblasti cestovního ruchu. Důležitá je především reklama a propagace ovlivňující příliv návštěvníků, módnost a mondénnost některých oblastí [17].

3.2.2 Lokalizační podmínky

Lokalizační podmínky mají v cestovním ruchu ve vztahu k jeho rozvoji spíše druhotný význam. Lokalizační předpoklady značí umístění - lokalizaci - aktivit cestovního ruchu do určité oblasti [39]. Rozhodují o funkčním využití konkrétní oblasti pro cestovní ruch z hlediska přírodních možností, atraktivity, charakteru a kvality společenských podmínek. Lze tyto lokalizační podmínky rozdělit na:

- podmínky přírodního charakteru - flóra, fauna, reliéf, hydrologické poměry, klimatické podmínky, morfologické poměry, veškeré přírodní podmínky a atraktivita, důležitá je zde řada pozitivních hodnot působících pozitivně na člověka, jako je teplota, vlhkost a podnebné pásy. Největší význam v cestovním ruchu má mírný a subtropický pás. Velkou roli hraje také sezónnost a délka slunečního svitu. Také hydrologické poměry jsou důležité (podzemní vody zvyšují atraktivitu oblasti, povrchové vody jsou závislé na teplotě a sezónnosti). Reliéf a morfologie jsou nezbytnou základnou pro život člověka. Minimální hodnotu mají strmá, skalnatá, bažinatá a těžko přístupná místa, naopak nejvyšší hodnotu mají písčité pláže. Vrchoviny a středohory jsou odpočinkové lokality, vertikální krajina je vhodná pro pěší turistiku, cykloturistiku. Vysokohorské oblasti umožňují provozování zimních sportů – hlavně lyžování. Lesní porosty jsou vhodné pro letní rekreaci [17].
- podmínky společenského charakteru - kulturní památky a zařízení, historické objekty a památky různých typů, sportovní akce (soustředí se větší množství lidí do míst konání), kulturní akce, karnevaly, jarmarky, trhy apod. Nejcennější kulturně historické památky jsou historická, originální architektonická díla, stavby a jejich výzdoba. Kulturní zařízení mohou být významná pro cestovní ruch (muzea, galerie, skanzeny), a kulturní význam násobí hudební festivaly, divadelní představení, koncerty, poutě a jiné akce. Masový význam mají sportovní akce [17].

Tyto lokalizační podmínky rozhodují o funkčním využití z hlediska přírodních možností a společenských aktivit [14].

3.2.3 Realizační podmínky

Realizační podmínky - mají rozhodující postavení v závěrečné fázi provedení nějakého druhu cestovního ruchu. Zahrnují dopravu a materiálně technické předpoklady.

- dopravní předpoklady - patří mezi základní podmínky cestovního ruchu. Dostupnost a časová dosažitelnost je velmi důležitá, následně pak i kvalita a hustota dopravní sítě, obslužnost i bezpečnost, kvalita dopravních zařízení apod.,
- materiálně technické předpoklady - sem patří stravovací a ubytovací zařízení, také sportovní, zábavní, kulturní a další zařízení. Kapacita a úroveň těchto zařízení v konkrétních místech cestovního ruchu je také podstatná, rovněž tak i kvalita služeb. Neméně důležité jsou i doplňkové služby jako např.: rezervace, propagace, informační služby, směnárna apod.[14].

3.2.4 Rajonizace a geografie cestovního ruchu

Rajonizace - rozčleňuje území na ta s převahou přírodních podmínek vhodných k rekreaci a cestovnímu ruchu, a na území s převahou vlastností spíše nevhodných k rekreaci a cestovnímu ruchu. Rajonizace hodnotí území podle předpokladů pro rekreaci, pro rozvoj cestovního ruchu. Dále může navrhnout strukturu, formu a intenzitu jejich využívání [11].

Geografie cestovního ruchu se zabývá studiem činitelů, zákonitostí a rozmístěním cestovního ruchu. Orientuje se především na následující:

- analýzu cestovního ruchu jako specifické formy migrace populace mezi oblastmi vzniku a uspokojování ve vnitrostátním či mezinárodním měřítku,
- vyhodnocování faktorů a lokalizační váhy,
- vliv cestovního ruchu na změny ve struktuře a rozmístění hospodářství v oblasti,
- vyhodnocování oblastí pro různé formy cestovního ruchu [17].

3.3 Trh cestovního ruchu

Trh cestovního ruchu je souhrn směnných vztahů mezi osobami prodávajícími zboží a služby cestovního ruchu (nabídka) a osobami kupujícími zboží a služby cestovního ruchu (poptávka). Trh cestovního ruchu je tedy tvořen stranami kupujících a prodávajících a také smluvenou cenou.

Trh cestovního ruchu tvoří podniky všech velikostí, počínaje malými podnikatelskými firmami, organizacemi místního významu, konče pak cestovními kanceláři, agenturami, dopravními společnostmi, ubytovacími a stravovacími zařízeními, zábavními parky a dalšími společnostmi až globálního významu [54].

3.3.1 Objekty a subjekty cestovního ruchu

Trh cestovního ruchu je vymezen objekty a subjekty.

Objekty - sem patří služby, zboží a volné statky. Služby jsou vázány na čas a místo, platí se předem. Do kategorie zboží patří suvenýry, pohlednice, mapy, průvodce a také veškeré vybavení pro turistiku. Volné statky - to jsou atraktivity, které představují volně přístupná místa a která vstupují na trh cestovního ruchu prostřednictvím služeb. Tyto atraktivity jsou objektem cestovního ruchu, které motivují k cestování i poznávání. Patří sem atraktivita samotné destinace, její poloha, infrastruktura, suprastruktura. Infrastruktura se rozumí vybavenost určitého místa pro místní obyvatele i pro turisty. Suprastruktura je část infrastruktury, která je pouze pro turisty [20].

Subjekty - sem patří účastníci cestovního ruchu - turisté, organizátoři - kupující a prodávající. Kupující jsou subjekty trhu cestovního ruchu, kteří uspokojují své potřeby a prodávající jsou subjekty trhu cestovního ruchu, kteří nabízejí produkty a služby. Subjekty trhu cestovního ruchu můžeme dělit na zprostředkovatele (cestovní kanceláře a agentury) a na poskytovatele (dopravci, hotely, restaurace apod.) [18].

3.3.2 Typy trhů cestovního ruchu

Trh cestovního ruchu je také možné dělit z prostorového hlediska na:

- místní trh - v rámci jednoho města,
 - regionální trh - v rámci jednoho kraje či regionu,
 - národní trh - v rámci jedné země, trh směřující vně i dovnitř země a domácí trh,
 - mezinárodní trh - pro nás např. v rámci Evropy,
 - světový trh - trh celého světa.
- Trh cestovního ruchu z hlediska času dělíme na:
- víkendový trh - víkendy a prodloužené víkendy, svátky,
 - mimosezónní trh - ve městech na jaře a na podzim,
 - sezónní trh - letní a zimní aktivity,
 - celoroční trh - místa, památky s celoročním (nepřetržitým) provozem. [30].

3.3.3 Specifika trhu cestovního ruchu

Specifika trhu cestovního ruchu jsou dána zvláštnostmi cestovního ruchu, který se přizpůsobuje potřebám zákazníků a také charakterem služeb v cestovním ruchu. Služby cestovního ruchu zabezpečují potřeby, které vzniknou v rámci cestovního ruchu. Konkrétně se jedná o služby: přepravní, stravovací, ubytovací, sportovní, kulturní, společenské, zábavní, lázeňské, informační, průvodcovské, zprostředkovatelské, služby obchodu, směnářské, pojišťovnické, asistenční služby pro motoristy [34].

Hlavními specifickými rysy trhu a služeb cestovního ruchu jsou:

- rozvoj cestovního ruchu je podmíněn politicko - správními podmínkami,
- produkt cestovního ruchu nelze vyrábět na sklad,
- podnikání v cestovním ruchu je dlouhodobou aktivitou, není to záležitost 1 roku,
- místní a časová vázanost tvorby, realizace a spotřeby služeb (bezprostřední sepetí s územím, kde dochází k realizaci služeb),

- vyšší závislost na přírodních i historických atraktivitách,
- vysoký podíl lidské práce,
- značná sezónnost,
- mezinárodní charakter,
- osobní charakter - bezprostřední uspokojování potřeb účastníků cestovního ruchu,
- těsnost vztahu nabídky a poptávky - změny v cenách i příjmech se projeví na trhu velmi rychle,
- časovost - tvorba, prodej, spotřeba služeb cestovního ruchu je místně i časově spojena,
- pomíjivost - pokud nejsou služby spotřebovány v době, kdy jsou k dispozici, je jejich výkon ztracen,
- vliv makroekonomických faktorů - počasí, přírodní katastrofy, vnitřní i mezinárodní politická situace, válečné konflikty, terorismus, kriminalita, bezpečnost navštívených míst,
- výsledky společné činnosti mnoha odvětví, které se podílejí na zabezpečení a fungování celého systému cestovního ruchu,
- nabídku silně ovlivňuje rozvoj a využívání nejnovější výpočetní a komunikační techniky a technologií,
- poptávka je do značné míry ovlivněna důchodem obyvatelstva, množstvím volného času, cenovou hladinou nabízených služeb, spotřebitelskými preferencemi, prestiží, motivací, trendy podléhající momentální módě, a celkovým způsobem života [30].

3.4 Služby v cestovním ruchu

Služby v cestovním ruchu lze obecně definovat jako určité vynaložení práce, kde nevzniká hmotný výrobek, ale užitečný efekt. Službami v cestovním ruchu jsou tedy veškeré služby, které zabezpečují potřeby vzniklé v rámci cestovního ruchu [25].

Služba je jakýkoliv akt nebo výkon, který může jedna strana poskytnout jiné. Služby

jsou nehmataelné, neoddělitelné, proměnlivé, pomíjivé a nevyústí ve vlastnictví čehokoliv [19].

Požadavky cestovního ruchu na služby spočívají v:

- přizpůsobení rozsahu a struktury služeb charakteru místa cestovního ruchu a jeho funkcím,
- přizpůsobení kapacity, skladby a úrovně služeb,
- zajištění vzájemné kapacitní vazby služeb,
- pohotovosti a pružnosti služeb,
- přizpůsobení časově nerovnoměrně rozložené poptávce,
- prostorovém umístění.

Jedním z nejdůležitějších faktorů ovlivňující nabídku služeb je sezónnost, která dává zvláštní požadavky na charakter a skladbu služeb [26].

V cestovním ruchu existuje větší množství klasifikací služeb. Nejpoužívanějším rozdělením služeb je členění dle druhu služby, která se podílí na uspokojení potřeb účastníků cestovního ruchu.

Poskytování služeb je řemeslnou živností [35].

Jedná se tak o služby ubytovací, stravovací, přepravní, kulturní, sportovně - rekreační, společensko - zábavné, lázeňské, pojišťovnické, průvodcovské, zprostředkovatelské, bankovní, informační apod.. Struktura a rozsah služeb v konkrétních místech cestovního ruchu (a tím i podnikatelské příležitosti) budou vždy záviset na charakteru toho konkrétního místa, jeho atraktivitách, charakteru prostředí i na charakteru poptávky po něm.

Marketing destinace cestovního ruchu je plynulý proces probíhající v dílčích krocích, prostřednictvím něhož management v odvětví pohostinství a cestovního ruchu plánuje, zkoumá, naplňuje, kontroluje, vyhodnocuje činnosti navržené k zajištění základních potřeb a skrytých přání účastníků cestovního ruchu, pak i cílů své vlastní organizace [23].

3.4.1 Sektory služeb v cestovním ruchu

Sektory služeb cestovního ruchu dělíme následovně na:

- ubytovací sektor - poskytovatelé ubytovacích služeb, hotelové řetězce, hotely, penziony, veškeré ubytování,
- sektor turistických atrakcí - národní přírodní parky, kulturní, historická místa, pamětihodnosti a zajímavosti, zoologické a botanické zahrady, sportovní centra atd.,
- dopravní sektor - doprava letecká, lodní, automobilová, autobusová, železniční, autopůjčovny a zprostředkovatelé půjčování vozidel, motocyklů, loděk apod.,
- stravovací sektor - stravovací služby,
- sektor destinačních organizací - národní turistické centrály, regionální centra, turistické asociace apod.,
- sektor zprostředkovatelů cestovního ruchu - cestovní kanceláře, agentury, sezónní agenti a zprostředkovatelé, organizátoři konferencí, touroperátoři, rezervační systémy atd. [35].

Pro označení jednoho ze sektorů cestovního ruchu se používá slovo Hospitality. Toto však nemá přesný český ekvivalent. Úlohou tohoto sektoru je tvorba a poskytování ubytovacích a stravovacích služeb. Hospitality se dá definovat jako dobrá péče o hosty. Doslovný překlad je pohostinnost. Ten však přesně nevypovídá o tomto pojmu, je důležitou součástí sektoru služeb ve všech zemích v rámci národního hospodářství [6].

3.5 Nabídka a poptávka v cestovním ruchu

V cestovním ruchu je nabídka tvořena souhrnem komponentů nutných k realizaci účasti na cestovním ruchu a k naplnění očekávaných efektů. Předmětem nabídky jsou objekty cestovního ruchu [25].

Nabídka je v cestovním ruchu tvořena dvěma základními částmi:

a) atraktivita cílových míst cestovního ruchu - atraktivita dané přírodními podmínkami nebo vytvořené člověkem, jsou dominantní složkou nabídky v cestovním ruchu. Tyto atraktivita vytvářejí prostředí pro cestovní ruch, určují jeho vlastnosti i schopnosti daného místa realizovat cíle cestovního ruchu a tím uspokojovat potřeby účastníků cestovního ruchu a také možnost daných míst uplatnit se v cestovním ruchu. Atraktivita se dělí na:

- přírodní atraktivita - klimatické podmínky, fauna, flóra, vodní toky a plochy, atd.,
- kulturně historické atraktivita - kulturní zařízení, archeologické a architektonické památky, významná kulturní a historická místa, hrady a zámky, technické památky, apod.,
- organizované atraktivita - filmové, hudební a divadelní festivaly, folklorní slavnosti, výstavy a veletrhy, sportovní a společenské akce, přehlídky, soutěže apod.,
- sociální atraktivita - způsob života lidí, tradice, lidové zvyky, gastronomie apod.[30],

b) vybavenost cílových míst cestovního ruchu - je nutná pro využití míst cestovního ruchu a pro uplatnění atraktivit cílových míst cestovního ruchu. Místa musí být dostupná, musí zde být podmínky pro pobyt (více, či méně komfortní), a musí zde být vybavenost zařízeními cestovního ruchu, např. stravovacími, ubytovacími, sportovními, rekreačními, dopravními a dalšími. Tato zařízení pak vytváří materiálně technické předpoklady pro tvorbu a realizaci služeb cestovního ruchu a tím i podmínky pro funkční využití rekreačního potenciálu míst cestovního ruchu daného jeho atraktivitami [54].

Poptávka je v cestovním ruchu popisována jako projev potřeby účastníka cestovního ruchu doložený jeho kupní silou, koupěschopností. Účastník cestovního ruchu, který se ho účastní v zájmu obnovení svých fyzických či duševních sil, a za účelem uspokojení svých potřeb v oblasti rekreace, poznání a styku s lidmi, je tzv. nositelem poptávky. Charakter a rozsah poptávky je podmíněn charakterem, rozsahem a strukturou potřeb, které je možné účastí na cestovním ruchu uspokojit a které se v poptávce odrážejí. Poptávka tak v cestovním ruchu představuje ochotu účastníků cestovního ruchu směnit své finanční prostředky za služby a statky cestovního ruchu [34].

Poptávka v cestovním ruchu má v sobě tedy motiv účasti vyjádřený jako:

- požadavky na služby a zboží,
- požadavky na prostředí a místo.

Poptávka pak může být jako uspokojená, neuspokojená a potenciaální [36].

3.5.1 Spotřeba v cestovním ruchu

Spotřeba v cestovním ruchu je součástí individuální poptávky účastníků cestovního ruchu a představuje realizovanou poptávku. Cestovní ruch je jednou z cest uspokojování potřeb lidí a je tedy velkou a významnou částí jejich spotřeby. Největší část spotřeby v cestovním ruchu je v cílových místech cestovního ruchu, ale může již začít v místě bydliště spotřebou některých služeb nebo zboží. Podstatnou částí spotřeby je také spotřeba při přemístění z místa bydliště do cílového místa cestovního ruchu. Přílohou č. 28 je tabulka spotřeby domácího cestovního ruchu v ČR [42].

Spotřebu můžeme vyjádřit hmotně a hodnotově. Spotřebu hmotně v cestovním ruchu lze vyjádřit počtem účastníků cestovního ruchu, frekvencí účasti na cestovním ruchu, prostorovým a časovým rozložením. Hodnotově lze spotřebu v cestovním ruchu vyjádřit výdaji obyvatelstva na cestovní ruch, které mohou být členěny na přímé a nepřímé výdaje.

Výdaje obyvatelstva na cestovní ruch mají značný význam pro sledování spotřeby v cestovním ruchu, protože z jejich výše, struktury a vývoje lze usuzovat umístění cestovního ruchu v celkové spotřebě obyvatelstva, na postavení výdajů na cestovní ruch v celkových výdajích obyvatelstva a výdajích na služby apod. [36].

3.5.2 Produkt cestovního ruchu

Produkt cestovního ruchu lze označit jako soubor zboží a služeb nabízených turistovi. Produkt cestovního ruchu zahrnuje atraktivitu destinace, dostupnost, vybavení (ubytovací, stravovací, dopravní, zábavní služby apod.) [37].

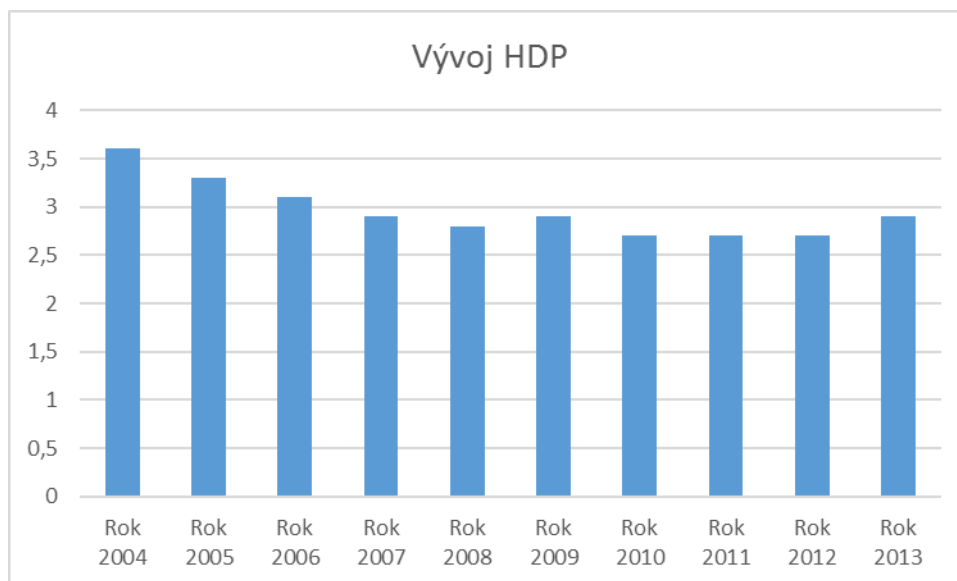
Takový pohled na produkt cestovního ruchu označujeme jako vertikální, nahlízející pouze na jednotlivě nabízené komponenty z hlediska dodavatele a pohled horizontální (celistvý), nahlízející na všechny aspekty produktu z hlediska účastníka cestovního ruchu. Dodavatel se soustředí pouze na jím dodávanou službu, ale turista hodnotí produkt horizontálně, neboli komplexně z hlediska všech poptávaných komponentů [4].

3.5.3 Cestovní ruch a HDP v České republice

Cestovní ruch stejně jako jiná ekonomická odvětví procházel několika vlnami útlumu i rozvoje. Vždy však patřil a patří mezi významná odvětví české ekonomiky. Kromě toho v současné době představuje důležitou součást spotřeby obyvatelstva. Např. v roce 2012 se cestovní ruch (dle údajů Satelitního účtu cestovního ruchu) podílel na celkovém HDP v ČR 2,7 %, stejně to bylo i v předcházejících letech 2010 a 2011. Ovšem z dlouhodobého hlediska podíl cestovního ruchu od roku 2004 mírně klesá. Naopak v absolutní výši má tvorba HDP z cestovního ruchu stoupající růstový trend.

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
3,6	3,3	3,1	2,9	2,8	2,9	2,7	2,7	2,7	2,9

Tab.č.1: Podíl cestovního ruchu v ČR na HDP v letech 2004 – 2013 v procentech [51].

Č. 2: Grafické znázornění vývoje HDP v % v letech 2004 až 2013. Dle [51] vlastní zpracování.

Podle Modulu zaměstnanosti bylo v roce 2013 zaměstnáno v cestovním ruchu 231 288 osob, což představuje 4,55 % z celkové zaměstnanosti v ČR. Z toho téměř 80 % tvořili zaměstnanci, zbývající část jsou sebezaměstnané osoby, což vyplývá ze základních výsledků Modulu zaměstnanosti cestovního ruchu, který aktuálně zveřejnil Český statistický úřad (ČSÚ).

V odvětví cestovního ruchu bylo v roce 2013 zaměstnáno 186 938 zaměstnanců a 44 349 sebezaměstnaných osob. V oborech charakteristických pro cestovní ruch pracovalo 72,2 % osob. Jednalo se především o služby ubytovacích zařízení, pohostinství, osobní dopravu, cestovní kanceláře, kulturní, sportovní, rekreační a jiné služby.

Dalších téměř 63 000 osob bylo zaměstnáno v odvětvích souvisejících s cestovním ruchem. Patří sem např.: výroba map, suvenýrů, upomínkových předmětů, obchodní činnosti, spoje, telekomunikace a činnost v oblasti nemovitostí.

Podíl cestovního ruchu na celkové zaměstnanosti v ČR činil v roce 2011 - 4,52 %, v r. 2013 - 4,55 % a dlouhodobě se pohybuje v rozmezí 4,50 % (2007) až 4,79 % (2003), r. 2004 - 4,75% [51].

V příloze (č. 26,27) jsou tabulky zaměstnanosti v cestovním ruchu v ČR, dále přílohou (č. 29) je tabulka s více ekonomickými ukazateli včetně HDP za vybrané roky, dle zdroje ČSÚ [51].

3.6 SWOT analýza cestovního ruchu v České republice

SWOT analýza je jednoduchý a užitečný nástroj k ohodnocení daného podniku či problematiky. Skládá se ze čtyř oblastí, podle jejichž názvů je pojmenována. S - strengths - to jsou vnitřní silné stránky a W - weaknesses - to jsou naopak vnitřní slabé stránky; O - opportunities - příležitosti a T - threats - ohrožení, identifikované ve vnějším prostředí [30].

Cestovní ruch by se z laického pohledu mohl téměř vždy hodnotit kladně a jednoduše. Ale jak vyplynulo z předcházejících kapitol, tak úplně jednoduché to není. Proto bude použita SWOT analýza jako možnost o zhodnocení cestovního ruchu v České republice.

Tato analýza je v cestovním ruchu velmi často používaná metoda situační analýzy, díky které je možno právě zhodnotit silné a slabé stránky vnitřního prostředí, příležitosti a hrozby vnějšího prostředí, spojené s určitým projektem či záměrem organizace, firmy, nebo destinace [20].

S - silné stránky:

- výhodná geografická poloha České republiky, v centrální části Evropy,
- příhodné klimatické podmínky, nadmořská výška, fauna, flora, morfologie,
- velké bohatství kulturních, přírodních, historických i technických památek, atraktivit,
- tradice lázeňství, zvyky, místní folklor,
- sportovní areály, bazény, aquaparky,
- chráněné krajinné oblasti, národní parky,
- Praha - srdce Evropy, jedno z nejnavštěvovanějších měst světa, turistický fenomén,
- hustá a kvalitně značená síť turistických cest po celé republice,
- dostatečná ubytovací kapacita,
- adaptabilní pracovní síla.

W - slabé stránky:

- nedostatečná infrastruktura cestovního ruchu (slabší kvalita a struktura ubytovacích kapacit, nedokonalý informační systém, doprava, spoje),
- nízká kvalita základních a doplňkových služeb cestovního ruchu,
- nízký podíl produktů šetrných forem cestovního ruchu (agroturistiky, cykloturistiky, pěší turistiky, lázeňské turistiky) na trhu cestovního ruchu,
- absence marketingových studií rozvoje potencionálních oblastí cestovního ruchu,
- absence koncepčního řízení cestovního ruchu ve velkoplošných chráněných územích,
- nerovnováha mezi poptávkou a nabídkou kvalitních pracovníků,
- nedostatečná údržba a obnova historických objektů a objektů kulturně - historického dědictví, zejména památek zapsaných na seznamu UNESCO,
- nedostatečná možnost propagace České republiky i samostatných regionů v zahraničí i v rámci České republiky,
- větší koncentrace turistů v hlavním městě Praze,
- nedostatečné statistické informace o cestovním ruchu.

O - příležitosti:

- zvýšení zájmu o rekreační a poznávací pobyty v České republice a to jak na světové, tak hlavně na evropském trhu cestovního ruchu,
- zvýšení zájmu domácích turistů o cestovní ruch v ČR, návrat k přírodě,
- zvýšení zájmu o individuální turistiku, i o sportovní vyžití v přírodě,
- pokles zájmu o zahraniční masová přímořská letoviska,
- zvýšení poptávky po moderních produktech cestovního ruchu, jako je např. venkovská a ekologická turistika, agroturistika, cykloturistika, městský, kongresový cestovní ruch, kulturní cestovní ruch,

- zvýšené využití historických, kulturních, technických památek pro cestovní ruch, včetně doprovodných programů,
- rozvoj lidových zvyků, tradic, jarmarky, trhy a další kulturní a společenské akce,
- rozšiřování spolupráce příhraničních regionů i dalších obcí s jejich zahraničními partnery v oblasti cestovního ruchu,
- rozvoj tradičního lázeňství,
- cíl Česká republika - bezpečná a klidná destinace.

T - ohrožení:

- ztráta konkurenceschopnosti, pokud se nezlepší kvalita infrastruktury cestovního ruchu, včetně doprovodné infrastruktury, a způsobu podávání informací,
- podcenění lidského faktoru a profesionální přípravy odborníků v oblasti cestovního ruchu, včetně poradenské a vzdělávací oblasti pro podnikatele,
- podcenění údržby kulturních, historických a technických památek, které jsou využitelné v cestovním ruchu,
- podcenění péče o přírodní bohatství a krajinný ráz jako podmínky atraktivity území pro cestovní ruch,
- nedocenění významu legislativního rámce podnikání a kontroly kvality služeb včetně ochrany spotřebitele,
- horší dostupnost financí pro stabilizaci a rozvoj podnikání v cestovním ruchu,
- podcenění významu aktivit cestovního ruchu pro rozvoj malého a středního podnikání, a tvorbu nových pracovních míst v regionech,
- podcenění významu zajištění dopravní obslužnosti v oblastech atraktivních pro cestovní ruch,
- snížení hodnoty krajinného rázu,
- zhoršování kvality životního prostředí, ovzduší, vody, apod.

4 Vlastní práce

V současné době vzrůstá zájem o domácí destinace k provozování volnočasových aktivit. Lokalita CHKO Kokořínsko – Máchův kraj byla a je všeobecně známá. Jednak z literatury, jednak i svojí historií. Jsou zde místa v uvedené oblasti, které jsou více využita pro turistický ruch (např. Máchovo jezero, hrady Bezděz, Houska, Kokořín). Některá místa jsou však pro turisty odlehlá a tak je zde téměř nedotčená příroda. Což je kladem pro budoucí roky a generace. V destinaci převažuje silniční doprava. Silnice jsou však nižších tříd až na jednu, což bude popsáno v následujících kapitolách. Je zde tedy složitější provoz, jelikož silnice zbudované v minulosti jsou úzké, členité a jsou u krajnic blízko stromy. V dřívějších dobách (před rokem 1989) zde nebyl tak silný provoz, nyní s rozvojem cestovního ruchu je zde provoz rozhodně silnější a dochází i k problematickým situacím při vyhýbání vozidel, cyklistů a chodců. Zejména v letní turistické sezoně. Ale i to svědčí o zvýšeném zájmu turistů (i zahraničních) o tuto oblast. Tím je tato destinace zajímavá i pro podnikatele, kteří se v posledních letech snaží o rozvoj cestovního ruchu.

4.1 Chráněná krajinná oblast Kokořínsko, historie a současnost

V r. 1976, přesněji dne 19.3.1976, [2] byla zřízena výnosem Ministerstva kultury ČSR pod č.j.: 6.070/76 Chráněná krajinná oblast Kokořínsko (dále jen CHKO Kokořínsko), a to spolu s dalšími - CHKO České středohoří, Lužické hory a Pálava. Původní velikost oblasti CHKO Kokořínsko byla 272 km². Správa CHKO Kokořínsko sídlila od svého založení na Zámku Mělník a měla i své dislokované pracoviště v Holanech u Zahrádek poblíž České Lípy. [2] V současné době sídlí na adrese Česká ul. č. 149, psč: 276 01, Mělník. Ovšem město Mělník leží mimo území CHKO Kokořínsko a to asi 7 km od její hranice. Viz obrázek č. 1.

Od listopadu 2009 Správa CHKO Kokořínsko a Ministerstvo životního prostředí ČR předjednávali s dotčenými obcemi úmysl rozšíření původního území CHKO Kokořínsko z 272 km² na 410 km². Jedná se o rozšíření o jihozápadní část Českolipska od Novozámeckého rybníka u obce Zahrádky až k Bělé pod Bezdězem, a to i včetně části bývalého vojenského prostoru Ralsko. Důvodem je hlavně výskyt vzácných druhů živočichů a rostlin.

Dotčené obce Doksy a Zákupy zaujaly odmítavý postoj proti tomuto záměru a to z důvodu komplikací a omezení, které by toto rozšíření znamenalo pro rozvoj jejich území. Obec Ralsko byla vstřícnější, ale měla také své připomínky [31]. Původní záměr předpokládalo změnu území do konce roku 2010. Ale zastupitelstva obcí Doksy, Mimoň a Zákupy byly proti. Každý měl nějaké připomínky nebo podmínky. Např. Ralsko mělo jen dílčí připomínky, chtělo vyloučit sídliště z CHKO, Doksy by eventuálně souhlasily, kdyby rozšíření neuškodilo rekreačnímu provozu Máchova jezera a tedy i místním podnikatelům, dále Zákupy vyjádřily jako hlavní námitku zvýšení byrokratické zátěže pro místní obyvatele v souvislosti při stavebních pracích a úpravách domů. Další negativní stanovisko vyjádřily i obce Bělá pod Bezdězem a Jestřebí. Obec Zahrádky nesouhlasila také z důvodu, že v její části je uvažováno s výstavbou rodinných domů, obec Jestřebí měla podmínku, aby byl vyčištěn Robečský potok a vyjmutí z ochrany území pro silniční obchvat obce Provodín. Probíhaly další jednání s nesouhlasícími obcemi a většinou tato jednání skončila kompromisy, jako např. vyjmutím některých částí z navrhovaného CHKO, anebo přeřazením některých území (Máchovo jezero a jeho pláže) do nižšího pásma ochrany [32]. V červnu 2011 Ministerstvo životního prostředí psalo o záměru rozšíření (části Středočeského a Libereckého kraje) území o rozloze cca 139 km². Tehdejší ministr p. Tomáš Chalupa uvedl, že záměr rozšíření CHKO Kokořínsko má jeho podporu a již také podporu většiny starostů dotčených obcí, s nimiž se sám osobně setkal. Jednalo se o obce: Bělá pod Bezdězem, Bezděz, Česká Lípa, Doksy, Jestřebí, Mimoň, Provodín, Ralsko a Zahrádky.

Uvedené rozšíření bylo vládou schváleno dne 9. dubna 2014 s účinností od 1. září 2014. Název byl změněn z původního názvu: CHKO Kokořínsko, na nové označení chráněné krajinné oblasti: CHKO Kokořínsko - Máchův kraj [53]. Vše je uvedeno v Nařízení vlády č. 176/2014 Sb., kterým byla nová CHKO vyhlášena.

Rozšíření je zde v této kapitole patřičně popsáno a přílohou č. 1 na str. 84 je mapa s umístěním nových hranic této CHKO.

Obrázek č. 1 - původní hranice a umístění CHKO Kokořínsko. Zdroj CHKO.

V době od svého založení r. 1976 měla správa CHKO na starosti dvě menší území - Státní přírodní rezervaci Kokořínský důl a Chráněný přírodní výtvar Špičák u Střezivojic, a jednu naučnou stezku - Kokořínská rokle. V současné době je v CHKO Kokořínsko - Máchův Kraj celá řada chráněných cenných míst. Jedná se o Národní přírodní rezervace - NPR, např.: Novozámecký rybník, okres Česká Lípa, Velký a Malý Bezděz, okres Česká Lípa, Polabská Černava, údolí Pšovky u Mělnické Vrutice, okres Mělník. Dále jsou to Národní přírodní památky - NPP, např.: Peklo, údolí Robečského potoka, okres Česká Lípa, Swamp, rašeliniště u Máchova jezera, okres Česká Lípa, Holý vrch, skalnatý hřeben a les u Lhotky u Mělníka, okres Mělník. Dále jsou to také Přírodní rezervace - PR, např.: Kokořínský důl (chráněné území - jedno z největších v ČR je jádrem CHKO), okresy Mělník a Česká Lípa, Mokřady dolní Liběchovky, okresy Mělník a Litoměřice, Mokřady horní Liběchovky, okresy Mělník a Česká Lípa, Kostecké hory, okres Česká Lípa, Vlhošť, okres Česká Lípa.

Je zajímavostí, že některá chráněná území - NPR, NPP a PR jsou i mimo území CHKO Kokořínsko - Máchův kraj, která mají také ve své péči a nachází se např. v okresech Kolín nebo Nymburk, nebo Praha – východ, anebo Mladá Boleslav. Proto je zde o nich zmíněno jen okrajově.

Spravované území se rozprostírá v současné době na území třech krajů (Libereckého, Středočeského a menší částí i Ústeckého), což v minulosti bylo několik okresů, zejména okresy Česká Lípa a Mělník.

4.2 Územní vymezení a popis krajiny

CHKO Kokořínsko - Máchův kraj byla vyhlášena r. 1976 jako CHKO Kokořínsko v oblasti, která se v minulosti nazývala Polomené hory, Dubské skály nebo Dubské Švýcarsko. Od r. 2014 (1. 9. 2014) byla CHKO rozšířena o druhou část jménem Máchův kraj v severovýchodním okolí Máchova jezera. V současnosti tato nová CHKO má rozlohu 410 km² a patří k nejkrásnějším oblastem České republiky. Krajina má kaňonovitý charakter, jsou zde typické pískovcové skály, které tvoří různé tvary od jeskyň, výklenků až po známé útvary jako Pokličky. Tato oblast se v minulosti nazývala Polomené hory, Dubské skály nebo Dubské Švýcarsko [3].

Polomené hory vznikly koncem třetihor, kdy došlo k rozlomení reliéfu a k proniknutí čedičového a znělcového magmatu k zemskému povrchu. Právě v třetihorách došlo na mnoha místech k průnikům sopečných vyvřelin - čedič, znělec, trachyt aj., které utvořily vrcholy krajiny. Pískovcová tabule, která dříve byla zřejmě dnem oceánu, se působením času a eroze rozčlenila. Nejprve to byly rýhy a následně rokle a větší údolí. Skalní stěny, které zůstaly obnažené, podléhají povětrnostním podmínkám více a hlavně voda, vítr a mráz v nich vytváří různé tvary a reliéfy. Jsou zde pak vytvořeny jeskyně, římsy, skalní okna, výklenky. Nejznámějšími útvary jsou Pokličky, které vznikly v pískovcových blocích nestejně odolnosti a jsou také hojně navštěvovaným místem v Kokořínském údolí, viz obrázek č. 5. Právě tvar hrnce s pokličkou jim dal tento název. Údolí jsou většinou bezvodá, stálými toky jsou zde potoky Pšovky, Liběchovka, Dolský potok a u severovýchodního okraje území CHKO i řeka Ploučnice. Jinak jsou zde velké zásoby podzemní vody. Například právě v údolí, kde se nalézají Pokličky, se říká, že kdyby

vytryskla všechna tato voda na povrch, tak by celé údolí včetně domů, silnice a lesů bylo zatopeno. V posledních letech však dle sdělení tzv. domorodců (lidé s trvalým pobytem v CHKO) vody celkově ubývá, ale nikdo neví proč.

Hlavními vstupními branami do CHKO Kokořínsko - Máchův kraj jsou města Doksy a Dubá, dále pak města Mšeno a Liběchov poblíž města Mělník. Pokud chceme, tak můžeme i moderně uvést souřadnice umístění CHKO a to: 50°29'41" severní šířky a 14°32'3" východní délky.

Nejnavštěvovanější ze starší části CHKO je její jižní část, údolí a povodí potoka Pšovka. Jedná se o Kokořínský důl, který je přírodní rezervací. Nachází se zde dominanta údolí - hrad Kokořín, dále rokle, skalní hřebeny a útvary. V jihozápadní části CHKO je potok Liběchovka, který po většinu toku doprovází silnice první třídy č. 9. Ta spojuje města Mělník a Dubá, a následně pokračuje na Doksy a Českou Lípu. Turistickými centry jsou zde např.: Tupadly, Želízy, Medonosy, Chudolazy nebo Brocno. Mezi citovanými potoky Liběchovka a Pšovka v jejich údolích je několik kaňonovitých dolů obklopených pískovcovými útvary skal, např.: Hluboký důl, Sitenký důl, Střezivojický důl, Šemanovický důl, Vidimský důl, Truskavenský důl, Zimořský důl atd.. Ve východní části CHKO je největší dominantou hrad Houska, pak Vráteňská hora, Vysoký vrch a Korecký vrch. Část CHKO směřuje na severozápad od města Dubá, až k hranicím sousední CHKO České středohoří. Zde se nachází dominanty Vlhosť, Stříbrný vrch, Husa, Kostelecké hory, Martinské stěny, Čap a Dubová hora.

V novější části CHKO je hlavním turistickým cílem Máchovo jezero a okolí, kde se nachází mimo jiné i zřícenina hradu Bezděz, který leží na kopci vysokém 603 m nad mořem a je tedy druhým nejvyšším bodem celé CHKO. Tím nejvyšším bodem je Vlhosť, který se nachází 613 m nad mořem. Mezi další zajímavá místa lze zařadit Hradčanské stěny, rozsáhlé neobydlené území, kde dominují rokle a pískovcové skály nejrozmanitějších tvarů. Za zmínku také stojí Provodínské kameny s nejvyšším vrcholem - Lysá skála 419 m nad mořem, a pak i zřícenina hradu Jestřebí. Dále se na území CHKO také nachází významná ornitologická lokalita Novozámecký rybník. V blízkosti CHKO, tedy u jejích hranic se nachází další zajímavá místa jako např.: kaňon Peklo u České Lípy, hora Ralsko, skalní útvary Čertovy hlavy u Želíz, skalní útvary Sněhurka a sedm trpaslíků u Blateček, zříceniny hradů Helfenburk, Chudý hrádek a Starý Berštejn.

CHKO je zajímavá i botanicky, jelikož v údolích rostou vlhkomilné a podhorské rostliny a na výše položených místech rostou zase teplomilné a suchomilné rostliny. Toto je dáno inverzní polohou a často i počasím. Z ptáků zde hnízdí různé druhy sov, rozšířená jsou zde i káňata, sojky a menší ptactvo. V poslední době se zvýšil výskyt krkavce velkého. Jak známe ze sdělovacích prostředků, tak se v CHKO poblíž Doks, podařilo fotopastí - kamerou zachytit vlka obecného, což odborníci příkládají jeho znovu rozmnožení na území České republiky [45]. Dále jsou zde tzv. klasická zvířata, jako prase divoké, srnčí zvěř, stáda muflonů, zajáci a ptactvo všeho druhu.

V CHKO jsou na mnoha místech původní roubená stavení - chalupy. Někde jsou i s kamennou podezdívkou a jinde jsou i domy hrázděné. V pískovcových skalách byly v minulých dobách kromě jeskyněk vytvořených přírodou také lidmi vytvořeny sklepy, ale také skalní obydlí - byty. Nacházejí se např. v oblasti Harasova, kde jsou ještě obývány, jinak většinou již byla tato skalní obydlí opuštěna. Právě díky zachovalé lidové architektuře získaly některé obce status vesnická památková rezervace - např.: Dobřeň, Lhota u Zátyní, Nosálov, Nové Osinalice, Olešno a Žďár. Další obce získaly status vesnická památková zóna, jako např.: Brocno, Bukovec, Jestřebice, Lobeč, Sitné, Střezivojice, Tubož a Vidim. Ve městech Dubá a Mšeno byly vyhlášeny městské památkové zóny. Celá oblast CHKO je také využívána rekreačně - chataření a chalupaření, které v minulých dobách vzkvétalo, nyní je spíše ve stagnaci nebo na ústupu. Ale třeba se další vlna chalupaření opět vrátí. Jsou k tomu již někde i výraznější signály.

4.3 Atraktivní místa

Zde budou popsány ta nejzajímavější místa v CHKO (hrady, skály, vodní plochy), a to jak z pohledu turisty, tak z pohledu osobního setkání s danou lokalitou.

Hrad Bezděz. Obr. č. 2. Je významnou stavební památkou, a byl již v r. 1978 byl prohlášen Národní kulturní památkou. Zapsal se do dějin českého národa a také inspiroval české umělce. Na obchodní cestě z Prahy do Žitavy vznikla pod kopce osada původně nazvaná po Bezdědovi, která byla později přejmenována na Bezděz. Ve 13. století, nejspíše v 60. letech využil dominantního kopce nad starším dvorcem český král Přemysl Otakar II. a nechal zde postavit pevný kamenný hrad na ochranu obchodní cesty. R. 1278, tedy již po

smrti Přemysla Otakara II. byl hrad už obyvatelný a byl obsazen braniborskou posádkou. Bezděz byl na rozdíl od ostatních hradů postaven najednou, celý, bez přístaveb a ani v pozdějších staletích nebylo zasazeno do jeho původní podoby. Je tedy autentickým obrazem hradu druhé poloviny 13. století, který sloužil k zajištění panovnickovy bezpečnosti, bez hospodářských staveb. Byl vystaven v tzv. manském systému (Manové byli šlechtici v lenní závislosti v tomto případě na králi). Za přesně vymezené, převážně vojenské povinnosti, související s provozem a především obranou hradu, měli propůjčen v okolí určitý pozemek s odpovídajícím sídlem) [41].

Obrázek č. 2 - pohled na hrad Bezděz [55].

Na svoji dobu byl Bezděz hradem nedobytným a kvalitním s vysokou uměleckou hodnotou. Zejména kaple je velmi ceněna, ale k tomu později. Hrad po smrti Přemysla Otakara II. v bitvě u Suchých Krut na Moravském poli (26. 8. 1278) se stal vězením pro jeho sedmiletého syna Václava a ovdovělé královny Kunhuty. Oba sem byli přivezeni Otou Braniborským v noci z 25. na 26. ledna 1279. Oba později (královna Kunhuta v květnu a Václav v září) už zde ve vězení nebyli. Počátkem 14. století se hrad dostává do zástavního držení okolní šlechty. Hynek Berka z Dubé zde založil novou osadu s názvem Nový Bezděz, který byla později přejmenována na Bělou pod Bezdězem. Do přímé správy panovníka se vrátil Bezděz s nástupem Karla IV. na český trůn. Ten se totiž snažil získat všechen zastavený majetek zpět. Karel IV. pobýval na Bezdězu a r. 1366 se svým purkrabím Oldřichem Tistou z Libštejna založil Velký rybník, který byl později přejmenován na Máchovo jezero, a to na počest Karla Hynka Máchy. Syn Karla IV. Václav IV. hrad věnoval svému bratranci moravskému markraběti Prokopovi za pomoc

proti Zikmundovi a bouřící se šlechtě. Zikmundovi se hrad nepodařilo dobýt, získal Bezděz Istí po 9 měsících obléhání a zastavil ho Janu Staršímu z Michalovic.

Za husitských válek se stal hrad nejmocnější oporou katolické církve na severu Čech. Jeho nedobytnosti věřili natolik, že sem byly převezeny z Prahy Zemské desky (do nich se zapisovaly manské statky a právní poměry) a značný majetek. Hrad za husitských válek vše přečkal bez dobytí a ani sami husité se o to nepokusili. Rod z Michalovic měl hrad v držení do r. 1468. Pak se zde vystřídali další zástavní držitelé. Po Janu z Vartenberka, získal hrad Václav z Dubé a Lipé. Ten však se stal jedním z vůdců stavovského povstání a po prohrané bitvě na Bílé Hoře r. 1620 utekl do ciziny s Fridrichem Falckým (zimní král). Hrad byl následně zkonfiskován a prodán velmi levně Albrechtu z Valdštejna. Ten se rozhodl z hradu vybudovat barokní pevnost. Pak od svého záměru ustoupil a r. 1627 sem přivedl mnichy řádu sv. Augustina, a by hrad přestavěli na opevněný klášter. Aby byl však i vojensky použitelný. Následně za záchranu života v bitvě u Lützenu hrad věnoval španělskému řádu montserratských Benediktinů. Císař Ferdinand II. po konfiskaci majetku Valdštejna daroval hrad emauzskému klášteru v Praze, kam již před lety povolal montserratské Benediktiny. Před skončením třicetileté války byl hrad obsazen Švédy. R. 1661 sem přichází první kolonie mnichů, aby si opravili hrad. Dříve zde nebylo bezpečno.

Roku 1666 sem přivezli mniši i kopii černé Madony montserracké. Sem za ní se svojí modlitbou přicházelo mnoho poutníků. Po cestě z údolí ke hradu lemovalo pout' 15 kapliček, které nechala postavit hraběnka Anna z Valdštejna r. 1686. Tyto kapličky byly vymalovány kresbami a později vybaveny dřevořezbami s výjevy ukřižování Krista a podle toho se jí říká Křížová cesta. Dřevořezby jsou nyní umístěny v muzeu v České Lípě a při cestě na hrad jsou zde jen prázdné, ale částečně opravené kapličky, u kterých se dá odpočinout při náročném výstupu a třeba se i vyfotografovat. Nashromážděný mnišský majetek odvezly pruské oddíly, které si původně mniši zavolali na svoji ochranu. Nicméně dodnes se říká, že nějaký poklad na Bezdězu zůstal a je to taková romantická legenda. Legend a pověstí je zde více, např. o čertech na Bezdězu, o Kouzelném poháru, či o vězni na Bezdězu. Ta o vězni pojednává o již popsaném věznění mladého Václava, za kterého čeští páni dali výkupné cca 15.000 hřiven stříbra, což na dnešní peníze lze přepočítat na částku zhruba 30 milionů Kč. Legenda však praví, že výkupné museli zaplati dvakrát a druhá částka měla být 20.000 hřiven stříbra [28]. Roku 1785 císař Josef II. klášter zrušil. Vybavení bylo odvezeno do Emauz do Prahy a pak hrad chátral. Byl mimo jiné poškozen

odvozem stavebního materiálu a hledači pokladů. Zlatokopecká horečka, která zachvátila okolní obyvatelstvo, se stala inspirací k napsání Smetanovi opery Tajemství na libreto Elišky Krásnohorské.

Počátkem 19. století se hrad stává zříceninou. Nicméně v období romantismu je i tak velmi vyhledávaný a oblíbený. Takovým příkladem je K. H. Mácha, který do Doks chodil ke svým přátelům, a na samotném hradě i pod ním našel inspiraci k dílům Večer na Bezdězu nebo Máj. Hrad byl hojně navštěvován. R. 1932 od posledního majitele Karla Arnošta z Valdštejna a Vartenberka získal hrad Klub československých turistů za symbolických 2.000,- Kč. Tito začali hrad opravovat a upravovat pro turistické účely. Toto počínání bylo přerušeno druhou světovou válkou. R. 1953 převzala hrad Bezděz Státní památková péče. Hrad je od r. 1982 nákladně opravován. Skládá se z paláce Manů, věže - tzv. čertova věž, pak velká věž, Purkrabský palác, Královský palác a kaple. Uvnitř Čertovy věže byla hladomorna, z Velké věže je nádherný výhled. V budovách paláců si lze domyslet vybavení a stropy, kde se dříve žilo. Nyní jsou zde pouze kameny, dřevo již čas nedochoval. Pouze části trámů (původně stropy) vyčnívající ze zdí. Kaple je jedna z nejhodnotnějších gotických architektur 13. století. Během postupujících let byla hodně opravována a je asi nejzachovalejší budovou hradu. Původně byla zasvěcena archandělu Michaelovi a r. 1624 byla předsvěcena Panně Marii a po zrušení kláštera císařem Josefem II r. 1785 byla odsvěcena [41].

Hrad Bezděz určitě stojí za návštěvu. Když jsem tam před lety byl, uvedla průvodkyně, že se říká, kdo sám vystoupá na hrad, tak bude osvobozen od svých minulých hříchů. Je to totiž opravdu kopec a zvláště v létě se jedná o náročnější výstup. Zdravý mladý člověk problém nemá, ale starší lidé, nemocní, nebo malé děti se lehce unaví. Další legenda říká, že na Bezdězu zůstala část mnišského pokladu. A také jiná průvodkyně pravila, že která žena projde pod určitým obloukem nade dveřmi v popsané kapli, tak do roka otěhotní. Takže záleží na každém z návštěvníků, čemu uvěří, a proč se sem vydá.

Hrad Houska. Obr. č. 3. Původně gotický hrad byl zřejmě postaven pány z Dubé. Podle nejnovějších poznatků vyplývajících z archeologického průzkumu byl ale hrad Houska založen v první polovině 13. století Přemyslem Otakarem II., a to téměř souběžně s blízkým (již popisovaným) hradem Bezděz. Některé prameny uvádí, že stavbami obou

hradů byla pověřena stejná - královská stavební huť, která působila na panovnických stavbách a mezi nimi hlavně na hradech. Také se uvádí dekáda 1270 až 1280 jako doba založení hradu.

Obrázek č. 3 - pohled na hrad Houska z nádvoří hradu [55].

Hrad byl postaven na místě původně dřevěného, později kamenného hradiště z konce 9. století, které vévoda Pšovau Slavibor založil pro svého syna Houseka. Původně gotický nedobytný hrad prošel mnoha stavebními úpravami. Proto na hradě Houska je možné se shledat se všemi slohy od pozdně románského. Renesanční přestavby (kolem r. 1590) určily současnou podobu hradu i nejbližšího okolí. Někdy hrad Houska bývá označován i jako zámek Houska.

Nynější podoba je tedy renesanční zámek s prvky gotického hradu. Jedná se o stavbu na nepravidelném čtyřúhelníkovém půdorysu s nádvořím uzavřeným uprostřed. Jsou zde ochozy, ze kterých je vidět na nádvoří s kašnou a vně hradu je do okolí vidět z mnoha oken. Hrad byl vybudován na skále, o které se říká, že má prasklinu s chodbou - bránou do pekla. Právě nad tuto bránu byla umístěna hradní kaple s unikátními zachovalými malbami ze 14. a 16. století. Zajímavá je i Zelená světnice s malbami z 16. století a rytířský salonek. Nástěnné malby jsou velmi zchovalé a zřejmě je objevují postupně. Právě kvůli hodnotným, ranně gotickým nástěnným malbám a hradní kapli, ale i vůbec celé budově se jedná o jeden z nejlépe zchovalých královských hradů z doby Přemysla Otakara II [47]. Pamatuji si, že v dřívějších dobách byly místnosti na hradě (v období oprav Spolany, před r. 1989) prázdné, pouze zde byly kachlová kamna v různě zchovalém stavu. Na zdech nápisy mimo jiné i v ruštině od „spřátelené armády“, která v okolí také působila. Zdi byly

poškozené od hledačů záhad a pokladů. Asi 400 m od hradu je zajímavá Luňáková kaple. Jedná se o barokní trojhrannou stavbu. Poblíž je skalní vyhlídka a měla zde ústít tajná úniková chodba z hradu. Ale podobná legenda praví, že je někde podzemní chodba, která spojuje hrady Houska a Bezděz. Vzdušnou čarou je mezi oběma hrady vzdálenost menší než 10 km. Ale zatím se nic takového nepotvrdilo. Další legenda vypráví o loupeživém švédském veliteli Orontovi a jeho deseti lupičů. Těm se nechtělo po válce zpět domů a tak se usídlili na tehdy opuštěném hradě a loupili a vraždili v blízkém okolí. Zneškodnili je až myslivci Jiranda a Mazanec [28].

Hrad Houska měl mnoho vlastníků, vystřídali se zde páni z Dubé, Jan ze Smiřic, Hrzánové z Harasova, Valdštejnové, Veronika ze Sulzu, Hypolita z Hofkirchenu, Rod Kouniců, princezna Hohenlohe a hraběnka Andrassy. Jako poslední majitel kupuje hrad r. 1924 p. Josef Šimonek, tehdejší senátor a prezident Škodových závodů. Hrad opravil a do r. 1939 ho používala rodina jako letní a reprezentační sídlo rodiny [9]. Z této doby (zřejmě 1936 až 1938) jsme měli fotografii mojí babičky a syna majitele hradu p. Šimonka, coby hrající si děti poblíž hradu. Bohužel fotografie byla někomu zapůjčena a již se nedochovala, a tak ji nemohu přiložit k této práci. Babička, tehdy jako dítě, sem jezdila do ozdravovny pod hradem a později i na tzv. podnikovou rekreaci. Hrad byl v letech 1939 až 1945 využíván německou armádou, jelikož už byl v tzv. Sudetech. Uvádí se, že zde cvičily různé oddíly, např. Hitlerjugend atd., nebo že zde byl i archív SS. Od r. 1950 byl zde archív Státní knihovny v Klementinu. Zase některé konspirační teorie uvádí, že zde byl archív ministerstva vnitra, nebo Státní bezpečnosti.

Což se nepodařilo nijak ověřit a potvrdit. Před revolucí měla hrad - zámek v držení Spolana Neratovice, která ho chtěla přebudovat na noční sanatorium pro své zaměstnance. Neznám přesný význam noční sanatorium, ale je to tak i uváděno v literatuře, i místní lidé to tak říkali. Spolana zde provedla hodně úprav, ale to nejhorší udělala s věží v přední části hradu - a to, že jí strhla. Hodinový stroj, který byl součástí hodin, jsem viděl v přízemních částech hradu. Jednalo se spíše o zrelé torzo hodinového stroje. Na některých starších obrazech je hrad namalován právě i s věžičkou. Sanatorium se vybudovat nepovedlo, Spolana hrad předala Instavu Praha, ale to již byl rok 1990 a následná přelomová léta. V restitucích byl hrad vrácen dědicům původních majitelů, a to Ing. Jaromíru Šimonkovi a MUDr. Blance Horové. Ti dostali i pozemky v okolí hradu a velmi se snaží hrad opravit a

zpřístupnit veřejnosti. Opravy probíhají postupně, jak mají finanční možnosti, prohlídky pro veřejnost jsou zde od r. 1999 a to poprvé v jeho dlouhé historii [47].

V současné době zde jsou k vidění kulturní akce, jarmarky s různým zaměřením, šermířská vystoupení, ukázky řemesel, pořádají se zde i svatby. Každý rok tradičně o víkendu na přelomu července a srpna zde bývá tzv. Noc s hvězdami, kde jsou po dva večery (pátek a sobota) na hradě významní zpěváci a herci z muzikálů. Hudba je pak slyšet daleko do okolí. Akce je doprovázena dalšími kulturními vystoupeními, apod. Houska rozhodně stojí za návštěvu, jelikož byla dlouho nepřístupným a nedostupným hradem, málokdo měl možnost si jej zevnitř prohlédnout. Také se o ní říká, že je nejtajemnějším hradem v České republice. A to se týká nejen pověstí o pekle, na kterém údajně stojí. Ale také, že zde nejde natáčet, či fotografovat. Nejedna současná televize (ČT i Nova) zde již prováděla různé zkoušky a pokusy se zajímavými výsledky. Ale údajně i každý, kdo zde fotografuje, tak se mu nakonec fotky nepodaří k jeho spokojenosti. Takže je zde návrh či výzva, ať si to na hradu Houska každý vyzkouší sám. Přílohou č. 8 a 9 jsou další obrázky hradu Houska.

Hrad Kokořín. Obr. č. 4. První listinné zmínky o Kokoříně pocházejí z r. 1320, kdy Kokořínský statek získal výměnou od Jindřicha z Osměchova Hynek Berka z Dubé. Ten zde zřejmě v polovině 14. století nechal postavit hrad. Kokořín leží na ostrohu pískovcové skály nad Kokořínským dolem, uprostřed CHKO. Nedaleko odtud stála středověká tvrz vybudovaná králem Janem Lucemburským, částečně vytesána do skály [50].

V následujících letech se vystřídalo mnoho zajímavých majitelů, např. 15. století - válečník Jan Řitka z Bezdědic, během husitských válek Aleš Škopek z Dubé, následně pak Klinštějnové, Beřkovští ze Šebířova, Kuplířové, Hrzánové z Harasova a nakonec opět Berkové z Dubé. Těm byl ale po bitvě na Bílé Hoře majetek zkonfiskován a prodán Albrechtu z Valdštejna. Po jeho smrti je Kokořín opět v královském držení. V 16. století již hrad nevyhovoval zvýšeným nárokům na obývání a navíc byl i ve špatném stavu. Po třicetileté válce pak císař Ferdinand zařadil hrad Kokořín mezi prokleté hrady, které se již nesměly opravovat. A tak začal pustnout, i když se na něm střídali další majitelé. Podle pověstí se stal i útočištěm loupeživých rytířů v čele s Petrovským z Petrovic. Další legendy z Kokořína jsou o Divokém lovcovi, o bílé dívčí postavě na hradbách, či o Zlatých vážkách [28].

V 19. století je z hradu již zřícenina, která však okouzlovala romantické umělce, např. již zmiňovaného Karla Hanka Máchu, Antonína Mánese, Josefa Navrátila a dalších. R. 1895 představil klub českých turistů hrad jako maketu na výstavě v Praze a tím se dostal trochu více do povědomí širší veřejnosti. Částečně také hrad zpřístupnili. Následně r. 1896 hrad, resp. zříceninu a přilehlé panství s pozemky koupil p. Václav Špaček, šlechtic ze Starburgu. Získal majetek provozováním pošty, a proto je možné na hradě na zemi vidět dlaždice s motivem poštovské trubky, a i jinde další motivy na téma pošta. V letech 1911 až 1918 provedl rekonstrukci hradu za pomoci historiků. Rekonstrukci dokončil syn Jan Špaček, který původní koncepci kulturně vlasteneckého pojetí rozšířil i o funkci rodinného památníku. Jsou k rekonstrukci dílčí výtky, ale i tak se jednalo o první komplexně pojatou opravu zříceniny středověkého hradu v Čechách. Tím byl hrad zachráněn a následně zpřístupněn veřejnosti. R. 1950 přešel hrad do držení státu a to na základě nové pozemkové reformy [48].

Obrázek č. 4 - hrad Kokořín, pohled od silnice od obce Kokořín [55].

Roku 2006 se hrad vrací dědicům p. Špačka, kteří navazují na rodovou tradici. Hrad je zachován pro veřejnost. Jsou zde časté svatby, pod hradem jarmarky, trhy apod. Z válcové 38 metrů vysoké věže s typickou helmou je velmi pěkný rozhled po okolí. Druhá část hradu je obytný palác, kde jsou umístěny dobové sbírky a model hradu [48].

R. 2014 byla v části sklepení hradu, kde neprobíhá komentovaná prohlídka, výstava fotografií. Jsou zde fotografie až cca 100 let staré a to jak hradu, tak i okolí, města Mšena, Dubá, obcí Kokořínský důl, Vojtěchov, Ráj atd. Jsou zde i fotografie skal, lesů, silnic a velmi zajímavé momentky. Vzhledem k tomu, že já sem jezdím hodně let, tak pro mne bylo zajímavé porovnat současnost, své vzpomínky a ještě starší vzpomínky díky fotografiím. Pro člověka, který není s okolím osobně spjat, je to ale také velmi zajímavé

vyplnění dlouhé chvíle při čekání na čas své prohlídky hradu. V příloze č. 10 a 11 jsou další pohledy na hrad Kokořín.

Je pozoruhodné, jak všechny tři uvedené hrady mají obdobný osud - podobnou dobu vybudování, střídání majitelů, a také své pověsti a legendy. Současnost je však rozděluje. Bezděz je nazýván nejzachovalejší zříceninou, Houska je spíše zámek a Kokořín zůstal hradem. O všechny je v současnosti snad dobře postaráno. A proto stojí za to všechny navštívit a seznámit se s jejich historií, a tím i s velkým kusem českých dějin. U silnice vedoucí od hradu Kokořín dále do CHKO směrem k Pokličkám, o kterých se budu zmiňovat hned v následující kapitole, se nachází u tábořiště menší chata. O té mi vyprávěl prastrýc, že zde byla dříve celnice mezi Českým státem a Německem, jelikož tam dále již byly Sudety. Nevím, jestli se jedná o stejnou budovu, nebo novou chatu na místě staré celnice, ale to mi již prastrýc nestihl sdělit, je již několik let mrtev.

Samozřejmě, že zde jsou i další zajímavé stavby tohoto typu, např. Starý Berštejn, zřícenina hradu Jestřebí a zřícenina hradu Ronov. Dají se najít i další, ale ty tři jmenované a popsané v předešlém textu jsou turisticky i historicky asi nejzajímavější.

Nyní z jiného soudku. Rád bych poukázal na skalní útvary, kterých je v CHKO v každé části mnoho. Jsou různých velikostí a tvarů, některé se nechají zdolat při běžné procházce, některé se dají vyšplhat horolezci amatéry bez vybavení. Ale jsou zde skály, které bez lan, skob, jištění a dalšího vybavení se zdolat nedají. Některé pomáhají při výcviku horolezců a záchranářů. Následně zde vybrané skalní útvary popíši. Ale je jich opravdu mnoho, tak vyberu jen část. Převážně ty, se kterými mám osobní zkušenosti.

Skály a skalní útvary.

Nejvíce známé jsou Pokličky. Nachází se u silnice vedoucí mezi Kokořínským dolem a obcí Ráj. Jedná se o dva skalní bloky, které díky povětrnostním vlivům a různorodosti vrstev pískovce se vytvarovali do současné podoby [8]. Jsou vysoké 12 až 15 metrů. Jejich tvar skutečně připomíná hrnec s pokličkami. Horní část - pokličky jsou z tvrdšího železem prosyceného pískovce, zatímco spodní část - nohy jsou z méně odolného pískovce a tak je vítr a další vlivy za desetitisíce let více obrousily. Vedou sem opravené schody, ale díky vzrostlým stromům a stavu pískovce není odtud moc velký rozhled. Na samotné pokličky vstoupit nelze. Pod nimi je parkoviště, které pojme v sezoně hodně aut. Když jsem byl mladší, vystoupal jsem po schodech i s jízdním kolem na rameni, protože jsem se ho bál

dole nechat, aby mi nebylo náhodou odcizeno. Schody byly dříve z vyřazených dřevěných železničních pražců, dnes jsou již vyměněné za nové a místy je i zábradlí. Vede sem samozřejmě i turistická značka, a přes náročnost výstupu po schodech stojí určitě Pokličky za shlédnutí. Příloha č. 12 – dřevěné schody na Pokličky.

Obr. č. 5 – Pokličky, pohled shora [55].

Dalšími zajímavostmi jsou skalní útvary u města Mšena. Odtud sem vede turistická značka. Jedná se o pozoruhodné skalní tvary, ve kterých při troše fantazie se dá objevit lidské či zvířecí podoby. Je zde Bludiště, Žabák, Slon, Kniha, Obří hlava, Faraon nebo Tutanchamon. Tyto a další skály vhodné k amatérskému lezení jsou poblíž obce Romanov u Mšena. Zde v okolí města se také nalézá okružní naučná stezka - Cinibulkova stezka. Má několik zastavení, a celkovou délku 9 km.

U obcí Tubož, Konrádov, Blatečky jsou i další skalní útvary na lezení jak pro horolezce, tak i pro amatéry. Mají někdy zajímavá jména jako např. Sněhurka a sedm trpaslíků, Macecha, Polednice, Tuboh, Konrád, Rusalka, Golem, Plotnička a další. Na některých jsou tzv. zápisníčky. To jsou notýsky s tužkou v plechové krabičce upevněné na vrcholku skály. Sem se zaznamenávají data výstupů, jména lezců, jakou cestou a s jakým vybavením byla konkrétní skála zdolána. Na některých jsem také zapsán, zejména tam, kde se lezlo jen tzv. v teniskách, bez vybavení.

Další zajímavostí je Zkamenělý zámek, který se nachází cca 8 km severozápadně od Mšena, vede sem turistická značka. Jedná se o velký skalní útvar, kde má několik částí. Bývala zde v horní části jeskyně, strop se však zřítíl a nyní je zde pouze část stropu. Používají to trempové jako úkryt před deštěm. V přední části je menší prostor jako hlídková jeskyně, případně věž. Je hned u přístupových schodů vytesaných ve skále. Úplně nahoru vedou od jeskyně další vytesané schody. Zde je velmi pěkný výhled po okolí. Některé prameny uvádí tuto skálu jako pozůstatek hradu [7].

Jsou zde ve skále i zádlaby, které mohly sloužit jako upevnění stropních trámů. Ve spodní části skaliska je prostor pro přespání několika osob. Je zde převis a schází se tam také po vytesaných schůdcích v pískovci. Písemné zmínky ale o vzniku nebo názvu a účelu hradu nebyly nalezeny. K historii se třeba říká, že zde přespával slavný zbojník Václav Babinský a vyrážel odtud na přepadové akce. Z doby válečné se zase říká, že zde sídlila skupina partyzánů. Skála nám to bohužel nesdělí, a tak si ji jen prohlédneme a dle vlastní fantazie si každý doplní svoji romantickou nebo jinou vizi. Skála má strategickou polohu v lese u několika cest a rozcestí, a také solidní výhled po okolí. Viz obrázek č. 6 - pohled na Zkamenělý zámek od rozcestí (vlevo jsou patrné schody, uprostřed horní části je prohlubeň – zřejmě strážní stanoviště. Další fotografie a materiály jsou v části Přílohy.

Obr. č. 6 – Zkamenělý zámek, zdroj autor.

Poblíž Zkamenělého zámku je pomník havarovaného letadla. Tam v roce 1961 spadlo vojenské letadlo, s pilotem Pohankou. Z vyprávění očitých svědků z rodiny (moje prababička, babička, prastrýc, maminka) mohu sdělit, že toho dne byla silná bouřka. Letadlo letělo velmi nízko, zřejmě mělo poruchu přístrojů. Pilot křídly letadla posekal a zkrátil mnoho stromů, než dopadl na zem. Letadlo explodovalo. Byla to údajně velmi silná rána, praskaly skleněné výplně tabulek v oknech. Někteří lidé běželi do lesa zachránit, co

se dá, hlavně pilota. To se již nepodařilo, byla nalezena jen škubající se ruka a části letadla. Jinak nic. Byl zde velký požár a dým od roztrženého trupu letadla a vytrysklého leteckého benzínu. Armáda následně přijela, les obklíčila, vyhledala zbytky letadla, odvezla ostatky pilota, vybavení letadla a přístroje. Plechy a další nepotřebné věci zůstaly na místě. Ty různě naházeli do vykopaných jam. Jako dítě jsem tam několik kusů plechů našel. A dodnes je lze nalézt různě daleko (ale je to již vzhledem k časovému odstupu složitější) od místa tragédie i pod skálou s vytesaným pomníkem zemřelému pilotovi, viz. obr. č. 7. Text není příliš čitelný a tak nápis přepisuji:

ZDE 28. 7. 1961 TRAGICKY ZAHYNUL ČSL. LETEC PORUČÍK JOSEF POHANKA,
znak letectva, ČEST JEHO PAMÁTCE.

Nutno podotknout, že skála, do které je nápis vytesán, není ta původní, do které pilot narazil. Ta původní se totiž vlivem nárazu a požáru letadla rozpadla, a tak armáda pomník vytvořila na nejbližší skále k místu tragédie. Je to však zajímavé místo při výletu a některé turistické mapy ho uvádí jako Havarované letadlo - pomník. V příloze pod č. 6 a 7 jsou další fotografie a to detail vytesané desky a celkový pohled na skálu.

Obrázek č. 7, vytesaná deska na památku zemřelému pilotovi. V příloze pod č. 6 a 7 jsou další fotografie a to detail této desky i celkový pohled na skálu. Zdroj autor.

Je pravda, že je zde věnováno více prostoru oblasti staré části CHKO Kokořínska a okolí hradu Kokořín, ale to je dáno mou osobní zkušeností a také, že je to tam, dle mého názoru, určitě hezčí. Poblíž silnice č. 9 - vedoucí také CHKO (popsané na začátku), jsou také skalní útvary. Tak zde budou následně vyjmenovány. Mezi obcemi Liběchov, Chudolazy, Medonosy a okolí lze nalézt: Čertovy hlavy, Beránek, Borůvková, Sevřená, Sedm chlebů, Hřebenáč, Siréna, Opička, Hydra, Krchleb, Křížová věž, Kulisová věž, Jeskyní věž, Domino, Zobák, Švehla, Valkýra a mnoho dalších. Některá skaliska ani název nemají. Dále mezi obcemi Pavličky a Zátyní lze nalézt zbytky skalního hradu, který je nazýván Čap i Čáp a je to asi 4 km západně od města Dubá. Na vrcholu kopce je asi 6 m vysoký skalní kyj ze železného pískovce, který je nazýván Čapská palice.

Obrázek č. 8 - Čapská palice [55].

Nezalesněná skála dává možnost dobrého výhledu na Dokeskou pahorkatinu a České středohoří. Jsou zde nepatrné zbytky skalního hradu, založeného kolem r. 1400 zřejmě Jindřichem Berkou z Dubé [29]. Ten ho měl postavit pro jednoho ze svých synů. Čap byl v té době panstvím, které dostal r. 1402 Václav Berka po rozdělení majetku od otce. Sídlo panství přenesl do nedalekého Zakšína [12]. Za rok jej však Václav Berka prodal i s pozemky v okolí. Asi již v té době hrad začal zanikat. Z dřevěného hrádku se zachovalo sklepení vyhloubené do skal. Dále je zde patrna cisterna v pískovci zřejmě pro svod dešťové vody ze střech. Na vrcholové plošině je vidět i zasypaný vchod do sklepů a okolní

tesaný mohutný příkop. Původní vzhled však není znám. Je sem možné se dostat po cyklostezce, či značenou turistickou stezkou. Jako na většinu zajímavých míst zde po okolí.

Ale podél uvedených silnic protínajících CHKO lze nalézt hojně skal, skalisk i dalších pískovcových věží či dalších útvarů. Např. u silnice poblíž Kokořínského dolu a restaurace U Grobiana silná vichřice před několika lety (orkán Kiril) pokácela stromy a obnažila tak více skal, než bylo dříve vidět. I další zajímavosti lze u silnice nalézt, např. u obce Chudolazy je pomník Sv. Kryštofa - patrona a ochránce všech motoristů. U něj projíždějící řidič nebo i cyklista troubí, svítí, bliká a mává. Kdo to nezná, může se podívat. Po tomto svatém je pojmenován i motorest v blízkém okolí.

Tak to byly skály a aktivity typu turistika a horolezectví. Teď bude zaměřeno na vodní plochy, rybníky a koupaliště.

Vodní plochy, rybníky a koupaliště.

Na mnoha místech jsou různě velké vodní plochy, ať už to jsou přírodní rybníky, nebo uměle vytvořená koupaliště, nebo požární a víceúčelové nádrže, či menší tůňky. O těch nejmenších se zmiňovat nebudu a ani nemohu vyjmenovávat všechny rybníčky a „louže“. Proto bych chtěl uvést jen ty nejzajímavější, či nejatraktivnější.

Ve městě Mšeno je opravené koupaliště, ale s velmi studenou vodou. Je zde totiž přítok z potoka, koupaliště je udržované, přírodní. Je za menší poplatek a provoz má jen v letních měsících, tj. od června do září. Samozřejmě jsou WC a sprchy. Také základní občerstvení se zde dá pořídit. Je to ideální na krátké rekreační vykoupání.

Obrázek č. 9 - koupaliště Mšeno - Mšenská lázně [55].

Jako další je v uprostřed CHKO koupaliště Harasov. Jedná se o přírodní vodní plochu, rybník s dvěma plážemi. U silnice je větší písková, na druhé straně od lesa je menší. Další část rybníka je využívána pro rybaření.

Obrázek č. 10 a 11 - Harasov, dva pohledy v jinou dobu z téměř stejného místa [55].

Voda zde také není příliš teplá, jelikož se jedná o rybník zčásti ve skále. Stromy ho zase nedovolí tak ohřát. Zde stojí budova, která na pohled nevypadá přívětivě. V době po revoluci ho získalo několik restituentů. Vzhledem k tomu, že se nemohli dohodnout, jak s nemovitostí naložit, jestli provozovat, pronajmout, nebo prodat, mají mezi sebou spory a budova tak velmi silně chátrá. Dříve to byl zámeček a mimo jiné sloužil jako rekreační středisko. Na hradě Kokořín je několik velmi pěkných a zajímavých fotografií z historie Harasova, jak jsem na předešlých stranách uvedl, na výstavě fotografií. V době před cca 15ti lety zde někdo postavil dřevěný srub, je zde však pouze hrubá stavba a střecha, a nikdo neví, k čemu to mělo sloužit. Zda to byl pokus o menší hotel, restauraci, či noblesní sídlo jednotlivce. Je zde však vybudované parkoviště, kde mohou plavci nechat vozidlo.

Pod hradem Kokořín bylo za mých dětských let také pěkné koupaliště, dosti vyhledávané. Upravené a čisté s velkým občerstvením a zázemím. Ještě kolem let 1989 a 1990 zde bylo možno koupání a restaurace, a ve večerních hodinách zde byla vinárna s diskotékou. Postupně však koupaliště začalo zarůstat a po ukončení provozu restaurace téměř zaniklo. Zaslých jsem, že budovy trápí také restituční spory, jako u nedalekého Harasova. Koupaliště již není ani skoro vidět, že tam někdy bylo něco tak pěkného. Je v současné době zdevastované, před lety zde byl pokus o vyčištění, ale nyní to již není ani vidět. Znovu připomínám, že na výstavě fotografií je několik pohledů i na toto koupaliště.

Obrázek č. 12 - koupaliště Kokořín, již nepoužívané [55].

U východního okraje města Dubá je koupaliště Nedamov. Jedná se o přírodní rybník s pískovou pláží. Je to však placené koupaliště. Na této straně je i autocamp. Také je zde několik stánků s pitím, jídlem a dalším občerstvením. Je zde i proslulé letní kino, kam jsem jezdil z chalupy na kole. Z druhé strany rybníka je skála, ze které větší i menší odvážlivci skáčou do vody. Za skálou je chatová oblast, patřící k obci Nedamov u Dubé. U velké pláže je skluzavka a dříve fungovala i půjčovna lodiček. Byly tam v minulých letech, před revolucí asi jen tři, ale stačilo to. V současné době zřejmě již půjčovna nefunguje. Ale dle dostupných informací je zde dětské hřiště, minigolf, hřiště se sítí na volejbal a podobné sporty, stolní tenis, šlapadlo a lodička. Také je zde možnost rybaření. V areálu autokempu jsou opravené chatičky a solidní sociální zařízení.

Obrázek č. 13 - Nedamov, pohled na pláž [55].

Koupání je také možné u autokempu v obci Želízy. Dále i pod hradem Houskou bylo svého času upravené pěkné koupaliště. V současnosti je zarostlé trávou a dosti bahnité.

Obr. č. 14 a 15 - koupaliště Pod Houskou a vpravo: Želízy - koupaliště – kemp [55].

Ale určitě největším lákadlem na vodní radovánky je již zmiňované Máchovo jezero. Má tři velké pláže (Hlavní pláž, Staré splavy, Borný) a na každé z nich je bohatý výběr zábavy i občerstvení. Největší výběr je na Hlavní pláži. Staré splavy mají přístup z jiné části města. Borný má kemp s chatkami. Také zde bylo možno spát v chatách, které měly zajímavý tvar sudu. Na této straně se nacházela i nudistická pláž, jedna z prvních v této oblasti. Na jezero jezdí vyhlídkový parník. Také se dá zapůjčit šlapadlo, či loďka a dá se po jezeru projet a prohlédnout si tzv. Myší ostrůvek, který byl chráněnou přírodní rezervací, a nesmělo se na něj vstoupit. Doplavat k němu z hlavní pláže byl pro nás, dospívající jedince a slušné plavce, dost dobrodružný i náročný úkol.

Dalším koupalištěm je opravený areál ve městě Mělník se skluzavkami. Je to venkovní umělé koupaliště. Další je Aquapark Liberec, jeden z nejstarších a největších aquaparků v ČR. Mnoho zábavy pro menší i pro větší. Ale tyto dvě posledně uvedené místa vodních radovánek jsou již mimo CHKO, tak se jen okrajově zmiňuji. Jako výplň času, při výletu a dle počasí, je to jedna z možností výběru, při různých kombinacích aktivit. Proto ani nepřikládám žádné foto těchto dvou velkých areálů, i když by byly určitě atraktivní.

V zimních měsících se téměř každá vodní plocha dá využít k bruslení. Záleží jen na počasí a na kvalitě a tloušťce ledu. Když bylo hodně sněhu na zamrzlých plochách, dalo se v něm udělat si běžecké stopy. Třeba rybník ve Lhotce u Mělníka je dost rozlehlý a tam běžecký ovál byl dost dlouhý pro rekreační běhání. Rovný ovál pro výdrž. Okolní kopce pak daly vyniknout i výdrži a celkové fyzické kondici.

4.4 Dopravní obslužnost

Nejlepší spojení do CHKO Kokořínsko – Máchův kraj je po silnici a to individuální automobilovou dopravou. Autobus je horší a vlakové spojení je nejhorší, blíže v následujících řádcích.

Kokořínskem vede silnice první třídy č. 9 a to směrem z Prahy přes Mělník a Dubou až do České Lípy. Mezi starší částí CHKO a nově připojenou částí prochází silnice první třídy č. 38 a to mezi městy Mladá Boleslav a Jestřebí, kde se napojí na uvedenou silnici první třídy č. 9. Na východním okraji CHKO vede silnice druhé třídy č. 273 a to z města Mělník do města Mšeno a následně do města Doksy. Ze Mšena odbočuje z uvedené silnice další silnice druhé třídy č. 259 do města Dubá. Poblíž Dubé je CHKO protnuta silnicí druhé třídy č. 260 a to od města Ústí nad Labem. Vede ve směru Úštěk, Tuhaň, Dubá. Z Dubé pak na město Doksy vede silnice druhé třídy č. 270. Odtud pak pokračuje na město Mimoň a tím se dotýká i nové části CHKO. Silnice druhé třídy č. 260 vede severní částí CHKO a v obci Tuhaň křížuje silnici druhé třídy č. 269, která směřuje k městům Litoměřice a Lovosice. Mezi Kokořínskem a Českým Středoohořím vede silnice druhé třídy č. 15 a to mezi městy Litoměřice a Zahradky. Mezi Lhotkou u Mělníka a Kokořínským dolem vede silnice třetí třídy č. 25931, a to pod hrad Kokořín, kolem Pokliček, přes Vojtěchov do Ráje. Zde se protíná se silnicí č. 259, která spojuje Dubou a Mšeno.

Autobusové spojení je trochu problém popsat. Mezi městy Mělník a Dubá jezdí po silnici první třídy č. 9 poměrně dost spojů. Na trase však je mnoho obcí a ne všechny spoje pravidelně zastavují všude. Je zde několik spojů tzv. rychlíkových, které zastavují jen ve větších městech a pak jsou zde spoje tzv. couráky, které zastavují v každé obci, dříve se říkalo u každé psí boudy. Některé spoje vedou až z Prahy a druhým směrem až do České Lípy, Nového Boru atd.. Poměrně dobré spojení má jak v autobusové, tak i v železniční dopravě město Mšeno. Nejhorším místem na spoje je asi místo v údolí mezi obcemi Ráj, Olešno, Konrádov, Tubož a dále na Dubou. Právě mezi obcemi Olešno a Konrádov vedla i dnes vede hranice krajů. Dříve to bylo mezi Středočeským a Severočeským krajem. Nyní jsou to kraje Středočeský a Liberecký. Zde je spojení velmi problematické, což bych mohl i z osobní zkušenosti potvrdit. Na závěr této kapitoly bude příklad tzv. ze života uveden. Místní linky mezi většími obcemi fungují celkem dobře ve všední dny. Hlavně v okolí města Mšena a obcí blíže Kokořínskému dolu jsou zajištěny dopravcem Kokořínským

SOK, což je zkratka pro Sdružení obcí Kokořínska. Tyto zde provozují většinou menší autobusy a tak, aby časy a spoje vyhovovaly většině místním, ale i návštěvníkům území této části CHKO. Jedná se o následující spoje:

250 066 : Mšeno - Nosálov - Katusice,

250 067 : Mšeno - Chorušice, Velký Újezd - Mšeno,

250 068 : Mšeno - Kadlín,

250 069 : Mšeno - Mělnické Vtelno,

250 070 : Mšeno - Řepín,

250 071 : Mělník - Mšeno - Doksy - Bělá pod Bezdězem,

250 072 : Mělník - Hostín,

250 073 : Mšeno - Kokořín - Mělník,

250 074 : Dobřeň - Kokořín - Mělník,

250 075 : Dobřeň - Liběchov - Mělník,

250 076 : Mělník - Mšeno,

250 077 : Mšeno - Dubá - Doksy [52].

Na závěr je třeba podotknout, že všechny spoje nejezdí ve všechny dny. Je rozdíl mezi pracovními dny a víkendy, a také mezi školními dny a prázdninami a svátky.

Železniční tratě středem CHKO žádné nevedou. Trať č. 076 vede z Mělníka do Mladé Boleslavi, kde asi nejzajímavější místa jsou Lhotka u Mělníka, Nebužely a Mšeno. Odtud se dá dále pokračovat pěšky na po turistických trasách. Trať č. 072 vede z Lysé nad Labem do Ústí nad Labem. Zde jsou turisticky zajímavé místa Liběchov a Štětí. Tyto trasy jsou v jižní části CHKO. Naopak u severní části CHKO vede trať č. 087 z města Česká Lípa do Lovosic. Zde jsou stanice Blíževedly, Kravaře v Čechách a Stvolínky, kde se dají nalézt turistické zajímavosti. Mezi městy Česká Lípa a Mladá Boleslav vede trať č. 080 a tím spojuje obě části CHKO. Úplně v severní části CHKO vede trať č. 086, která spojuje města Česká Lípa a Liberec.

Zde bych závěrem tedy uvedl příklad. Moje babička koupila v r. 1953 chalupu právě těsně za hranicí mezi kraji a to již v kraji Libereckém, dříve Severočeském. Na chalupu

jezdili v sobotu odpoledne (v těch letech se ještě chodilo do práce i v sobotu) a to vlakem z Prahy do Mšena. Ze Mšena šli několik hodin (asi 8 km) pěšky na chalupu. Zde celou neděli prováděli různé práce na zahradě nebo na budově chalupy. V pondělí brzy ráno šli opět pěšky na vlak do Mšena, ještě za tmy, a pak od vlaku v Praze rovnou do práce.

Později v letech sedmdesátých a osmdesátých se vylepšila autobusová doprava. Ta byla rychlejší a nechodilo se tolik pěšky. Spoj z Prahy vedl také do Mšena přes obec Ráj. Zde byl přípoj na další obce směrem na Dubou. Autobusy na sebe navzájem čekaly. V neděli žádný takový přípoj nejel, ale cca 2 km se daly v pohodě ujít k autobusu do Ráje a pak z Ráje do Prahy jezdily v neděli odpoledne vždy dva až tři spoje. Jinak se dalo jet autobusem v pátek z Prahy do Dubé a pak opět přípoj, která spojoval města Dubá a Mšeno. Nebo pěšky z Dubé, což v našem případě bylo cca 10 km. Bez tašek s nákupem a dalším vybavením na chalupu to šlo. Jinak to bylo obtížnější na fyzickou kondici a ne v každém počasí to byla příjemná procházka.

Také se dalo v období „do revoluce“, tj. do roku 1989 poměrně snadno jezdit autobusy na výlety a na úřady, i na nákupy. Bylo možné jet o prázdninách autobusem do Dubé a tam přestup na druhý autobus, kterým se dojelo do Doks. Zde se strávil celý den u Máchova jezera a odpoledne se opět autobusy dalo vrátit pohodlně zpět. Dříve takto jezdilo denně několik spojů na problematické trase Mšeno - Ráj - Dubá a zpět. V dnešní době toto již není možné, žádné takové spoje nejezdí a popsáný výlet by trval dva dny nejméně a ještě by se člověk pěkně prošel. Proto v současné době je zde nejlepším dopravním prostředkem vlastní automobil, kterým si pohodlně člověk dojede jak na nákup, tak za kulturou, anebo na výlet. V případě kratších nebo i delších výletů po okolí lze doporučit kolo, ale tomu bude věnován prostor v jiné kapitole.

4.5 Cyklistické trasy a turistické značky

Pro cyklisty i turisty je popisovaná destinace doslova rájem. Každý si může vybrat dle svých možností. Od kratších a rovnějších tras pro kolo, přes středně obtížné až k celodenním výletům a lesním trasám s nejnáročnějšími reliéfy. Také pěší si mohou zvolit náročnost dle svých možností a schopností. Každý by si měl uvědomit své možnosti vzhledem ke zdravotnímu stavu a své aktuální fyzické kondici. Nikdo nesmí přecenit své

schopnosti, jelikož pak ohrožuje své zdraví, někdy i život. A když je turista někde v nepřístupném terénu v lese, tak může pak ohrozit i případně zasahující záchranáře. V některých oblastech je skutečně horší dostupnost pro dopravní prostředky - sanitky. A v místech, kde se dělí kraje, byl v minulosti ještě i problém s tím, která záchranná služba či ostatní složky na místo vyrazí. V současnosti je místy i problém se signálem mobilních operátorů. Kopce a údolí nejsou pro signál nejlepší prostor a signál bývá stíněn i lesy. Sice se toto pokrytí stále zlepšuje, operátoři budují zesilovače apod., ale pořád to rozhodně není stoprocentní. Takže zpět k trasám. Dá se jezdit jak po silnici, tak i terénem. Vzhledem k povrchu je třeba i správně zvolit kolo. Od silničního, přes trekkingové až k horskému. Já vyzkoušel na silničním starém Favoritu vše, i lesní cesty. V současné době jezdím právě naopak. Na horském kole nejen v terénu, ale jezdím i na silnici.

Cyklistické trasy:

V dnešní moderní době je výhodou množství informací a map. Já mám k dispozici cykloturistickou papírovou mapu č. 110, která se jmenuje Kokořínsko a obsahuje území od Mělníka po Doksy a od Mladé Boleslavi po Roudnici nad Labem. Je to prakticky celé území CHKO. Zde je jako příloha mapy i několik dalších doporučených cykloturistických tras.

Číslo trasy	Průběh trasy	km
001	Nosálov - Příbohy(4km) - Houska(7,5km) - Vojetín(9,5km) - Nosálov	15,5
002	Libovice rozc. - Vojetín rozc.	2,5
003	Horní Houska - Tubož(3,5km) - Horní Houska	7
008	V Lukách – Řepínský důl(6km) – Vrátno(19km) – Nosálov	24,5
009	Mělnické Vtelno - Stránka(11,5km) - Mšeno(14km) - Pokličky	18,5
0010	Dolina – Kokořín,obec(2km) – Truskavenský důl(4km) - Želízy	11
0011	Truskavenský důl – Dobřeň	6
0012	Vojtěchov – Dobřeň(5km) – Vidim(7km) – Tupadly(15km) -	18

	Liběchov	
141	Praha - Liblice(27km) - Hostín(31km) - V lukách(33km) - Lhotka	38
142	Lhotka - Kokořínský důl(10km) - Ráj	13
143	Ráj - Nosálov(7km) - Březovice	14
203	Mělník, Vrázova vyhlídka - Chloumek(4km) - Lhotka	9,5
211	Ráj - Tubož	3
8146	U Grobiána - Kanina(2km) - Mělnické Vtelno	16
8169	Lhotecký rybník - Vysoká(4km) - Zimořský důl	7
8170	Mlýn Kroužek - Nebužely(2km) - Řepínský důl	10

Tab. č. 3 cyklotrasy, zdroj [55].

Kromě cykloturistických tras uvádím samozřejmě i naše čtyři značky pro turisty pěší.

Turistické značky – území Česka a Slovenska má jednu z nejdokonalejších a nejhustších sítí turistického značení pro pěší turistiku. První česká značená turistická cesta byla červená a vedla ze Štěchovic ke Svatojánským proudům a vyznačil ji 11.5.1889 Klub českých turistů [20]. Turistické značení je soustava turistických značek:

- červená – dálkové nebo hřebenové trasy,
- modrá – významnější trasy,
- zelená – místní trasy,
- žlutá – krátké, spojovací trasy, zkratky.

Přehled turistických tras Kokořínska:

Červená :

0004 Mělník – Lhotka – Harasov – Ráj – Houska (Máchova cesta)

- 0345 Houska – Žďár – Bezděz (Máchova cesta)
0053 Mšeno – Sedlec – Kokořínský důl
0095 Okruh nad autokempem Kokořín (místní značka – „psaničko“)

Modrá :

- 1005 Mělnická Vrutice – Řepínský důl – Zahájí
1069 Mšeno - Skramouš – Lobeč – Vrátenská hora – Houska
1070 Kokořín, Dolina – hrad Kokořín – Zimořský důl
1077 Okruh kolem Liběchova: Liběchov – Boží Voda – Želízy – Liběchov
1081 Mšeno – Bílka – Náckova rokle – Močidla – Apatyka – Pokličky
1082 Mšeno – Obří hlava a Žába – Pokličky – Jestřebice – Chudolazy
1083 Vojtěchov – Planý důl – Nedvězí

Zelená :

- 3025 Mělník – Liběchov – Rač – Dubá
3027 Velký mšenský okruh: Mšeno – Sedlec – Kokořín, Dolina – jeskyně Nedamy – Jestřebice – Vojtěchov – Mšeno
3091 Mšeno – hájovna Na Rovinách – Vyhlídky – Brusné – Konrádov – Horní Vidim
3114 Velký okruh kolem Mělníka: Mělník, zámek – Mlázice – Chloumek – Mělnická Vrutice – Vavřineč – Kly, Záboří – Kelské Vinice – hotel Ludmila – Mělník, zámek
3122 Faraon – Náckova rokle

Žlutá :

- 6019 Nosálov – Na Fučíkovském
6085 Jestřebice – Klemperka - Truskavenský důl
6090 Chloumek – Vysoká - Harasov

- 6091 Želízky – Dolní Vidim – Nedvězí
- 6093 Cinibulkova stezka (místní značka – „psaníčko“)
- 6095 Nad Studáneckou roklí – Ráj – Střezivojice
- 6110 Okruh kolem Hradska
- 6145 Kolo – Hostín – U zemljanek, rozcestí
- 6149 Pšovka, autokemp – Lhotka
- 6958 Zakšín, bus – Nedvězí, vrchol – Dubá [55].

Chodit se dá i mimo vyznačené trasy, ale s patřičnou ohleduplností k přírodě. V lese je mnoho plodin, které se dají sbírat a následně i jíst. Taky je možno použít i část vyznačené trasy a zbytek jít po silnici, nebo podobně.

Jako další místa vhodná k výletům lze také uvést např. pivovar Lobeč, skalní byty Lhotka, rozhledna na Vrátnské hoře, Nedvězí - krásný rozhled na okolí a nádherné klasické roubené chalupy, které jsou zde skoro všude. I kvůli nim (mimo přírodu a zvěř) zde byla vyhlášena CHKO.

4.6 Zhodnocení a možnosti rozvoje cestovního ruchu

V popisované destinaci CHKO Kokořínsko - Máchův kraj je skutečně velký výběr pro všechny druhy turistů. Jak je v předcházejících kapitolách popsáno, je zde možnost vybrat si jak hodně aktivní sportovní zážitek, tak i méně aktivní, nebo i jen výlet za kulturou. Každý, kde chce opustit své trvalé bydliště ve městě a jakýmkoliv způsobem relaxovat, tak zde si opravdu vybere. V předešlých kapitolách bylo popsáno to nejzákladnější, ale snad i nejdůležitější a nejzajímavější.

Jako podstatný problém v daném místě lze spatřovat nedostatečnou hromadnou dopravu. Kdo se pohybuje po vlastní ose automobilem, je spokojený. Kdo by se chtěl

spolehnout na autobusovou či vlakovou dopravu, bude to mít náročnější. Bude muset dopředu složitě vyhledávat vhodná spojení a ještě doufat, že nedojde k poruše, či k nějakému jinému výpadku. Zejména v zimním období je to s autobusy velmi špatné. V části, kde vede popisovaná silnice č. 9, tam je to poněkud lepší. Ale část starší, původní Kokořínsko, tam když hodně nasněží, je zle. Solit se v chráněném území nesmí, písek a šterk někdy nestačí, a autobusy ani nevyjedou. Silničáři navíc upřednostňují silnice vyšších tříd a do zmíněného úseku starší části CHKO jezdí méně a jen když to situace dovolí.

Další věc je solidní propagace. V posledních letech se to určitě zlepšilo. Příkladem může být situace přímo pod hradem Kokořín. Zde v letních měsících jezdí výletní vláček po několika trasách. Pořádá se tu jednou ročně jarmark s velmi širokou nabídkou zboží. Navíc je tu zrekonstruován hotel Kokořín s restaurací. Všechny restaurační zařízení zde tak nějak spolupracují, v případě naplněnosti si nabízejí volná místa navzájem apod.. Navíc mají inzeráty a upozornění na svoji činnost jak v místních novinách, tak v regionálním tisku, tak třeba i v pražském vydání deníku Metro jsou články o akcích pod Kokořínem. A to je asi správná cesta, protože turisté z Prahy to tam mají relativně blízko a je to pro ně velký oddych a relax, jak je uvedeno na předešlých stranách. Vlastně za necelou hodinu cesty z hlavního města jsou v překrásné přírodě a na čistém vzduchu. Hlavně po tzv. revoluci r. 1989 se občané rozhodli více cestovat. Nejprve všichni chtěli za hranice, kam třeba se předtím třeba nemohli podívat, ale s postupem času opět objevují krásy České republiky. A tím se zvýšil provoz a pohyb turistů v Kokořínském údolí a okolí. Památky, hrady a další přírodní krásy sem lákají skutečně velké množství turistů.

Lze se tedy domnívat, že takové dvě až tři trasy sezónních autobusových linek by situaci velmi zlepšily. Jedna svozová směrem od Prahy, druhá ze severu Čech a třetí okružní trasa uvnitř oblastí CHKO by se určitě v měsících červen až září, či říjen musela vyplatit. Ta trasa z Prahy by mohla obsáhnout i oblast od Mladé Boleslavi a ta severní i oblast od Štětí, Roudnice nad Labem a Litoměřic. Také více infostředisek a infostánek s propagačními předměty by situaci pomohly a cestovní ruch by se ještě zvýšil. V současné době je rozmach internetu velký a několik propagačních materiálů zde umístěných by také nebylo na škodu.

Dále vlastní přístup místních podnikatelů je také určujícím faktorem návštěvnosti. Turisté se nebudou vracet tam, kde jim nechutná, či kde není hezká postel a další prostředí

při ubytování. Naopak, každý se rád dříve či později vrátí tam, kde byla milá a vstřícná obsluha, kvalitní a chutné jídlo v dostatečné a přiměřené porci a příjemné a čisté ubytování. Solidnost a slušnost a také finanční stránka je určující. V letních měsících je zde velká konkurence, co se týče stravovacích služeb a ubytování. Dopravní služby pokulhávají a doplňkové, jako směnárna apod., to je úplně nejhorší.

Takže jako poslední faktor úspěchu je lidský faktor. Nejprve musí člověk naprosto neznalý tuto oblast Kokořínska objevit - nejčastěji dnes přes internet, nebo na doporučení známých. Zde musí narazit na přívětivý přístup, jak jsem uvedl výše. Také objekt a okolí se musí líbit. Takže vše souvisí se vším a lidský faktor je, jak se říká na prvním i na posledním místě zároveň.

Návštěvnost hradů je solidní, každý rok se zvyšuje. Dle ČSÚ (Český statistický úřad) celkově, a hlavně dle NPÚ (Národní památkový ústav) bylo zjištěno, že například hrad Karlštejn má zvyšující návštěvnost:

rok 2013 : celkem 217.717 návštěvníků, z toho 58.008 cizinců,

rok 2014 : celkem 223.693 návštěvníků, z toho 61.978 cizinců.

Návštěvnost jistě souvisí s momentální náladou turistů, s módními trendy a samozřejmě i s počasím.

U hradů v uvedené CHKO to je s návštěvností trochu složitější. Hrad Bezděz je státním hradem, tam návštěvnost známe přesně:

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Návštěvnost	54 695	63 242	58 734	52 243	59 937

Tabulka č. 4 - návštěvnost hradu Bezděz za roky 2010 až 2014 [41].

Č. 5: Grafické zpracování návštěvnosti hradu Bezděz za vybrané roky, dle [41] vlastní.

Takže zde je vidět ta rozkolísanost návštěvníků. Návštěvnost měla klesající a nyní má zase stoupající tendenci.

U hradu Kokořín je to složitější. Na všech dostupných místech včetně internetu byla nalezena pouze informace, že návštěvnost tohoto hradu je každoročně kolem 60.000 lidí. Přesnější čísla však nejsou zjištěna. Návštěvnost je tedy velmi podobná jako u hradu Bezděz.

A u hradu (zámku) Houska je to nejsložitější. Údaje o návštěvnosti nebyly nikde nalezeny žádné. Je zde však domněnka, že návštěvnost bude řádově v tisících, ale o něco menší než u obou jmenovaných předchůdců. Ale v současnosti se pravděpodobně návštěvnost zvyšuje, či bude zvyšovat, a to i díky různým sezónním akcím (jarmarky, Noc s hvězdami, denní prohlídky i noční s výkladem, apod.).

Návštěvnost ubytovacích zařízení je uvedeno v přílohách. Návštěvnost skal a památek bez vstupného se nedá zjistit, ale odhadem se každý rok zvyšuje.

Závěrem je možné se odkázat na analýzu SWOT, kde jsou základní plusy a mínusy v cestovním ruchu vyjmenovány. Příležitosti i ohrožení jsou jasné, vyplývají i z mých zkušeností, i ze zkušeností ostatních účastníků cestovního ruchu.

5 Výsledky a diskuse

V této kapitole budou vyhodnoceny výsledky dotazníkového šetření i vlastních poznatků z popisovaných míst. Také z předcházejících kapitol vyplývá, že zájem turistů z České republiky i ze zahraničí o tuto lokalitu stoupá. Dle těchto poznatků bude navržen víkendový pobyt s programem pro klasickou nenáročnou českou čtyřčlennou rodinu. Bude však víc možností programu s ohledem na zájmy rodiny. Je předpokládán víkendový pobyt v období květen, červen, červenec, srpen, září. To je relativně slušné počasí a jsou přístupné hrady a další památky. Příroda je pěkně vybarvená a dá se být celý den venku. Pokud tedy neprší nebo není krupobití apod.. V době mého dětství se stalo, že o prázdninách lilo nepřetržitě v kuse přes tři týdny. To bylo hrozné, nedalo se jít ven, v televizi moc zábavy tehdy nebylo, občas byl i několik dní výpadek proudu pro poškozené elektrické vedení spadlým stromem. Knížky se daly přečíst s nadsázkou všechny dvakrát a byly to jedny z nejhorších prázdnin, co si lze zapamatovat. V dnešní době si to již děti neumí představit, dnes mají jiné možnosti zábavy a vyplnění volného času.

Zimním měsícům zde nebude poskytnut takový prostor. V tomto období jsou hrady zavřené, některé restaurace nefungují přes týden, ale jen sporadicky o víkendu a celkově je zde taková ospalá zimní atmosféra. Pro kované sportovce by se program našel. Ubytování moc není, ale pro menší skupinu, či rodinu by určitě šlo zabezpečit. Stravování by také bylo složitější, v zimním období je dost provozoven uzavřeno.

V závislosti na sněhových podmínkách je zde možné vyžití spíše na běžkách. Pro sjezdovky zde nejsou přívětivé přírodní podmínky ani vleky. Pro běžkaře zde nejsou upravené stopy. Lze bruslit na zamrzlých plochách, jak jsou rybníky a další vodní plochy zmíněné v předešlé kapitole. Ale celkově je třeba pravdivě uvést, že pro vybranou cílovou skupinu turistů by zimní pobyt zde nebyl nejvhodnější. Zatvrzelí sportovci, kteří rádi a za všech okolností sportují, i za každého počasí, ti by zde našli zalíbení. Je zde dostatek prostoru a v zimě téměř bez ostatních lidí. Využít je možné zimní radovánky jako např.: bruslení, jízda na běžkách, stavění sněhuláků, iglů a podobných staveb až po klasické koulování. Ale vzhledem k zaměření své práce a vytčenému cíli, bude věnován prostor víkendovému programu v měsících, které jsou uvedena na začátku této kapitoly.

5.1 Dotazníkové šetření

Pro zjištění situace a dostatek relevantních dat byl vypracován dotazník, který má čtyři otázky. Tyto jsou zaměřené na CHKO Kokořínsko - Máchův kraj a na trávení dovolené, či víkendu. Dvě otázky jsou uzavřené a dvě mají možnost odůvodnění odpovědi. V příloze č. 15 je ukázán použitý anketní lístek před vyplněním. Těchto dotazníků bylo rozesláno a rozdáno (rozeslány byly kolegům, spolužákům, spolupracovníkům v zaměstnání, pak v rodině i známým bez rozlišení věku, pohlaví i vzdělání), přesně 150. Vrácených vyplněných dotazníků a hlavně upotřebitelných bylo **114**. Pro účel této práce je to dostačující množství. *Návratnost je tedy přesně 76 %*. Dá se usuzovat i dle informací dostupných z médií, že se na výsledcích dotazníkového šetření dá tzv. stavět. Některé věci se zde dost shodují. Procentní odpovědi byly zaokrouhleny na jedno desetinné místo.

Na první otázku - kde leží CHKO Kokořínsko – Máchův kraj, byla většina odpovědí nesprávných. Špatné odpovědi pod body **a), b)** měly celkem **64 %** a byly rozděleny následovně:

bod **a)** „Ve Středočeském kraji, pouze“ odpovědělo **7** respondentů, což je **6,1 %** z celkového množství 114 odpovědí,

bod **b)** „Ve Středočeském a Libereckém kraji“ odpovědělo **66** respondentů, což je **57,9 %** z celkového množství 114 odpovědí.

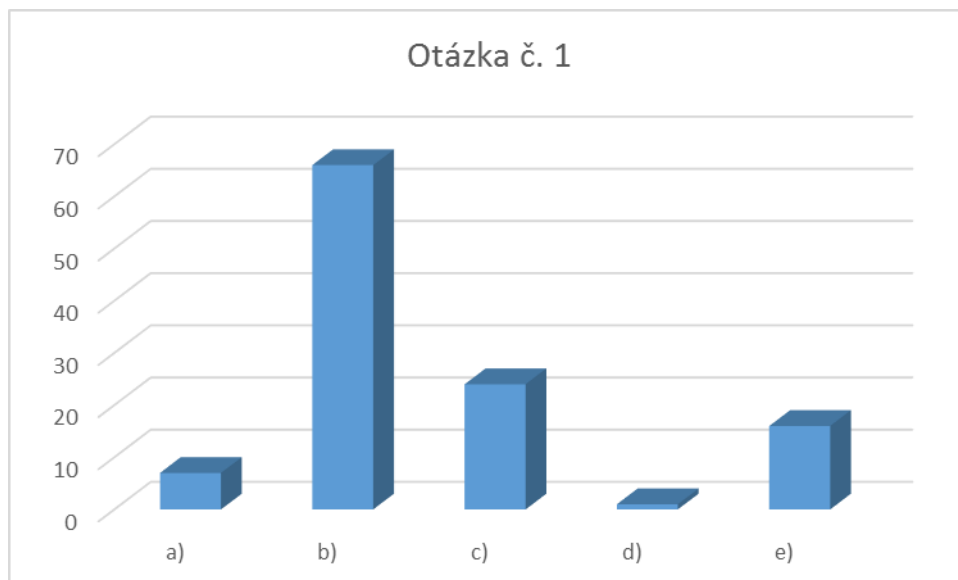
Správná odpověď byla pod bodem **c)** „Ve Středočeském, Libereckém a Ústeckém kraji“. Tu odpovědělo **24** respondentů, což je **21,1 %** z celkového množství 114 odpovědí.

Odpověď „Jinde v ČR“ pod bodem **d)** odpověděl pouze **1** respondent, což je **0,9 %** z celkového množství 114 odpovědí.

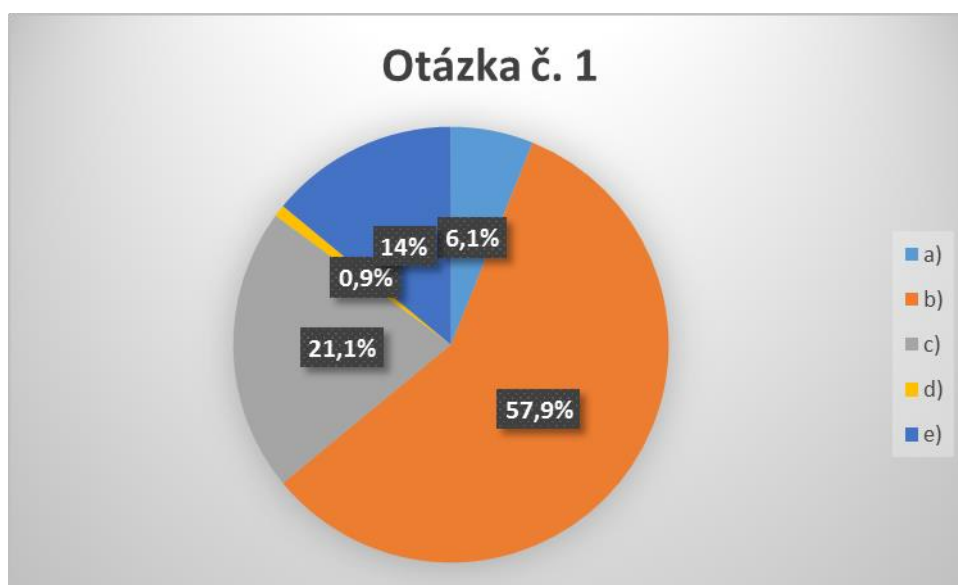
Odpověď „Nevím“ pod bodem **e)** odpovědělo **16** respondentů, což je **14 %** z celkového množství 114 odpovědí.

Z těchto výsledků se dá usoudit, že lidé – respondenti - mají celkem slušné povědomí, kde předmětná CHKO leží. I dle názvu samotné CHKO se to dá odvodit, takže nejčastěji uvádějí odpověď obsahující Středočeský a Liberecký kraj. Že je malý kousek CHKO i v

Ústeckém kraji není příliš známá věc. Lidé přibližnou polohu vědí, i když odpověděli v dotazníku špatně. Dalo by se říci, že znalosti o poloze CHKO jsou uspokojivé.

Č. 6: Grafické znázornění počtu jednotlivých odpovědí.

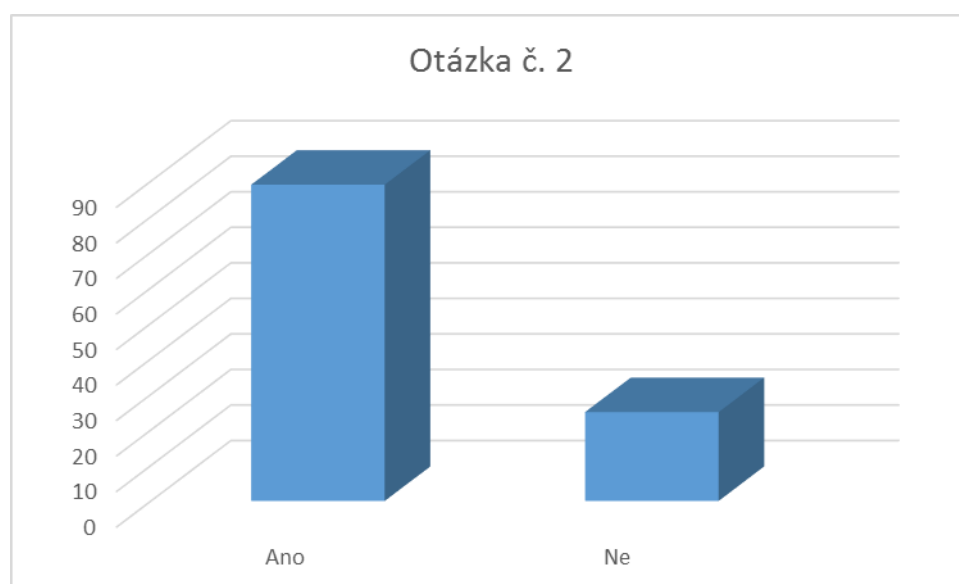

Č. 7: Grafické znázornění odpovědí dle procentního zastoupení.

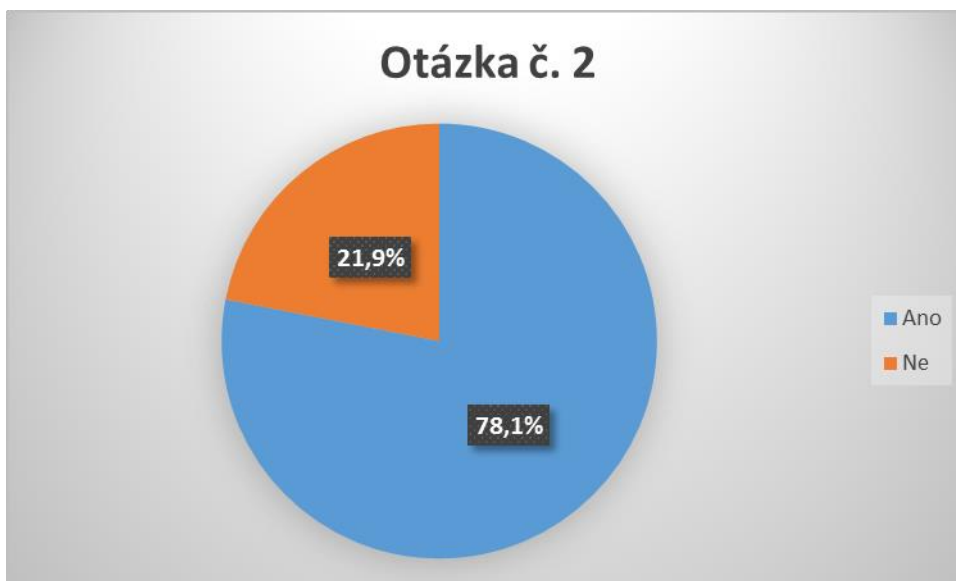
Druhá otázka – jeli by jste do uvedené oblasti na víkend. Zde je celkem překvapující, že kladně – bod **a)** - odpovědělo **89** respondentů, což je **78,1 %** z celkového množství 114 odpovědí.

Záporně – bod **b)** - odpovědělo pouze **25** respondentů, což je **21,9 %** z celkového množství 114 odpovědí.

Ani se takový poměr nedal čekat, a to i vzhledem k odpovědím na první otázku o poloze CHKO. Ale zřejmě opravdu lidé chtějí poznávat různé oblasti v České republice. Což bylo i jedno z nejčastějších odůvodnění této odpovědi. Dále se zde vyskytovalo odůvodnění jako pěkná příroda, památky - hrady, a poznávání všeobecně.

Č. 8: Grafické znázornění počtu jednotlivých odpovědí.

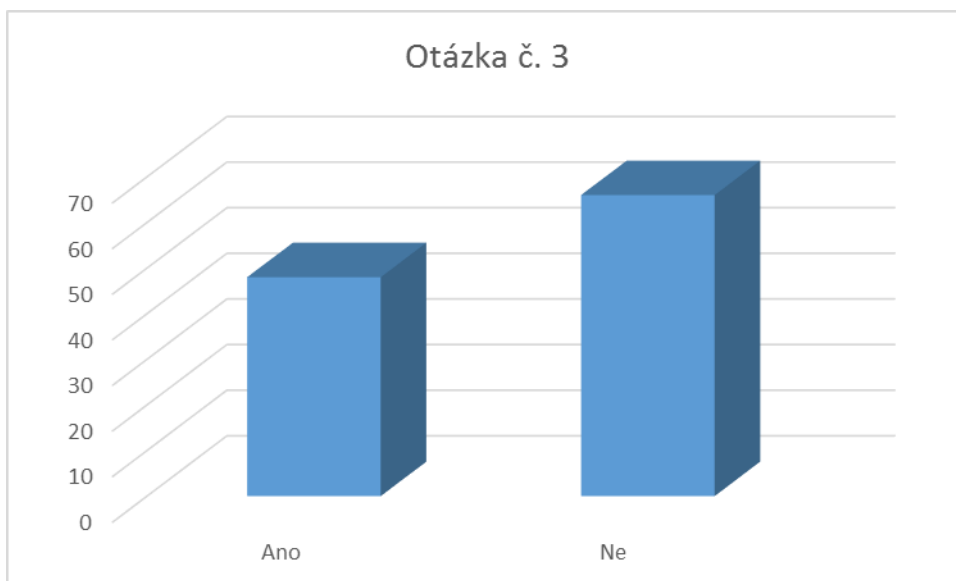

Č. 9: Grafické znázornění odpovědí dle procentního zastoupení.

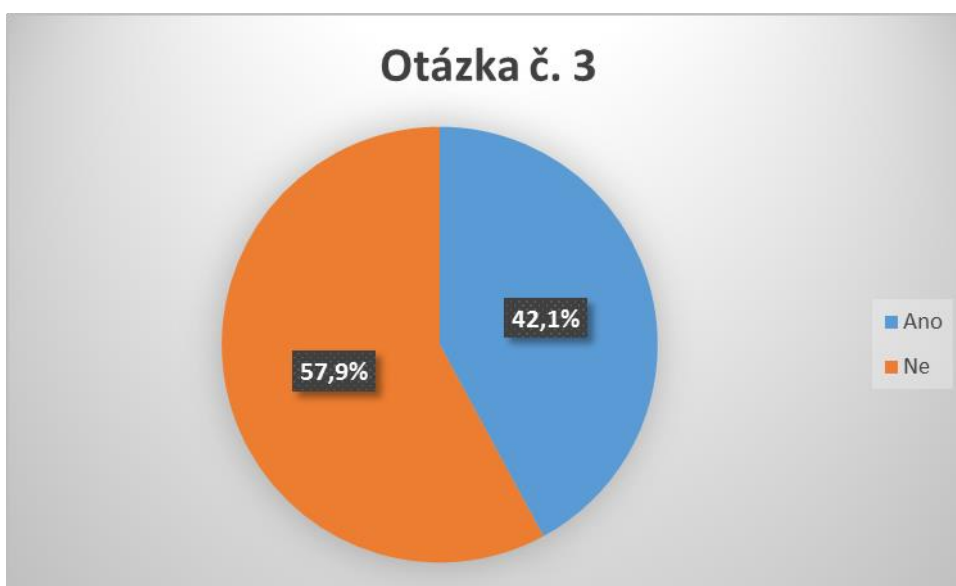
Třetí otázka - *jeli by jste do uvedené oblasti na dovolenou a to na 10 a více dní. Zde už rozdíl nebyl tak markantní a poměr se obrátil. Kladně – bod a) odpovědělo 48 respondentů, což je 42,1 % z celkového množství 114 odpovědí.*

Záporně – bod b) odpovědělo 66 respondentů, což je 57,9 % z celkového množství 114 odpovědí.

Nejčastější odůvodnění proč ano, byla stejná jako u předchozí otázky č. 2. Záporné odpovědi byly odůvodněny hlavně tím, že lidé chtějí moře, větší komfort při odpočinku, příznivější počasí a lepší zázemí.

Č. 10: Grafické znázornění počtu jednotlivých odpovědí.

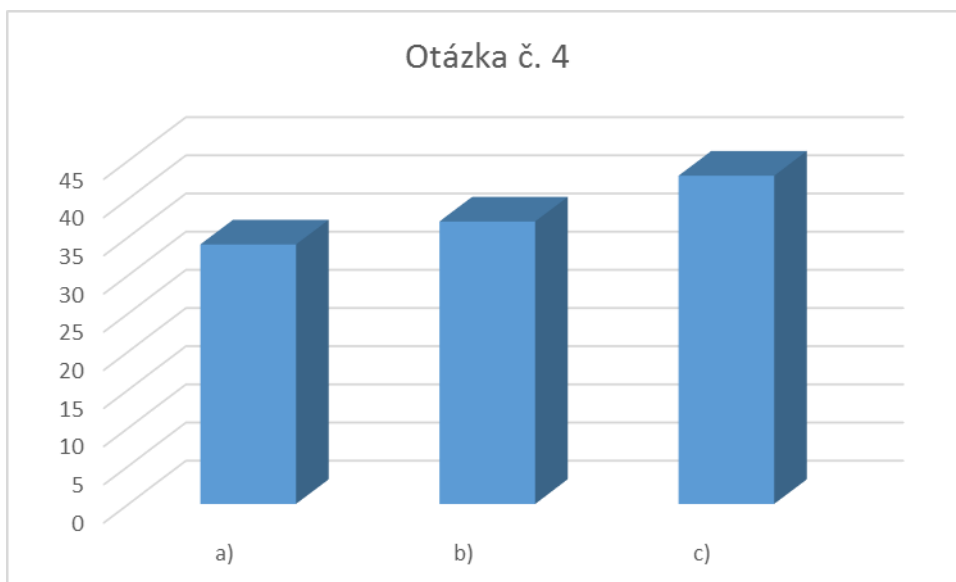
Č. 11: Grafické znázornění odpovědí dle procentního zastoupení.

Čtvrtá otázka – *kde obecně dáváte rekreaci přednost*. Zde byly odpovědi téměř vyrovnané. Odpověď pod bodem **a)** „V ČR“ odpovědělo **34** respondentů, což je **29,8 %** z celkového množství 114 odpovědí.

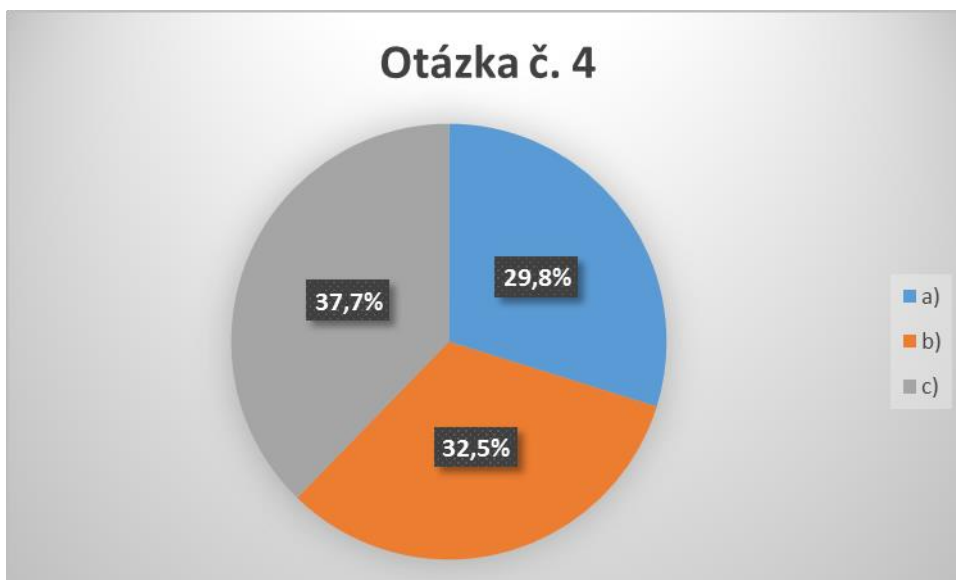
Odpověď pod bodem **b)** „V zahraničí“ odpovědělo **37** respondentů, což je **32,5 %** z celkového množství 114 odpovědí.

Odpověď pod bodem c) „Neupřednostňuji místo, střídám destinace“ odpovědělo 43 respondentů, což je 37,7 % z celkového množství 114 odpovědí.

Lze tedy z výsledků dotazníkové šetření usoudit, že zahraniční dovolené jsou mírně na ústupu, a že je zde skutečně návrat k tuzemským dovoleným.

Č. 12: Grafické znázornění počtu jednotlivých odpovědí.

Č. 13: Grafické znázornění odpovědí dle procentního zastoupení.

5.2 Víkendový pobyt a program

Diplomová práce již zhodnotila potenciál cestovního ruchu v dané lokalitě CHKO. Nyní bude provedena nabídka služeb, kterou může tato oblast poskytnout. Nabídka bude formulována jako forma víkendového pobytu s programem pro cílovou skupinu, kterou pro tyto účely tvoří standartní česká čtyřčlenná rodina. Jsou to tedy manželé ve středním věku (cca 35 až 45 let), a dvě děti (dcera a syn ve věku 10 až 15 let). Rodina má automobil a sportovní povahu, nikoliv vybavení. Také rádi poznávají nové věci i místa. Taková rodina se sem hodí a dle dotazníkového výzkumu jich bude přibývat.

Předpokládejme víkendový pobyt, který bude o jeden den volna prodloužen. V tomto případě by se mohlo jednat (tzn. rok zpracování ankety a programu r. 2015) o víkend v dubnu, který je prodloužen o Velikonoční pondělí, nebo v červenci, kdy je prodloužen o státní svátek - upálení Mistra Jana Husa a nebo v září, kdy je víkend prodloužen o státní svátek - Den České státnosti, svatý Václav. Samozřejmě, že mohou být i jiné možnosti, ale pro účel této práce je den volna k víkendu navíc v pondělí naprosto ideální. Obvykle mají hrady v pondělí zavřeno, ale pokud je státní svátek, tak mají naopak otevřeno a navíc zde mohou být různé doprovodné programy.

Takže nejprve vhodné ubytování. Vzhledem k tomu, že myšlená rodina má zájem o výlety do přírody i za kulturou, tak by je bylo příhodné umístit někam do středu staré části CHKO Kokořínsko - Máchův kraj, a to tedy někam do Kokořínského dolu. Zde je více hromadných ubytovacích zařízení. Celkově je jich zřejmě dostatek, ale i tak je hodně vidět reklamních plakátů a poutačů u silnice.

Je třeba uvést konkrétní počty ubytovacích zařízení. Podle Českého statického úřadu [46] je hromadných ubytovacích zařízení v CHKO podle okresů následovně:

okres Mladá Boleslav - 87,

okres Litoměřice - 65,

okres Česká Lípa - 155 (z toho jen Doksy 68, Dubá 5),

a nejvíce zajímavý je okres Mělník, kde je jich 46.

V okrese Mělník jsou HUZ rozděleny následně (dle obce a počtu zařízení):

Cítov - 1	Medonosy - 1
Kanina - 1	Mělník - 13
Kojetice - 1	Mšeno - 4
Kokořín - 8	Nelahozeves - 1
Kralupy nad Vltavou - 3	Neratovice - 2
Lhotka - 1	Obříství - 1
Liběchov - 3	Úžice - 1
Liblice - 1	Veltrusy - 2
Lobeč - 1	Želízy - 1

Zde je vidět, že vede přímo město Mělník, ale hned za ním je obec Kokořín a jako třetí je obec Mšeno. Mělník bude vynechán, jelikož není přímo v CHKO a budou zmíněny obce Kokořín a Mšeno, a vyjmenovány ubytovací zařízení.

Kokořín - 8 :

Hotel Kokořín, Letní byty Kraus, Pension Kokořín, Penzion Malba, Penzion Milča, Penzion U báby Šubrový, Penzion Zámek Kokořín, ATC Kokořín - kemp.

Mšeno - 4 :

Penzion a restaurace V Ráji, Rekreační středisko Sever - chatová osada, Autocamp ubytovna SK Mšeno - kemp, Restaurace Zlatý lev - restaurace a hotel [46].

Přílohy č. 19, 20, 21 jsou tabulky ubytování v ČR dle kapacit lůžek, krajů, a další údaje dle ČSÚ. Další příloha pod č. 22, 23, 24 – zde jsou uvedena konkrétní ubytovací zařízení ve jmenovaných obcích a okresech, jejich kategorie, počty lůžek, a další údaje dle zdroje Český statistický úřad, tabulky vlastní úprava autora.

Pro účel ubytování bude navržen Penzion „V Ráji“. Nemám s ním žádnou osobní zkušenost, jen vím, že majitel se dlouhodobě tomuto podnikání věnuje, má i v obci Ráj restauraci, kde se dá slušně najíst za dobré ceny. V restauraci jsem byl, v penzionu nikoliv. Ale pro svoji polohu téměř uprostřed CHKO, která se hodí na výlety do všech stran a také pro svůj název, byl prostě vybrán.

Kdo by alespoň na pár dnů či hodin nechtěl být „ V R Á J I “ ?

Obrázek č. 16 - Penzion V Ráji - zrekonstruovaná roubená chalupa. Pohled z parkoviště.
Zdroj autor.

Takže rodina po rezervaci na internetu přijede v **pátek** ve večerních hodinách, seznámí se s majitelem a budovou penzionu. Následně se ubytuje a pak i seznámí s okolím. Po večeri z vlastních zásob si rodina udělá „válečnou poradu“ na další dny. Prohlédnou si mapu a dají na případná doporučení. Předpokládejme pěkné slunečné počasí bez deště. Také, jak uvedeno v předešlém textu, rodina má auto. Sice by se sem dalo dostat v pátek busem, ale další výlety, třeba na Bezděz a do dalších míst, by o víkendu (a i ve svátek), byly zřejmě nemožné. Takže auto mají zaparkované u penzionu a těší se na další den, na sobotu.

Sobota začne snídání z vlastních zdrojů. Následuje autem výlet ke hradu Kokořín, který je relativně blízko, cca 5 km. Pod hradem je parkoviště a odtud na hrad půjdou do kopce pěšky. Následuje komentovaná prohlídka hradu a pak samostatně prohlídka výstavy fotografií ve sklepeních hradu. Toto zabere dopoledne. V obci Kokořínský důl je několik restaurací. Tam skupina poobědvá. Po obědě si rodina udělá výlet na Vrátskou horu, kde je rozhledna. Ta byla před několika lety vystavěna a opravena i za pomoci sponzorů. Zlí jazykové tvrdí, že se dva ze tří (tehdy působících) mobilních operátorů v České republice dohodli a opravu vydatně sponzorovali, aby se zbavili třetího operátora. V okolních údolích je slabý signál, jsou zde pouze odrazy od kopců a lesů, takže potřebovali zesilovače signálu. To se jim díky rozhledně na strategickém kopci povedlo a ještě odstranili jednoho konkurenta. Rodina může také navštívit obec Nosálov, kde je vyhlášená restaurace s kvalitní kuchyní. Lze se zde také ubytovat a okolí dá možnost prohlédnout roubené chalupy, jako ostatně zde skoro všude. Následně rodina zajede do města Mšeno. Zde je solidní cukrárna, kde se dá občerstvit a to zmrzlinou, poháry či dorty. Samé dobroty nejen pro děti. Vedle cukrárny v budově Úřadu bývá obvykle nějaká výstava fotografií z rekonstrukce města, archeologických vykopávek a další historické i další zajímavosti. V odpoledních hodinách, a protože je pěkně teplo, si rodina zajede na koupaliště, které se jmenuje Městské lázně. Viz. obrázek č. 9. Den se nachýlil ke konci a rodina přijede zpět na penzion, kde si u táboráku opečou buřty. Na travnaté ploše se sítí si mohou zahrát badminton či volejbal, a pak plni dojmů půjdou spát.

V neděli po snídání si v penzionu vypůjčí horská kola. Dříve byla i kvalitní půjčovna i se servisem v Kokořínském dolu (obec pod hradem Kokořín), ale ta je již letos zrušena. Na zapůjčených nových horských kolech pojedou buď po cyklostezce, jejichž seznam je v kapitole 4.5, nebo dle zakoupené mapy (např. č. 110 - zmíněná mapa Kokořínsko), anebo jen podle své nálady a možností. Beru v úvahu dvě děti, které nejsou zvyklé na cestování na kole, a tak pojedou směrem zpět od Ráje na Kokořín a k Mělníku po silnici. Cestou prohlédnou přírodní krásy, skály u silnice, roubená stavení, mlýny, vodní plochy, malé chaty na vrcholech skal, apod.. V obci Harasov si zvenku prohlédnou zdevastovaný areál zámečku a porovnájí si to s fotografiemi, které viděli předešlého dne na výstavě na hradě Kokořín. Dále si zajdou do skalních obydlí, které mají lidé vytesané ve skalách a některé ochotně i ukáží. V Harasově je velký rybník a mohou se zde, pokud mají s sebou potřebné věci, i vykoupat. Po uschnutí a odpočinku vyrazí cestou zpět a mohou si zajít do restaurace

„U Grobiána“, která je také po rekonstrukci. Zde vaří tradiční jídla, někdy mají zabijačkové speciality i další pochutiny. V okolí jsou další dvě restaurace, takže rodina dle svého chuťového zaměření si může celkem dobře vybrat. Po lehkém obědě využijí některou z tras a dojedou na Pokličky. Tento skalní útvar stojí za zhlédnutí a popsal jsem jej v předešlé kapitole. Po výletu vrátí rodina odpoledne kola ve svém penzionu. A protože je zaujaly skály, vydají se pěšky od penzionu v obci Ráj lesem do kopce směrem k městu Mšeno, kam vede i turistická značka. Tam jsou další skalní útvary, skalní bludiště, kde se dá lézt, a je to také již v předešlých kapitolách popsáno. Večeře na grilu, pak sportovní večer u penzionu a odvetné utkání ze včerejška, a zasloužený odpočinek v peřinách přijde před posledním dnem volna vhod.

Pondělí začne snídaní a zabalením věcí, jelikož zde pobyt končí. Vyrazí automobilem po silnici ke hradu Houska. Po prohlídce hradu je naláká průvodce na okolí a vyhlídku. Poté vyrazí úzkými silničkami ke hradu Bezděz. Po prohlídce hradu se blíží oběd a tak se v některé z restaurací v obci Bezděz, pod hradem naobědvají. Následuje relax na Máchově jezeře. Po vykoupaní a jízdě parníkem, a chvilce slunění se rodina vydá druhou stranou ku Praze. V obci Doksy je také např. Muzeum K.H. Máchy nebo Muzeum Čtyřlístku. To se dá také navštívit. Cestou zpět do Prahy si prohlédnou roubené domy i nově opravené kostely v obcích přilehlých u silnice č. 9. Zde zamávají i patronu motoristů Sv. Kryštofovi. Pokud čas dovolí, mohou se zastavit v Mělníku a shlédnout „soutok“, kde se Vltava vlévá do Labe. Je zde i proslulá kostnice a další zajímavosti. Mělník však již nepatří do popisované CHKO. Také by to vydalo na samostatný výlet a tak se vydají domů, do hlavního města a budou vzpomínat na příjemně strávené chvíle na Kokořínsku. A třeba si zde naplánují další pobyt, jelikož zjistili, že je zde mnoho krásných a zajímavých míst, a že nestihli si vše prohlédnout.

Samozřejmě, že tento program je nepovinný, že si mohou vybrat i jinak. Pokud jsou více sportovně zaměřeni, tak využijí více kola a projedou si více tras. Seznam je v předcházející čtvrté kapitole. Lze také chodit pěšky, protože příroda je zde skutečně pěkná a dá se cestou mnohé poznat. Hrady však budou zajímat každého. Stejně tak i Pokličky a další zde popsané místa rozhodně stojí za shlédnutí. U turistických cest se někde objeví prameny s chladivou vodou. Dříve jsem je při svých výletech na kole hojně využíval. Jsou kvalitní, studené a osvěžující. Obce se většinou o ně starají, pravidelně dochází k odběrům a laboratorním testům, kdy je vždy zajištěna zdravotní nezávadnost.

Ale co dělat v případě špatného počasí ? Do hradů neprší a cesta k nim se dá chvilku vydržet. Pak také lze využít domácí společenské hry typu: Člověče nezlob se, Dostihy a sázky, Monopoly, a také různé karetní hry. V některých restauracích lze využít kulečnicku, stolního fotbalu, či šipek. Ale vysedávání v restauracích není asi to nejlepší řešení pro děti. Kola a pěší turistika by musela jít stranou. Přicházel by v úvahu celodenní výlet do Liberce, kde je již vpředu popsán aquapark. Pro děti i pro dospělé solidní zábava, ale bohužel mimo přírodu v území CHKO. A tak v případě nepříznivého počasí lze navštívit další místa ve městech a obcích, kde mají své menší muzea, nebo příležitostné výstavy (např. Mšeno, Dubá, Doksy, Liběchov, Kanina, Nebužely, Nosálov, Lobeč, Šemanovice, Březinka, Olešno, Romanov, Chudolazy, Medonosy, Tupadly, Želízy, Nedvězí). O některých místech jsem se již zmínil, další si rodina najde v propagačních materiálech, nebo na internetu, anebo jim to doporučí personál penzionu. Samozřejmě i navržená místa ke stravování nejsou nutná navštívit. V poslední době se počet restaurací mírně zvýšil a je možné se bez velkých problémů najíst. Každý si vybere dle svého gusta. Jsou zde provozovny, kde vaří třeba domácí švestkové knedlíky, jinou kde mají grilované speciality, a tak podobně. Dalo by se říci, že chuťově i jinak zaměřené restaurace zde v destinaci jsou, je jich více a jsou tzv.: OK. Nejenom jako vše v pořádku, ale i jako Ovocné Knedlíky, či Ovarové Koleno, či Opečená Kotleta, či Omáčky s Knedlíky. Stravování a ubytování je jedno z nejdůležitějších kritérií pro hodnocení cestovního ruchu.

5.2.1 Náklady na pobyt

Zde bude provedeno vyúčtování nákladů rodiny na víkendový pobyt a také na veškeré uvedené aktivity.

Den 0 (pátek):

příjezd - cesta z Prahy cca 70 km, průměrná spotřeba 7 litrů na 100 km, cena cca 28,- Kč za litr benzínu Natural, s tímto se bude počítat i následně, celkem tedy cca **137,20 Kč**

večeře vlastní, cca **250,- Kč**

Den 1 (sobota):

snídaně vlastní, cca **150,- Kč**

hrad Kokořín, vstupné dospělý 80,- Kč (2x), a 40,- Kč dítě do 15 let (2x), celkem **240,- Kč**

parkoviště pod hradem v obci Kokořínský důl – **50,- Kč** na celý den

výstava fotografií na hradě – v ceně vstupu **0,- Kč**

oběd restaurace cca **600,- Kč**

rozhledna – Vrátenská hora, vstupné 20,- Kč za osobu, celkem cca **80,- Kč**

cukrárna Mšeno, káva, dorty a zmrzlinové poháry, celkem cca **300,- Kč**

výstava radnice Mšeno– zdarma **0,- Kč**

koupaliště Mšeno – vstupné 2x dospělý 50,- Kč, po 16.00 h jen 20,- Kč, 2x dítě 20,- Kč, po 16.00 h jen 10,- Kč, celkem tedy levnější odpolední varianta cca **60,- Kč**

večeře vlastní, cca **250,- Kč**

cesta autem cca 50 km, tzn. celkem cca **98,- Kč**

Den 2 (neděle):

Snídaně vlastní cca **150,- Kč**

půjčovna kol – 1x kolo na 24 hodin – 150,- Kč, tzn. 4x kolo, celkem cca **600,- Kč**

jeskyně a koupaliště Harasov – zdarma **0,- Kč**

oběd restaurace cca **500,- Kč**

Pokličky – zdarma **0,- Kč**

skály Mšeno, bludiště a naučná stezka – zdarma **0,- Kč**

večeře vlastní, cca **250,- Kč**

Den 3 (pondělí):

Snídaně vlastní cca **150,- Kč**

hrad Houska – rodinné vstupné (2 dosp.+2 děti) **250,- Kč**, jinak dosp. 80,- Kč, dítě 60,- Kč

parkoviště u hradu na příjezdové cestě – **50,- Kč** na celý den

hrad Bezděz – rodinné vstupné (2 dosp.+2 děti) **185,- Kč**, jinak dosp. 70,- Kč, dítě 45,- Kč

parkoviště pod hradem v obci Bezděz – **50,- Kč** na celý den

oběd restaurace cca **600,- Kč**

Máchovo jezero vstupné dospělý (2x) 55,- Kč, dítě (2x) 25,- Kč, celkem cca **160,- Kč**

vyhlídková jízda parníkem, dospělý (2x) 90,- Kč, děti (2x) 50,- Kč, celkem cca **280,- Kč**

cesta autem celkem cca 150 km, celkem tedy cca **294,- Kč**.

Ubytování v penzionu ve čtyřlůžkovém pokoji stojí na více dní 1.870,- Kč za noc, lze si připlatit 70,- Kč za osobu a snídani (toto rodina odmítla, měla vlastní snídane), celkem tedy ubytování vyšlo na **5.610,- Kč**. Dále kromě zmíněného vypůjčení kol je možné v penzionu využít saunu (cca 700,- Kč bez omezení počtu osob) a další horkou koupel v sudu.

Náklady celkem na prodloužený víkendový pobyt - vše včetně ubytování, jídla, dostatečného množství nápojů (nápoje započteny do ceny snídání, obědů a večeří), vstupů do hradů, benzínu apod., jsou cca 11.344,20 Kč, zaokrouhlo na **11.344,- Kč**. Na jednu osobu tedy celkem cca **2.836,- Kč**. Náklady na osobu a den je cca **945,33 Kč**, když nepočítáme den příjezdu. Je možné program upravit, lze také ušetřit na jídle, nevyužít nějakou nabídku, či nebýt v cukrárně apod. Program je však vytvořen tak, aby byl vyvážený jak sportovně, tak kulturně. Jídlo, nápoje a další pochutiny si každý vybere dle svého.

Z toho vyplývá, že prodloužený víkend zde není relativně levný, ani příliš drahý v přepočtu na jednu osobu, ale odpovídá nárokům i očekávání návštěvníků. Zahraniční pobyt by třeba byl atraktivnější, ale také určitě dražší.

5.3 Doporučení pro rozvoj cestovního ruchu v dané destinaci

Na základě výsledků analýzy SWOT a závěrů z kapitoly č. 3.6, také podle zhodnocení situace a možnostech rozvoje cestovního ruchu v kapitole č. 4.6, a dle výsledků dotazníkového šetření uvedeného v kapitole č. 5.1, a také dle vlastních zkušeností, zde bude uvedeno několik doporučení.

Pro rozvoj cestovního ruchu má popisovaná destinace dostatečný potenciál. Kulturní památky, hrady, přírodní podmínky a vše to ostatní, popsané v předešlých kapitolách, je skutečně velmi dobrý potenciál.

Doporučení první - zlepšit dopravní podmínky. Vlakové spojení by bylo pro cyklisty také dobré, kdyby si mohli s sebou brát kola do vlaku a přiblížit se nějaké pamětihodnosti, či v případě nepříznivého počasí, anebo neopravitelné závadě na kole. Ale vlaků v oblasti moc není, což je sice na škodu pro dopravní spojení, ale určitě to bylo a je dobré pro přírodu, která třeba i díky tomu není tolik poškozena. Proto by bylo toto lepší neměnit. A dobrá zpráva pro cyklisty je, že již zde operují autobusy SOK, které mají přívěsy pro kola. Zatím jen vybrané spoje v létě, ale je to určitě dobrý signál pro zlepšení cestovního ruchu, který je v podobném směru, jako mé návrhy. Takže bych navrhoval zlepšení (tzn. více spojů s kratšími trasami) autobusových spojů a to menších vozidel, úsporných, šetrných k přírodě, třeba i na alternativní pohon. I právě s přívěsy pro kola všech rozměrů. V sezóně by to byl velmi dobrý počín, který by cestovnímu ruchu prospěl. Spojení mezi památkami a občerstvením, několik okružních cest dle otevíracích hodin a něco podobného uvnitř území CHKO, to bych navrhoval. Jako ukázková trasa se jeví např.: Kokořín – Pokličky – Ráj – Mšeno – Houska – Bezděz – Doksy – Dubá – Tubož – Kokořín.

Doporučení druhé - zvýšit počet infocenter a to větších v přílehlých městech, ale i menších přímo u pamětihodností, anebo ve větších obcích (dříve se označovaly jako střediskové obce). Zde by měli být jazykově vybavení pracovníci, kteří mají i znalosti o území CHKO. V letních měsících i třeba brigádníci z řad studentů. Ti by mohli zájemce o další výlet za poznáním nasměrovat. Samozřejmý by zde byl i prodej pomocných a propagačních materiálů.

Doporučení třetí - zlepšit propagaci na internetu. Zde je určitě prostor pro nalákání návštěvníků k výletu či pobytu v popisované lokalitě. Více specializovaných webových stránek s tematickým zaměřením. Na turistiku pro starší, pro cykloturistiku, pro pobyty rodin s dětmi a další skupiny. I samotné stránky hradů zde v práci zmiňovaných je možné zlepšit a také zpřehlednit.

Doporučení čtvrté – působit na podnikatele a to směrem k jejich chování k zákazníkům. Je jasné, že co neudělala rodinná výchova, škola, etika, tak už asi nikdo nenapraví. Ale nástroje trhu zde mohou také zapůsobit. Věcí, na které by se tedy mělo zapracovat je

zmíněný lidský faktor. Nelze podnikat s odporem a nechtí. Vždy musí být u toho zájem o věc a nadšení. Nevím, jestli se to dá ve školách naučit, nebo je to potřeba mít v sobě. A tak by každý měl začít u sebe.

Doporučení páté – zvážit založení Obecní policie. Vzhledem ke zvyšující se návštěvnosti je zde potřeba i prevence, a následně bohužel i represe. Policie České republiky je nejbliže ve městech Mělník, Mšeno, Doksy. Z města Dubá se odstěhovali před několika lety. Takže dojezdové časy z měst do odlehlých lokalit CHKO jsou špatné. Jako alternativa se dle mne jeví právě Obecní policie. Městská policie je nejbliže v Mělníku a v Doksech, takže je to podobné jako u PČR. Sdružení obcí Kokořínska (dobrovolné sdružení 16-ti obcí) provozuje autobusovou dopravu, to je již v této práci uvedeno. Takže na podobném principu by mohla být založena Obecní policie Kokořínska. Jednotlivé obce samotné by na provozní budovu, či budovy a strážníky neměli dostatek prostředků, ale společně by se to dalo zvládnout. Určitě by se tím zlepšila bezpečnostní situace v CHKO a to i z preventivních důvodů. Právě Obecní policie by zde mohla dohlížet na místní zákazy, na dodržování nočního klidu, na veřejný pořádek, čistotu a v součinnosti s Policií České republiky i na silniční provoz, a třeba i na dodržování limitů rychlostí jízdy v obcích. Zisky Obecní policie by podle mně určitě pokryly jejich náklady, a dále by mohly přispět k rozvoji území CHKO jako celku. Ovšem finanční analýza není předmětem této práce, hodila by se případně k jinému předmětu. Částečně by strážníci Obecní policie mohli pomoci v informovanosti turistů.

6 Závěr

CHKO Kokořínsko - Máchův kraj má velký potenciál pro rozvoj cestovního ruchu, jak ukazuje tato diplomová práce. Do uvedené destinace se dlouhé roky téměř nejezdilo, pak přišel rozmach chataření a hlavně chalupaření. V těchto dobách nebyly zde téměř žádné ubytovací možnosti, byly zde pouze stravovací služby, ale v minimálním množství a v horší kvalitě. Naopak byla lepší hromadná doprava než v současné době. Pomalý rozvoj této oblasti do roku 1989 byl po revolučních letech zrychlen. Nyní je oblast vyhledávána turisty nejen díky přírodě, ale i pro historické a kulturní památky. Díky tomu dochází k rozvoji služeb k většímu přilákání turistů, a tím následně i k rozvoji cestovního ruchu v uvedené destinaci.

Diplomová práce popisuje v teoretické části klíčové termíny v oblasti cestovního ruchu. Zejména pak seznámení s všeobecným profilem cestovního ruchu – jeho význam, typologie, faktory, potenciál, trh cestovního ruchu. Dalším tématem byly služby v cestovním ruchu, nabídka a poptávka.

V části vlastní práce je charakterizována oblast CHKO, její územní vymezení, atraktivita, a další zajímavosti. Následuje dotazníkové šetření, jeho výsledky.

Nabídka služeb v dané oblasti byla zpracována jako víkendový pobyt pro cílovou skupinu turistů, včetně nákladů. Poté je provedeno doporučení pro zlepšení rozvoje cestovního ruchu v dané destinaci.

Závěrem je třeba uvést, že převážná část diplomové práce i dotazníkové šetření byly vypracovány v době před útoky v Paříži a dalších lokalitách. Takže v současné době se rozhodně změní zájem turistů a to odkloněním od zahraničních lokalit, a zvětší se zájem o domácí destinace jako je právě CHKO Kokořínsko – Máchův kraj.

7 Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje:

1. Autorský kolektiv. *Cestovní ruch I*. VŠE v Praze, 2004. ISBN 80-245-0799-4.
2. Autorský kolektiv. *Chráněná území v České republice*. Praha 3 : Informatorium, 1991. ISBN 80-85368-13-7.
3. Autorský kolektiv. *Máchův kraj*. Praha: Olympia, 1985. Kapitola horopisné členění, s. 10.
4. BENNET, Alf a Johan STRYDOM. *Introduction to travel and tourism marketing*. Lansdowne: Juta, 2001, 252 s. ISBN 07-021-5636-1.
5. BUHALIS, Dimitros. *Marketing the Competitive Destination of the future*. In: KIRÁLOVÁ, A.: *Marketing destinace cestovního ruchu*. Praha, Ekopress, 2003, 116 s.
6. COLLIN, P.H. *Dictionary of hotels and catering management*. Teddington: Peter Collin Publishing, 2002, ISBN 190-165-999-2.
7. *Česká republika - stručný turistický průvodce*. Cheb: Music, 2002. ISBN 80-85925-12-5. Kapitola Kokořínsko, s. 221.
8. DAVID, Petr. *Kokořínsko a Mělnicko*. 1. vydání. Praha: Soukup&David, 2003. ISBN 80-86050-73-4.
9. DAVID, Petr. *Velká cestovní kniha: hrady, zámky a kláštery: Česká republika*. 1. vydání. Praha: Soukup&David, 2003. ISBN 80-86050-75-0.
10. FORET, Miroslav – STÁVKOVÁ, Jana. *Marketingový výzkum: Jak poznávat své zákazníky*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2003. ISBN 80-247-0385-8.
11. FRANCOVÁ, Eva. *Cestovní ruch*. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc 2003. ISBN 80-244-0719-1.
12. GABRIEL, František; PANÁČEK, Jaroslav. *Hrady okresu Česká Lípa*. Praha: Argo, 2000. ISBN 80-7230-295-X.
13. GOELDNER, Charles R a J RITCHIE. *Cestovní ruch: principy, příklady, trendy*. 1. vyd. Brno: Biz Books, 2014, xviii, 545 s, ISBN 978-80-265-0298-2.

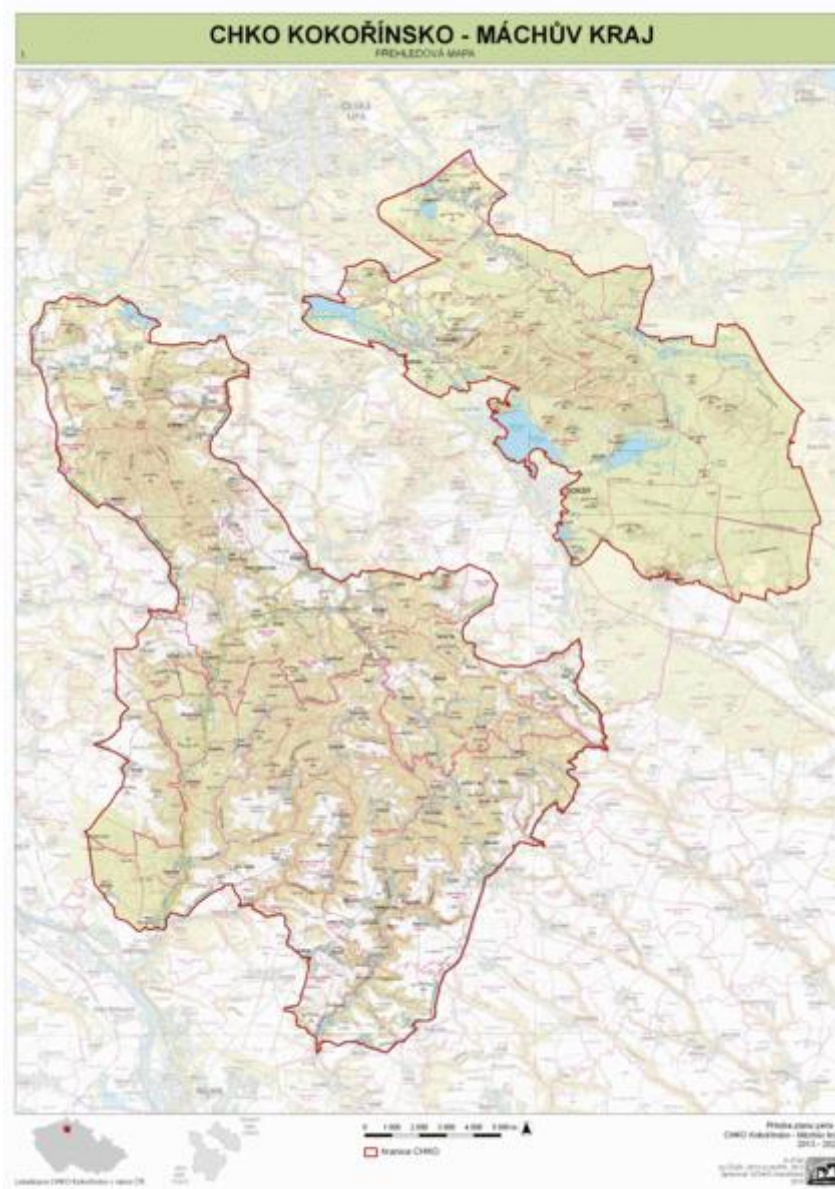
14. HAMARNEHOVÁ, Iveta. *Geografie cestovního ruchu. Evropa*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 271 s. ISBN 978-80-7380-093-2.
15. HESKOVÁ, Marie a kol. *Cestovní ruch pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Praha: Fortuna, 2006. 224 s. ISBN 80-7168-948-3.
16. HORNER, Susan; SWARBROOKE, John. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času: aplikovaný marketing služeb*. Praha: Grada, 2003. 488 s. ISBN 80-247-0202-9.
17. HRALA, Václav. *Geografie cestovního ruchu*. VŠE Praha, 2005, 173 s. ISBN 80-245-0858-3.
18. INDROVÁ, Jarmila a kol. *Cestovní ruch*. 1. vyd. VŠE Praha. 2009. 122 s. ISBN 978-80-245-1569-4.
19. KOTLER, Philip a Kevin Lane KELLER. *Marketing management*. 12. vyd., Praha: Grada, 2013, 816 s. ISBN 978-80-247-4150-5.
20. KRULOVÁ, Jitka. *Cestovní ruch*. 1. vydání, Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo, 2013. 108 s. ISBN 978-80-87314-32-6.
21. MALÁ, Vlasta. *Cestovní ruch (vybrané kapitoly)*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999. ISBN 80-7079-443-7.
22. MARRIOT, P. *Geografia cestovného ruchu*. SPN. Praha 1983.
23. MORRISON, Alastar M. *Marketing pohostinství a cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995, 523 s. ISBN 80-856-0590-2.
24. NOVOTNÁ, Daniela. *Kokořínsko*. Praha 1 : Olympia a.s. 2004. ISBN 80-7033-843-1. Kapitola Turistická část, s. 23.
25. ORIEŠKA, Ján. *Technika služeb cestovního ruchu*. Praha: Idea servis, 1999. 244 s. ISBN 80-85970-27-9.
26. PALATKOVÁ, Monika. *Marketingová strategie destinace cestovního ruchu*. Praha: Grada, 2006. 341 s. ISBN 80-247-1014-5.
27. PALATKOVÁ, Monika. *Mezinárodní cestovní ruch*. Praha. Grada, 2011. 224 s. ISBN 978-80-247-3750-8.

28. PAVEL, Josef. *Velká kniha pověstí z českých hradů a zámků*. Praha 3, nakl. XYZ 2009. 622 s. ISBN 978-80-87285-04-6.
29. PEŠA, Vladimír. *České hrady*. Praha 3: Argo 2002. ISBN 80-7203-434-0. Kapitola Čap, s. 13.
30. PETRŮ, Zdenka. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. Praha: Idea servis, 2007. 124 s. ISBN 978-80-85970-55-5.
31. POKORNÁ, Radmila: *Chráněná oblast Kokořínsko se rozšíří o polovinu. Obce proti tomu protestují*. Českolipský deník, 7. 11. 2009.
32. POKORNÁ, Radmila: *Nebudeme rozhodovat od stolu*. Českolipský deník. 21. 6. 2011.
33. PŘÍBOVÁ, Marie. *Marketingový výzkum v praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 1996. ISBN 80-7169-299-9.
34. RYGLOVÁ, Kateřina. *Cestovní ruch – soubor studijních materiálů*. KEY Publishing s.r.o., 2009. 187 s. ISBN 978-80-7418-028-6.
35. SCHWARTZHOFFOVÁ, Eva. *Služby v cestovním ruchu*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2013, 87 s. ISBN 970-80-244-3438-4.
36. ZICHOVÁ, J. - PALATKOVÁ, M. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-3643-3.
37. VANHOVE, Norbert. *The economics of tourism destinations*. 2nd ed. London: Routledge, 2011, xxi, 327 s. ISBN 978-008-0969-961.
38. WAHLA, Arnošt; KREMZEROVÁ, Dagmar. *Služby cestovního ruchu*. Vysoká škola obchodní a hotelová Brno. 2010. 87 s. ISBN 978-80-87300-14-5.
39. WAHLA, Arnošt. *Obecná geografie cestovního ruchu*. Mendlova Univerzita v Brně, 2010. 103 s. ISBN 978-80-7375-381-8.
40. *300 nejkrásnějších výletů po České republice*, vydal Reader's Digest Výběr, s.r.o., Vydání první, Praha 2004, 440 s, ISBN 80-86196-75-5.

Elektronické zdroje:

41. BEZDĚZ - oficiální stránky hradu: www.hrad-bezdez.eu.
42. Cestovní ruch – časové řady. Český statistický úřad. [online]. [cit. 18.3.2015]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cru_cr.
43. *Cestovní ruch*. [online]. Mendělova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, [cit. 1. 2. 2015]. Dostupné z: <http://is.mendelu.cz/knihovna/opory/index.pl?cast=268>.
44. CZECH TOURISM. [online]. [cit. 23.11.2015]. Dostupné z: <http://czech.tourism/promedia/tiskove-zpravy/>
45. Česká televize. *Vlci jsou zpět: fotopast u Máchova jezera zachytila mládě*. [cit. 3.9. 2014]. Dostupné online.
46. Český statistický úřad. *Hromadná ubytovací zařízení*. [cit. 15.5.2015]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/huz/>
47. HOUSKA - oficiální stránky hradu: www.hradhouska.cz
48. KOKOŘÍN - oficiální stránky hradu: www.hrad-kokorin.cz
49. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Cestovní ruch* [online]. [cit. 18.3.2015]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/Cestovni-ruch>
50. O hradech. Zajímavosti. [cit. 15.5.2015]. Dostupné z <http://www.ohradech.eu/kokorin.html>.
51. Satelitní účet cestovního ruchu, Český statistický úřad [cit. 1. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/satelitni_ucet_cestovniho_ruchu.
52. SOK, *jízdní řády autobusů* – stránky: www.kokorinskysok.cz/jizdni-rady/
53. Tiskové oddělení MŽP. *Do Máchova kraje se vrátil vlk. Vláda dnes schválila rozšíření CHKO Kokořínsko o Dokesko*. Ministerstvo životního prostředí, 9. 4. 2014. [cit. 14. 4. 2014], dostupné online.
54. Univerzita Hradec Králové. Cestovní ruch – trendy, druhy a formy. Udržitelný cestovní ruch [online]. 2007 [cit. 1.2.2015]. Dostupné z: http://ucr.uhk.cz/page.aspx?page_id=5
55. Velokokorin. *Informativní stránky všeho druhu* - www.velokokorin.info.

8 Přílohy

Příloha č. 1 - umístění nových hranic CHKO, spodní větší území je původní, horní část je menší a nově připojená, viz kapitola č. 4.1 této DP. Zdroj CHKO.

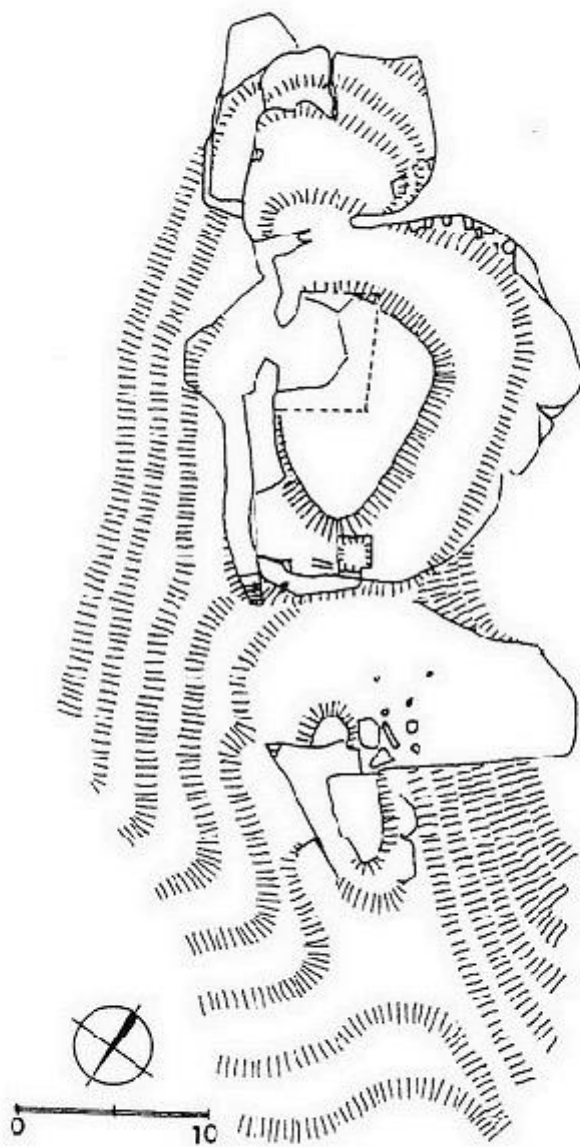

Příloha č. 2 - Zkamenělý zámek, pohled od přístupové cesty. Uprostřed nahoře strážní stanoviště, vpravo dolů je svah a uprostřed skály je spací prostor. Schody vedoucí do zámku jsou vlevo na obrázku č. 6, který je u textu na str. č. 54. Zdroj autor.

Příloha č. 3 - foto jeskyně - síň Zkamenělého zámku s propadlým stropem. Zdroj autor.

HRAD U KČNRÁDOVA, půdorys podle F. Gabriela

Zdroj: DURDÍK, T. Ilustrovaná encyklopedie českých hradů.
Praha: Libri, 2002, s. 178.

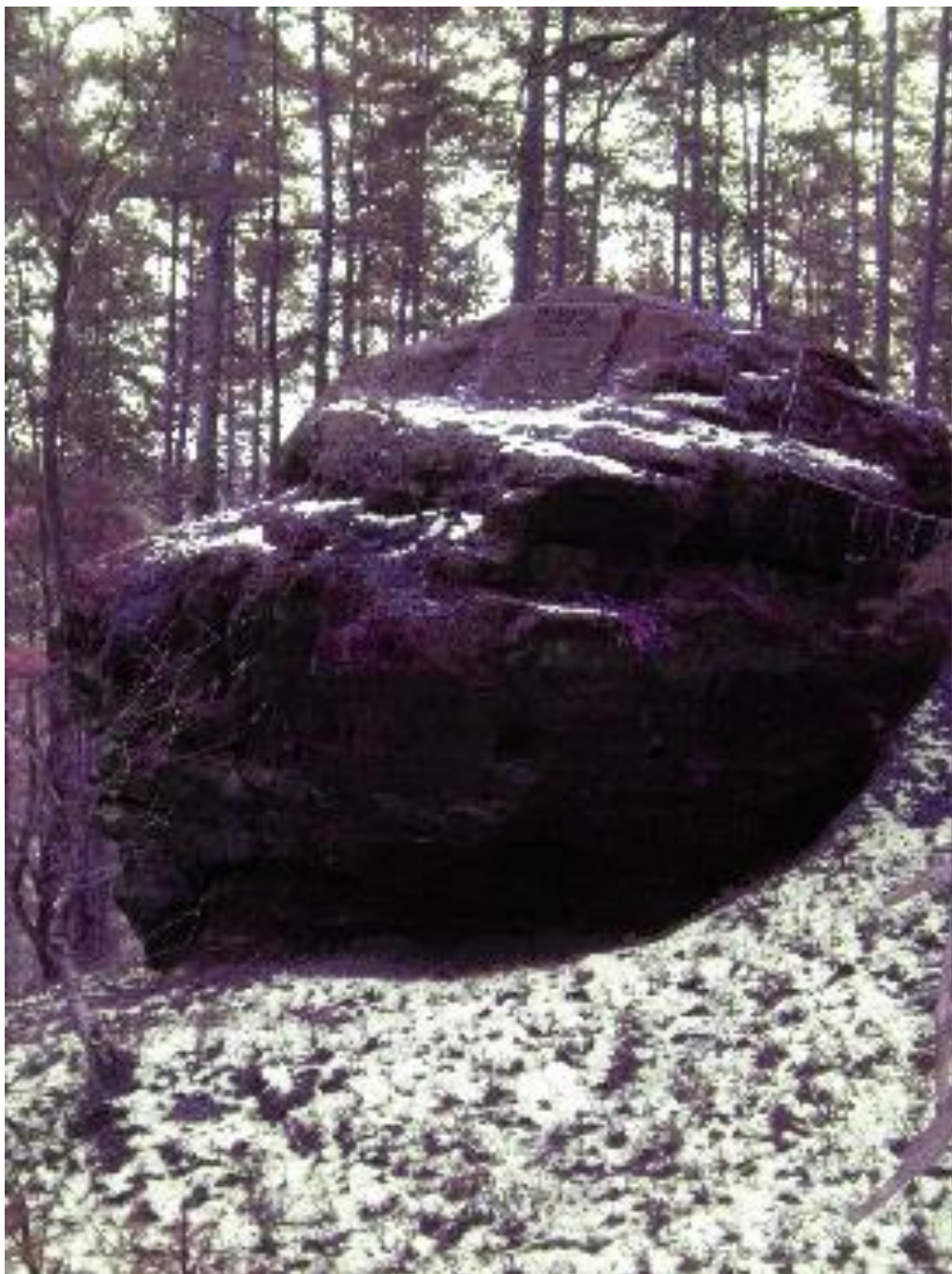
Příloha č. 4 - dle uvedeného zdroje půdorys Zkamenělého zámku. Zdroj Durdík.

Příloha č. 5 - rozcestí u Zkamenělého zámku, pohled na turistické značení. Zdroj autor.

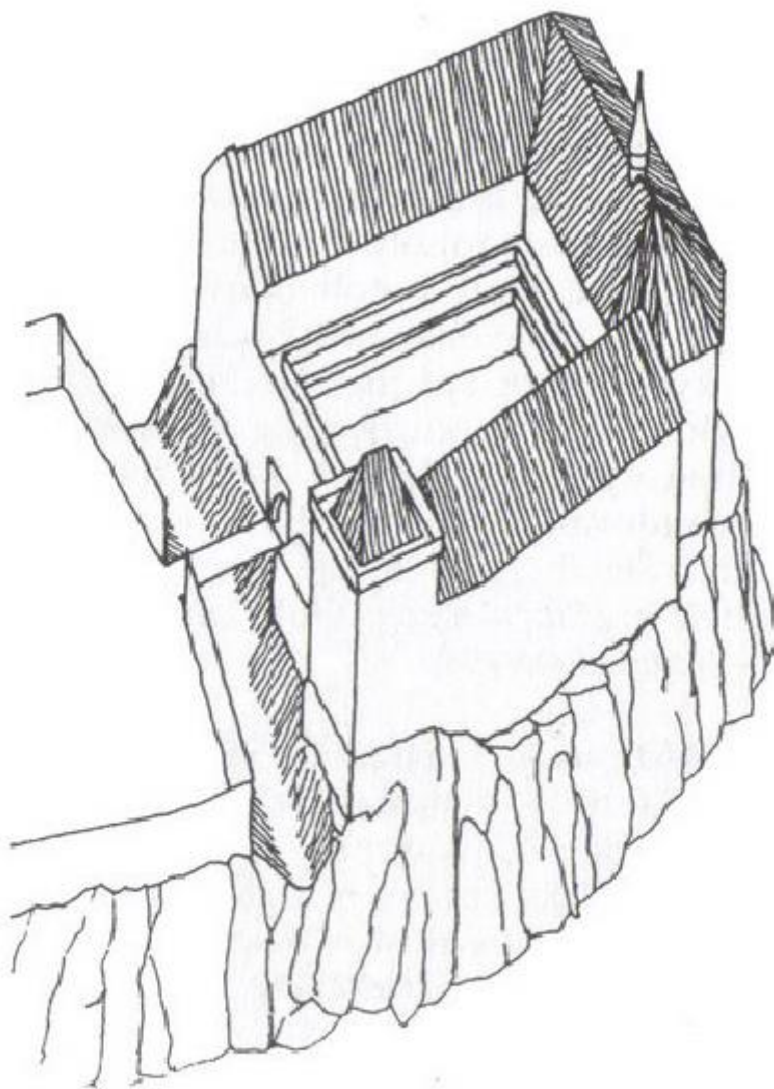

Příloha č. 6 - detail vytesané desky na památku zemřelému pilotovi. Zdroj autor.

Příloha č. 7 - celkový pohled na skálu s vytesanou pamětní deskou. Zdroj autor.

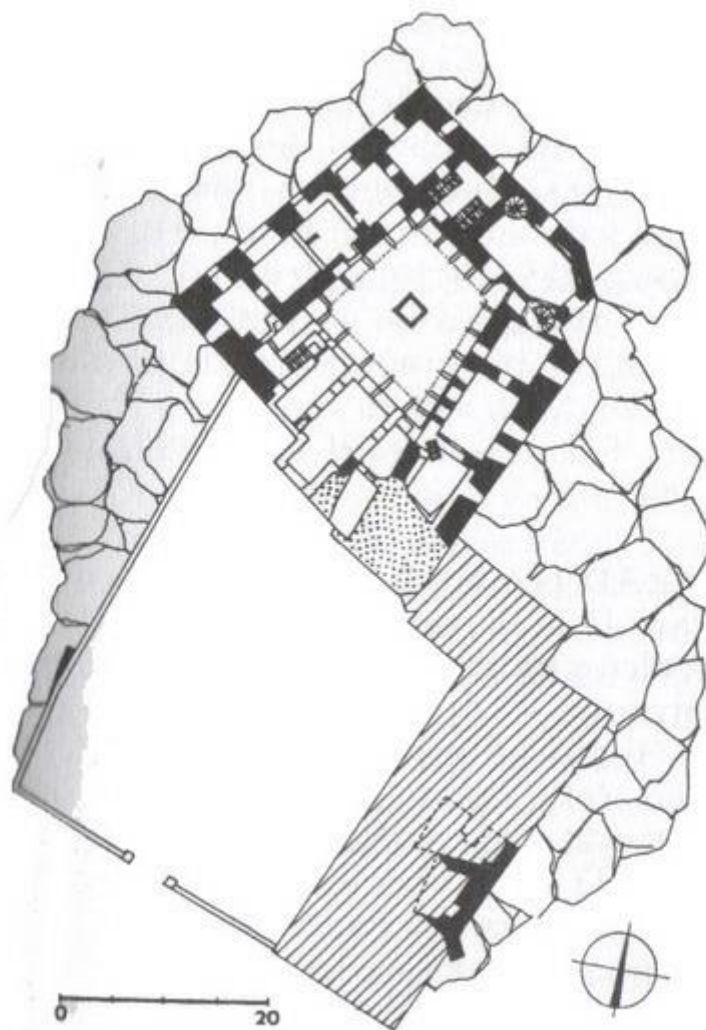
HOUSKA, hmotová rekonstrukce raně gotického stavu zadního hradu.

Zdroj: Durdík, T. Ilustrovaná encyklopedie českých hradů. Praha : Libri, 2002, s. 171.

Příloha č. 8 - hrad Houska – uvedený zdroj.

HOUSKA, černě zdivo ze 13. stol., řez skálou tečkován.

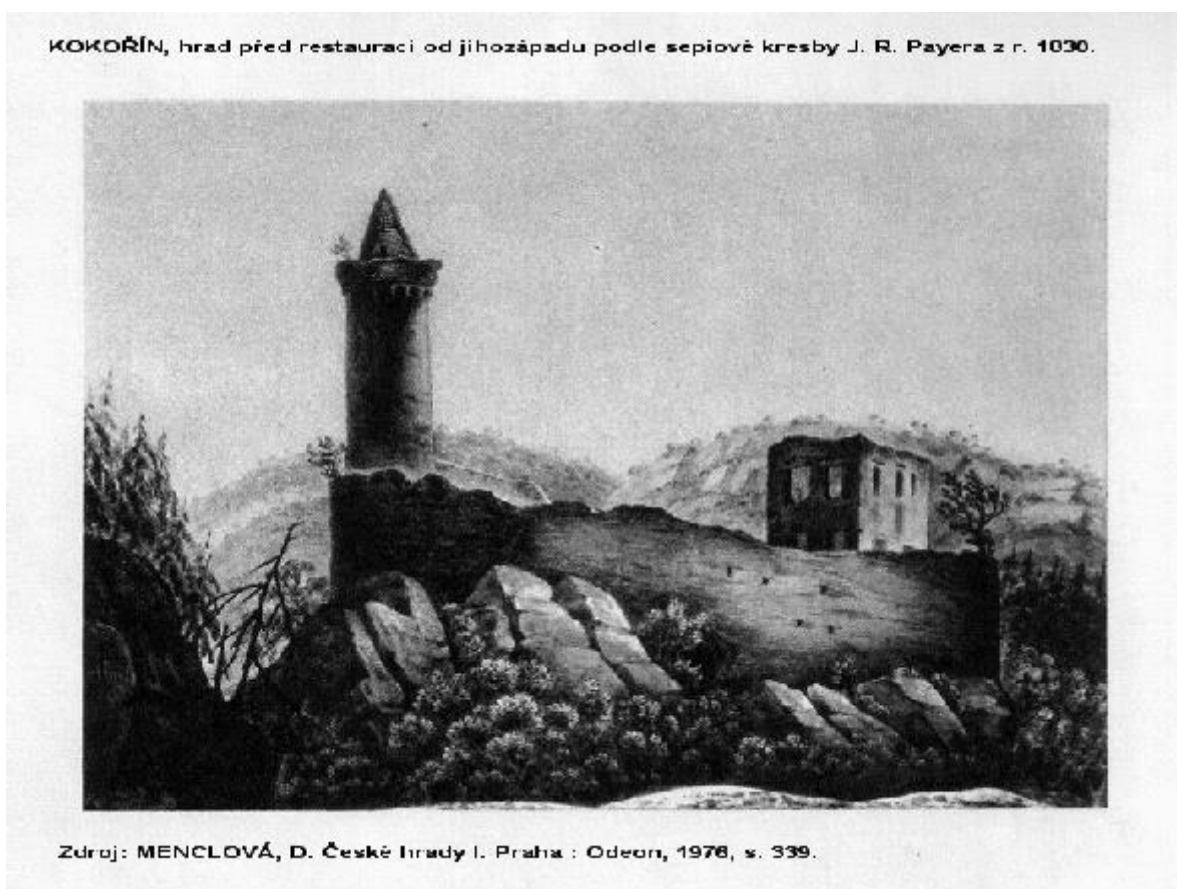

Zdroj : Durdík, T. Ilustrovaná encyklopedie českých hradů. Praha : Libri, 2002, s. 171.

Příloha č. 9 - hrad Houska jinak – uvedený zdroj.

Příloha č. 10 – hrad Kokořín, pohled od silnice u obce Kokořín [47].

Zdroj: MENCLOVÁ, D. České hrady I. Praha : Odeon, 1976, s. 339.

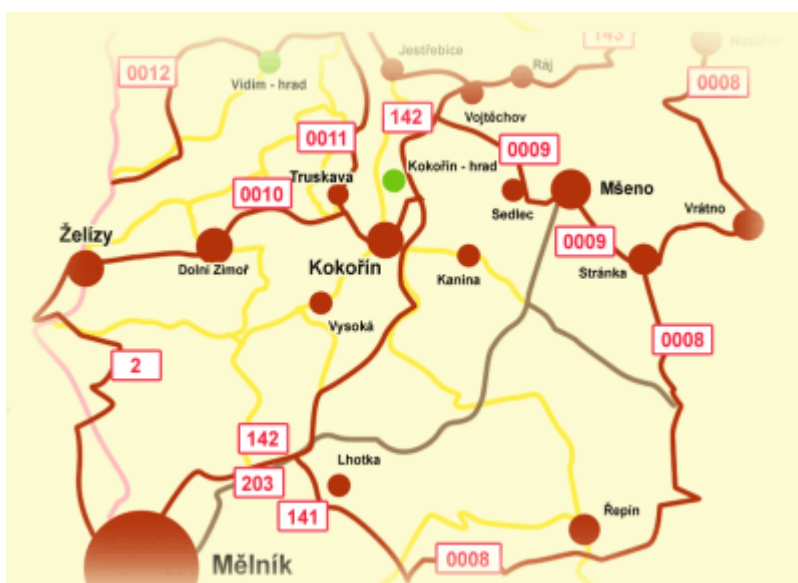
Příloha č. 11 - Kokořín jinak, rok 1830.

Příloha č. 12 - schody na Pokličky[47].

Příloha č. 13 - Penzion V Ráji, pohled v zimě ze silnice. Vpředu opravený pomník padlým.
Zdroj autor.

Příloha č. 14 – část cyklotras [47].

Dotazníkové šetření - Anketa :

(CHKO Kokořínsko - Máchův kraj)

V rámci zpracování mé diplomové práce Vás prosím o vyplnění tohoto krátkého dotazníku.

- odpovědi zakroužkujte, příp. stručně vypište.

1. Kde leží uvedená CHKO ?

- a) Ve Středočeském kraji, pouze.
- b) Ve Středočeském a Libereckém kraji.
- c) Ve Středočeském, Libereckém a Ústeckém kraji.
- d) Jinde v ČR.
- e) Nevím.

2. Jeli by jste do uvedené oblasti na víkend ?

- a) Ano.
- b) Ne.

Vaši odpověď odůvodněte několika slovy.

.....

3. Jeli by jste do uvedené oblasti na dovolenou (10 a více dní) ?

- a) Ano.
- b) Ne.

Vaši odpověď odůvodněte několika slovy.

.....

4. Obecně dáváte přednost rekreaci kde ?

- a) V ČR.
- b) V zahraničí.
- c) Neupřednostňuji místo, střídám destinace.

Děkuji za Váš čas.

Příloha č. 15 - Ukázka použitého anketního lístku před vyplněním.

Členění nových krajů na okresy

Příloha č. 16 – mapa okresů a krajů v ČR – zdroj Moodle ČZU.

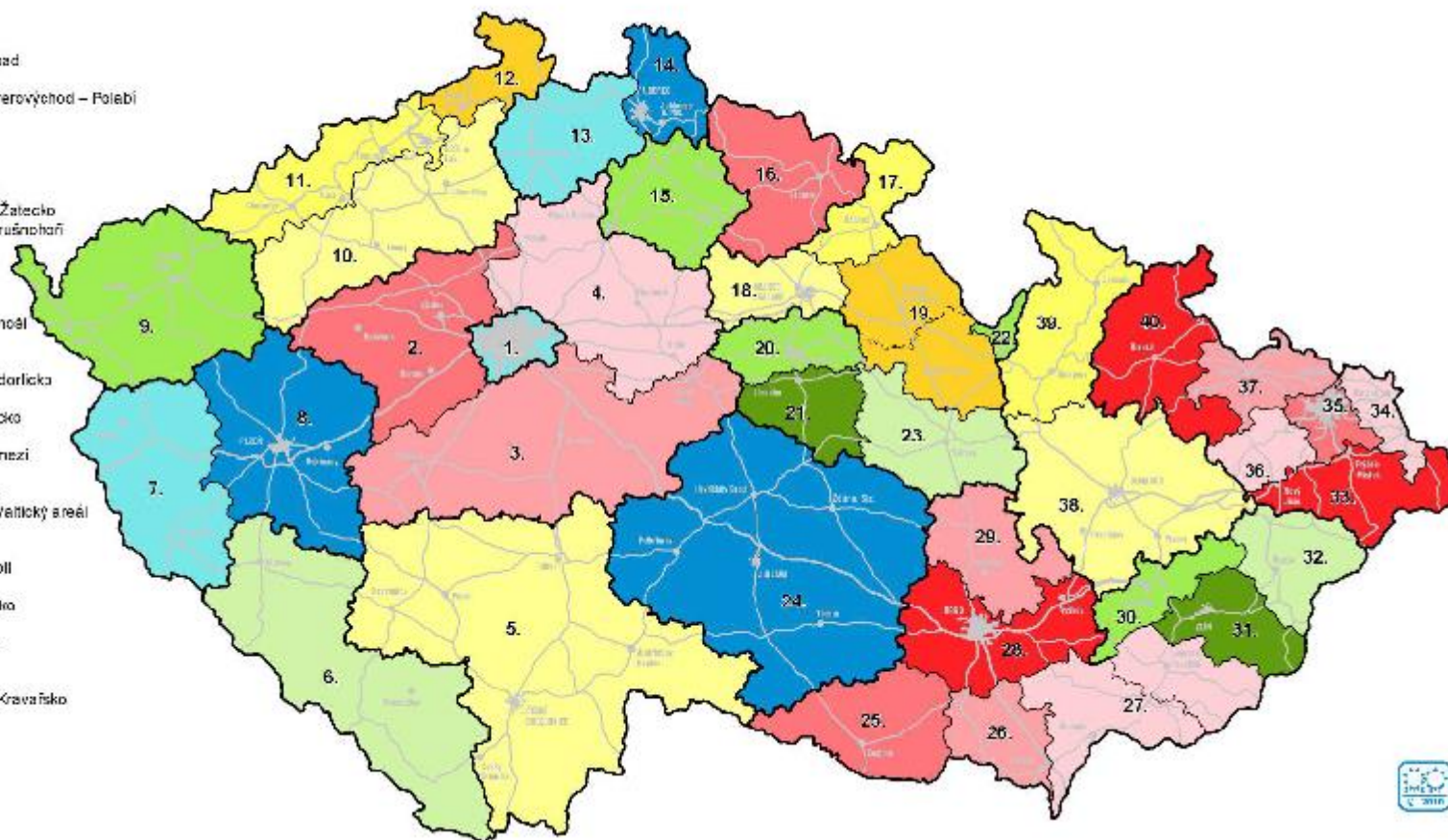
Turistické regiony České republiky

Příloha č. 17 – turistické regiony ČR – zdroj Czech Tourism.

Turistické oblasti České republiky

1. Praha
2. Střední Čechy – západ
3. Střední Čechy – jih
4. Střední Čechy – severovýchod – Polabí
5. Jižní Čechy
6. Šumava
7. Český les
8. Píseňsko
9. Západočeské lázně
10. České středohoří a Žatecko
11. Krušné hory a Podkrusnohoří
12. České Švýcarsko
13. Českolipsko
14. Jizerské hory
15. Český ráj
16. Krkonoše a Podkrkonoší
17. Kladské pomezí
18. Hradecko
19. Orlické hory a Podorlicko
20. Pardubicko
21. Chrudimsko – Hlinsko
22. Královský Sněžník
23. Českomoravské pomezí
24. Vysočina
25. Znojemsko a Podyjí
26. Pálava a Ládnicko-Vaňtöcký areál
27. Slavácko
28. Brno a okolí
29. Moravský kraj a okolí
30. Kroměřížsko
31. Zlínsko a Luhačovičsko
32. Valašsko
33. Beskydy – Valašsko
34. Těšínské Slezsko
35. Opatovsko
36. Poodří – Moravské Křavaňsko
37. Opavské Slezsko
38. Střední Morava
39. Jeseníky – západ
40. Jeseníky – východ

Příloha č. 18 – turistické oblasti ČR – zdroj Czech Tourism.

	1989	1990	1995	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ubytovací zařízení	2 863	2 531	2 623	7 342	7 685	7 487	7 469	7 703	7 869	7 926	7 640	7 605	7 616	7 845	7 705	7 557	7 235	7 657	10 057	9 970	9 013
v tom podle kategorie:																					
hotely a podobná ubytovací zařízení	1 431	1 263	1 387	3 509	3 669	3 614	3 960	4 112	4 335	4 377	4 311	4 278	4 314	4 559	4 482	4 469	4 300	4 612	6 350	6 301	5 833
v tom:																					
hotely *****	7	6	} 96	8	7	9	11	13	18	21	28	34	35	39	41	46	47	50	56	56	57
hotely ****	31	40		130	111	124	141	158	199	219	241	252	274	321	360	425	442	467	539	553	557
ostatní hotely	799	756	887	1 550	1 660	1 675	1 716	1 732	1 674	1 639	1 601	1 596	1 631	1 659	1 622	1 627	1 579	1 618	1 987	1 977	1 868
penzióny	461	461	404	1 821	1 891	1 806	2 092	2 209	2 444	2 498	2 441	2 396	2 374	2 540	2 459	2 371	2 232	2 477	3 768	3 715	3 351
kempy	411	192	198	412	462	452	471	480	481	475	476	499	512	516	509	485	480	487	514	506	513
chatové osady a turistické ubytování	1 021	888	420	1 236	1 187	1 157	1 093	1 112	1 086	1 069	984	968	946	959	941	892	843	918	1 117	1 113	993
ostatní jinde neuvedená	188	618	2 185	2 367	2 264	1 945	1 999	1 967	2 005	1 869	1 860	1 844	1 811	1 773	1 711	1 612	1 640	2 076	2 050	1 674	
Pokoje				164 401	172 239	171 780	169 655	169 395	170 645	170 717	164 675	164 516	167 582	172 560	180 162	181 026	176 403	180 838	217 188	215 048	202 482
Lůžka	342 246	318 638	320 414	428 309	457 612	462 126	437 440	440 314	445 611	446 096	433 214	433 211	441 968	451 707	466 832	463 087	449 068	461 434	560 401	554 523	519 909
Místa pro stany a karavany							41 692	42 737	47 036	45 294	48 743	51 798	53 338	53 967	53 118	50 605	49 844	49 106	50 282	49 638	50 837
Hosté v tis. osob	9 108	8 423	6 928		11 623	11 477	10 864	11 283	10 415	11 346	12 220	12 362	12 725	12 961	12 836	11 986	12 212	12 899	15 099	15 408	15 587
v tom:																					
nerezidenti	3 204	3 039	3 315		5 281	5 308	4 773	5 405	4 743	5 076	6 061	6 336	6 435	6 680	6 649	6 032	6 334	6 715	7 647	7 852	8 096
rezidenti	5 904	5 384	3 613		6 342	6 139	6 091	5 878	5 672	6 271	6 158	6 026	6 289	6 281	6 186	5 954	5 878	6 184	7 452	7 556	7 491
Přenocování v tis.	28 715	24 480	23 597		44 054	42 349	44 200	39 122	37 110	39 343	40 781	40 320	41 448	40 831	39 283	36 662	36 909	38 235	43 278	43 308	42 947
v tom:																					
nerezidenti			10 083		16 218	16 125	15 597	17 255	15 569	16 511	18 980	19 595	20 090	20 610	19 987	17 747	18 366	19 425	21 794	22 145	22 110
rezidenti			13 514		27 836	26 224	28 603	21 867	21 541	22 833	21 800	20 725	21 357	20 221	19 296	18 915	18 543	18 810	21 484	21 163	20 837
Průměrný počet přenocování	3,1	2,9	3,4		3,8	3,7	4,1	3,5	3,6	3,5	3,3	3,3	3,3	3,2	3,1	3,1	3,0	3,0	2,9	2,8	2,8
v tom:																					
nerezidenti			3,0		3,1	3,0	3,3	3,2	3,3	3,3	3,1	3,1	3,1	3,1	3,0	2,9	2,9	2,9	2,8	2,8	2,7
rezidenti			3,7		4,4	4,3	4,7	3,7	3,8	3,6	3,5	3,4	3,4	3,2	3,1	3,2	3,2	3,0	2,9	2,8	2,8
Poznámky:																					
Od roku 2000 jsou zjišťovány údaje za hromadná ubytovací zařízení s 10 a více lůžky nebo 5 a více pokoji.																					
Roky 1989, 1990 - údaje za ubytovací zařízení celkem																					
Rok 1995 - údaje za hromadná ubytovací zařízení k 31.12.																					
Rok 1997 - údaje za hromadná ubytovací zařízení k 31.7.																					
Roky 1998, 1999 - údaje za hromadná ubytovací zařízení k 31.7., údaje za hosty a přenocování jsou za hromadná ubytovací zařízení! (Toto platí do roku 2002 včetně)																					
V letech 2003-2007 byla hromadná ubytovací zařízení zjišťována k 31.12., od roku 2008 je uvedena maximální kapacita.																					
Na základě výsledků projektu MMR "Zkvalitnění informací o vybraných sektorech cestovního ruchu" došlo k revizi dat o kapacitách a návštěvnosti za roky 2012 a 2013. Z tohoto důvodu nejsou údaje před rokem 2012 srovnatelné.																					

Příloha č. 19 – Cestovní ruch (ubytování) v České republice (zdroj ČSÚ)

Rok	ČR celkem			
	počet zařízení	počet pokojů	počet lůžek	počet míst pro stany a karavany
Year	CR Total			
	Number of Establishments	Number of Rooms	Number of Beds	Number of Places for Tents and Caravans
	1	2	3	4
2012	10 057	217 188	560 401	50 282
2013	9 970	215 048	554 523	49 638
2014	9 013	202 482	519 909	50 837

Rok	Středočeský kraj			
	počet zařízení	počet pokojů	počet lůžek	počet míst pro stany a karavany
Year	Středočeský Region			
	Number of Establishments	Number of Rooms	Number of Beds	Number of Places for Tents and Caravans
	11	12	13	14
2012	814	15 045	40 311	6 412
2013	805	14 929	40 144	5 881
2014	668	13 176	34 900	5 607

Příloha č. 20 - Kapacita ubytovacích zařízení celkem v České republice a v kraji Středočeském za vybrané roky – zdroj ČSÚ, vlastní úprava.

Rok	Ústecký kraj			
	počet zařízení	počet pokojů	počet lůžek	počet míst pro stany a karavany
Year	<i>Ústecký Region</i>			
	<i>Number of Establishments</i>	<i>Number of Rooms</i>	<i>Number of Beds</i>	<i>Number of Places for Tents and Caravans</i>
	31	32	33	34
2012	519	9 527	25 296	1 699
2013	513	9 433	25 063	1 752
2014	446	8 463	22 047	1 825

Rok	Liberecký kraj			
	počet zařízení	počet pokojů	počet lůžek	počet míst pro stany a karavany
Year	<i>Liberecký Region</i>			
	<i>Number of Establishments</i>	<i>Number of Rooms</i>	<i>Number of Beds</i>	<i>Number of Places for Tents and Caravans</i>
	36	37	38	39
2012	1 007	15 330	46 441	3 003
2013	989	15 056	45 863	3 249
2014	866	14 066	42 607	2 915

Příloha č. 21 - Kapacita ubytovacích zařízení v kraji Ústeckém a Libereckém (dle NUTS III) za vybrané roky – zdroj ČSÚ, vlastní úprava.

Název	Adresa	Kategorie	Sezónní provoz	Počet pokojů	Počet míst pro stany a karavany
HOTEL KOKOŘÍN	Kokořín, Kokořínský Důl 48	Hotel *	celoroční provoz	11 až 50	žádné
LETNÍ BYTY KRAUS	Kokořín, Kokořínský Důl 41	Penzion	letní provoz	10 a méně	žádné
PENSION KOKOŘÍN	Kokořín, Kokořín 12	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENZION MALBA	Kokořín, Kokořínský Důl 38	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENZION MILČA	Kokořín, Kokořínský Důl 54	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENZION U BÁBY ŠUBROVÝ	Kokořín, Kokořínský Důl 12	Penzion	letní provoz	10 a méně	žádné
ATC KOKOŘÍN	Kokořín, Kokořín	Kemp	celoroční provoz	11 až 50	11 až 50

Název	Adresa	Kategorie	Sezónní provoz	Počet pokojů	Počet míst pro stany a karavany
PENZION A RESTAURACE V RÁJÍ	Mšeno, Ráj 7	Penzion	letní provoz	10 a méně	žádné
REKREAČNÍ STŘEDISKO SEVER	Mšeno, Mšeno 73	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
AUTOCAMP UBYTOVNA SK MŠENO	Mšeno, Mšeno, Boleslavská 398	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	11 až 50	11 až 50
RESTAURACE ZLATÝ LEV	Mšeno, Mšeno, náměstí Míru 19	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	10 a méně	žádné

Název	Adresa	Kategorie	Sezónní provoz	Počet pokojů	Počet míst pro stany a karavany
HOTEL MORRIS ČESKÁ LÍPA	Česká Lípa, Česká Lípa, náměstí T. G. Masaryka 132	Hotel ****	celoroční provoz	11 až 50	žádné
HOTEL ALDEK	Česká Lípa, Česká Lípa, Jiráskova 718	Hotel ***	celoroční provoz	10 a méně	žádné
HOTEL OLYMPIA	Česká Lípa, Česká Lípa, Bulharská 853	Hotel ***	celoroční provoz	11 až 50	žádné
HOTEL MERKUR	Česká Lípa, Česká Lípa, Mánesova 1433	Hotel **	celoroční provoz	11 až 50	žádné
PENZION LÍPA	Česká Lípa, Česká Lípa, 28. října 2707	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENZION MONIKA	Česká Lípa, Česká Lípa, Jiráskova 636	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENZION NA KOPEČKU	Česká Lípa, Česká Lípa, 5. května 1403	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENZION U HRABALA	Česká Lípa, Česká Lípa, náměstí T. G. Masaryka 130	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
DOMOV MLÁDEŽE	Česká Lípa, Česká Lípa, Havlíčkova 443	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	11 až 50	žádné

Název	Adresa	Kategorie	Sezónní provoz	Počet pokojů	Počet míst pro stany a karavany
ZÁMEK NOVÝ BERNŠTEJN	Dubá, Nový Berštejn 10	Hotel ****	letní provoz	10 a méně	žádné
MOTEL PENZION ZAKŠÍN	Dubá, Zakšín 7	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENZION ČERNÝ MLÝN	Dubá, Nedamov 25	Penzion	letní provoz	10 a méně	žádné
AUTOCAMP NEDAMOV	Dubá, Nedamov 24	Kemp	letní provoz	11 až 50	51 až 100

Příloha č. 22 - Seznamy ubytovacích zařízení v obcích Kokořín, Mšeno, Česká Lípa, Dubá a jejich kategorie – zdroj ČSÚ, vlastní úprava.

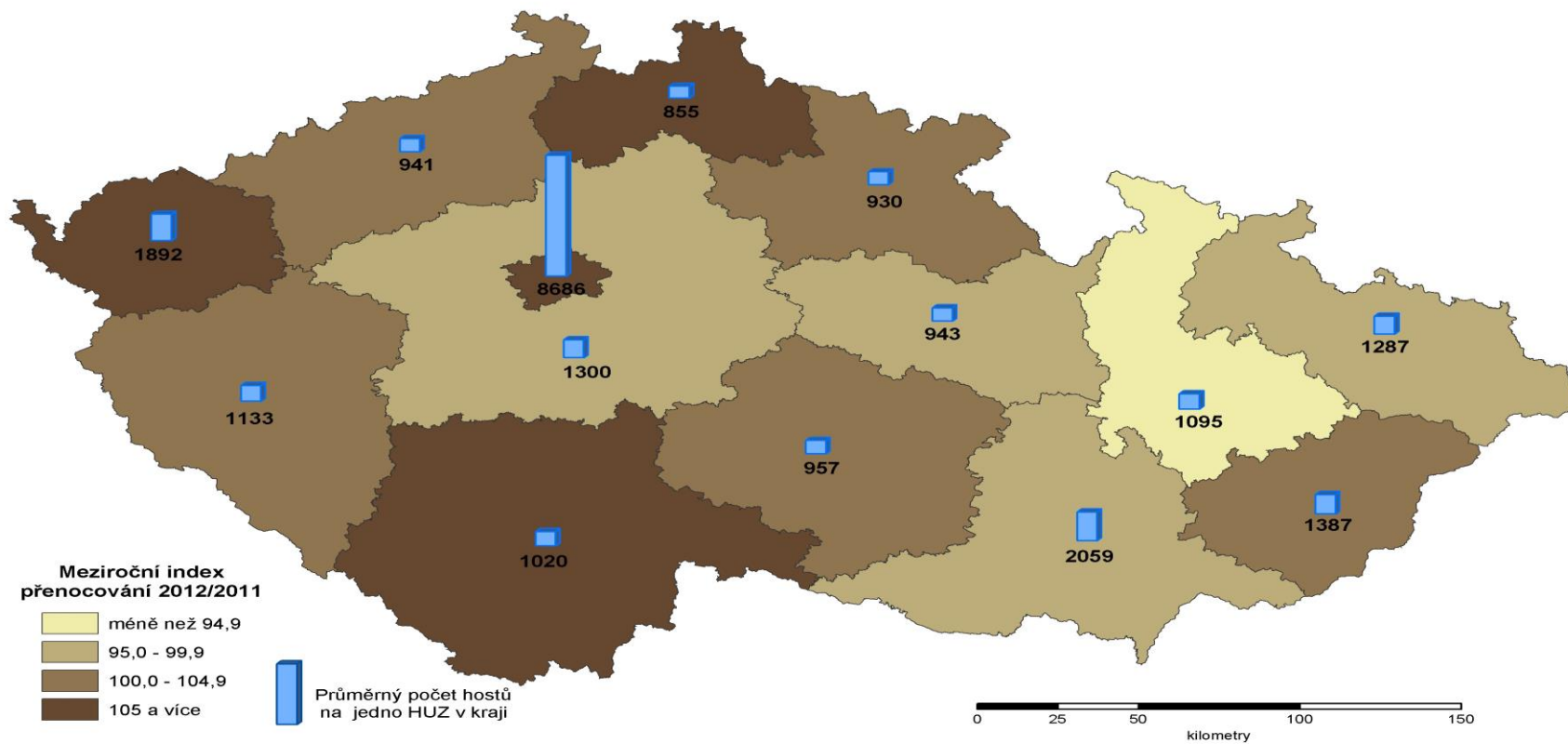
Příloha č. 23 – následující strana – seznam ubytovacích zařízení a jejich kategorie v obci Doksy – zdroj ČSÚ, vlastní úprava.

Název	Adresa	Kategorie	Sezónní provoz	Počet pokojů	Počet míst pro stany a karavany
HOTEL BERG	Doksy, Staré Splavy, Lázeňský vrch 82	Hotel ****	celoroční provoz	11 až 50	žádné
HOTEL BELLEVUE	Doksy, Doksy, Máchova 129	Hotel ***	letní provoz	11 až 50	žádné
HOTEL BEZDĚZ	Doksy, Staré Splavy, Lázeňský vrch 216	Hotel ***	celoroční provoz	101 a více	žádné
HOTEL GRAND	Doksy, Doksy, Máchova 434	Hotel ***	celoroční provoz	11 až 50	žádné
HOTEL K. H. MÁCHA	Doksy, Staré Splavy, Lázeňský vrch 155	Hotel ***	letní provoz	11 až 50	žádné
HOTEL KAMYK	Doksy, Doksy, Lesní 558	Hotel ***	letní provoz	11 až 50	žádné
HOTEL LÁZEŇSKÝ VRCH	Doksy, Staré Splavy, Lázeňský vrch 128	Hotel ***	letní provoz	11 až 50	žádné
HOTEL PORT	Doksy, Doksy, Valdštejská 530	Hotel ***	celoroční provoz	51 až 100	žádné
HOTEL PASÁŽ	Doksy, Staré Splavy, Roháče z Dubé 112	Hotel **	letní i zimní provoz	11 až 50	žádné
LESNÍ HOTEL	Doksy, Doksy, Kuřivodská	Hotel *	letní provoz	51 až 100	žádné
HOTEL NA PLÁŽI	Doksy, Staré Splavy, Lázeňský vrch 94	Penzion	letní provoz	10 a méně	žádné
PENSION FAMI	Doksy, Staré Splavy, Jamilina stezka 158	Penzion	celoroční provoz	11 až 50	žádné
PENSION MÁCHŮV MÁJ	Doksy, Staré Splavy, Dalibora z Myšlína 20	Penzion	letní provoz	10 a méně	žádné
PENSION MÁJ	Doksy, Staré Splavy, Krále Václava II. 108	Penzion	letní provoz	10 a méně	žádné
PENSION RUT	Doksy, Staré Splavy, Lázeňský vrch 97	Penzion	letní provoz	10 a méně	žádné
PENSION ZUZANA	Doksy, Staré Splavy, Jana Roháče z Dubé 59	Penzion	letní provoz	10 a méně	žádné
PENZION ALMI	Doksy, Staré Splavy, Jamilina stezka 211	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENZION FARMER	Doksy, Doksy, Lesní 601	Penzion	letní provoz	10 a méně	žádné
PENZION MLÝN U MÁCHOVA JEZERA	Doksy, Doksy, 5. května 37	Penzion	letní provoz	11 až 50	žádné
PENZION NA SLUNCI	Doksy, Staré Splavy, U Rybníčku 54	Penzion	letní provoz	11 až 50	žádné
PENZION NOVÝ MLÝN	Doksy, Staré Splavy, Pod Bomým 247	Penzion	letní provoz	11 až 50	žádné
PENZION PRE	Doksy, Doksy, Lipové náměstí 104	Penzion	celoroční provoz	11 až 50	žádné
PENZION SPORTCENTRUM	Doksy, Staré Splavy, Jamilina stezka 256	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENZION U ZLATÉ COLLIE	Doksy, Staré Splavy, Otakara Nejedlého 197	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
REKREAČNÍ STŘEDISKO SKALKA	Doksy, Doksy, Pod Štédrou 277	Penzion	letní provoz	11 až 50	žádné
STAROSPLAVSKÝ ZÁMEČEK	Doksy, Staré Splavy, Jana Roháče z Dubé 154	Penzion	letní provoz	10 a méně	žádné
STATEK	Doksy, Staré Splavy, U Rybníčku 45	Penzion	letní provoz	11 až 50	žádné
STŘEDISKO ROHÁČ	Doksy, Staré Splavy, Jana Roháče z Dubé 29	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
AUTOKEMP KLÚČEK	Doksy, Doksy, Lesní	Kemp	letní provoz	11 až 50	101 a více
CAMP BORNÝ	Doksy, Doksy, Borný	Kemp	letní provoz	11 až 50	101 a více
ARTES CHATY	Doksy, Staré Splavy, Pod Bomým 256	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
CAMP PERLA - VLASTA DUBSKÁ	Doksy, Doksy, Lesní	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
CHATOVÁ OSADA BÍLÝ KÁMEN	Doksy, Doksy, Rekreační 281	Chatová osada	letní provoz	51 až 100	10 a méně
CHATOVÁ OSADA DIANA	Doksy, Staré Splavy, Pod Bomým	Chatová osada	letní provoz	10 a méně	žádné
CHATOVÁ OSADA DOBROTA	Doksy, Staré Splavy, Borný 260	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
CHATOVÁ OSADA DUHA	Doksy, Staré Splavy	Chatová osada	letní provoz	10 a méně	žádné
CHATOVÁ OSADA JACHTA	Doksy, Staré Splavy, Pod Bomým 254	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
CHATOVÁ OSADA PLESAR	Doksy, Staré Splavy, Pod Bomým 252	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
CHATOVÁ OSADA POHODA	Doksy, Staré Splavy, Pod Bomým 260	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
CHATOVÁ OSADA RACEK	Doksy, Staré Splavy, Pod Bomým	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
CHATOVÁ OSADA RADKA	Doksy, Staré Splavy, Borný	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
KARAKUL	Doksy, Staré Splavy, Pod Bomým 263E	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
KEMP BRÉŽNÁK	Doksy, Staré Splavy, Pod Bomým 2600	Chatová osada	letní provoz	10 a méně	žádné
POSLŮV MLÝN	Doksy, Doksy, Poslův mlýn 471	Chatová osada	letní provoz	10 a méně	žádné
REKREAČNÍ CHATY	Doksy, Staré Splavy 200	Chatová osada	letní provoz	10 a méně	žádné
REKREAČNÍ STŘEDISKO ARNIKA	Doksy, Staré Splavy, Pod Bomým	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
REKREAČNÍ STŘEDISKO BARBARA	Doksy, Staré Splavy, Pod Bomým 265	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
REKREAČNÍ STŘEDISKO ELITE	Doksy, Staré Splavy, Pod Bomým 261	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
REKREAČNÍ STŘEDISKO IMA	Doksy, Staré Splavy 255	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
REKREAČNÍ STŘEDISKO INTERGAST	Doksy, Staré Splavy, Lázeňský vrch 141	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
REKREAČNÍ STŘEDISKO KLDANO	Doksy, Doksy, Lesní 504	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
REKREAČNÍ ZÁKLADNA PRECIOSA	Doksy, Staré Splavy, Pod Bomým	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
REKREAČNÍ ZAŘÍZENÍ ANDREA	Doksy, Doksy, Nezvalova 492	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
REKREAČNÍ ZAŘÍZENÍ KAROLINKA	Doksy, Staré Splavy, Pod Bomým	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
REKREAČNÍ ZAŘÍZENÍ LENKA	Doksy, Staré Splavy, Zátíší	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
REKREAČNÍ ZAŘÍZENÍ STARÉ SPLAVY BORNÝ	Doksy, Staré Splavy, Pod Bomým	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
REKREAČNÍ ZAŘÍZENÍ STARÉ SPLAVY I.	Doksy, Staré Splavy, Dalibora z Myšlína	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
REKREAČNÍ ZAŘÍZENÍ STARÉ SPLAVY II.	Doksy, Staré Splavy, Komárov	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
UBYTOVACÍ ZAŘÍZENÍ HARMONIE	Doksy, Staré Splavy, Pod Bomým 251	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
REKREAČNÍ ZAŘÍZENÍ TERMIT	Doksy, Doksy, Bezdězská 260	Turistická ubytovna	letní provoz	51 až 100	žádné
FITNESS CENTRUM LENKA ILCOVÁ	Doksy, Doksy, Lesní 458	Ostatní zařízení jinde nespécifikovaná	celoroční provoz	10 a méně	žádné
REKREAČNÍ A ŠKOLICÍ ZAŘÍZENÍ ZO OSŽ ČD	Doksy, Doksy, U Pasáže	Ostatní zařízení jinde nespécifikovaná	letní provoz	10 a méně	žádné
REKREAČNÍ STŘEDISKO POD BÍLÝM KAMENEM	Doksy, Doksy 490	Ostatní zařízení jinde nespécifikovaná	letní provoz	11 až 50	žádné
RS POSLŮV MLÝN	Doksy, Doksy, Poslův mlýn 976	Ostatní zařízení jinde nespécifikovaná	celoroční provoz	101 a více	žádné

Název	Adresa	Kategorie	Sezónní provoz	Počet pokojů	Počet míst pro stany a karavany
REZIDENCE LIBĚCHOV	Liběchov, Liběchov, Pod Kostelíčkem 121	Hotel ****	celoroční provoz	11 až 50	žádné
HOTEL PAGANINI	Mělník, Mělník, Fibichova 3728	Hotel ****	celoroční provoz	11 až 50	žádné
HOTEL U RYTIŘŮ	Mělník, Mělník, Svatováclavská 17	Hotel ****	celoroční provoz	10 a méně	žádné
HOTEL SPORT I+II	Kralupy nad Vltavou, Kralupy nad Vltavou, U Cukrovaru 1086	Hotel ***	celoroční provoz	101 a více	žádné
HOTEL OLYMPIONIK	Mělník, Mělník, Bezručova 3819	Hotel ***	celoroční provoz	11 až 50	žádné
HOTEL ALABAMA	Mělník, Mělník, Okružní 2545	Hotel ***	celoroční provoz	11 až 50	žádné
HOTEL U CÍSAŘE	Mělník, Mělník, Palackého 135	Hotel ***	celoroční provoz	10 a méně	žádné
HOTEL LUDMILA	Mělník, Mělník, Pražská 2639	Hotel ***	celoroční provoz	51 až 100	žádné
HOTEL JARO	Mělník, Mělník, 17. listopadu 174	Hotel ***	celoroční provoz	11 až 50	žádné
HOTEL KOKOŘÍN	Kokořín, Kokořínský Důl 48	Hotel *	celoroční provoz	11 až 50	žádné
RESTAURACE S UBYTOVÁNÍM SOUČEK JIŘÍ	Kanina, Kanina 7	Penzion	letní provoz	10 a méně	žádné
PENZION EXT	Kojetice, Kojetice, Ke kněžihorce 268	Penzion	celoroční provoz	11 až 50	žádné
PENSION KOKOŘÍN	Kokořín, Kokořín 12	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENZION U BÁBY ŠUBROVÝ	Kokořín, Kokořínský Důl 12	Penzion	letní provoz	10 a méně	žádné
PENZION MALBA	Kokořín, Kokořínský Důl 38	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
LETNÍ BYTY KRAUS	Kokořín, Kokořínský Důl 41	Penzion	letní provoz	10 a méně	žádné
PENZION MILČA	Kokořín, Kokořínský Důl 54	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENZION U ČERVENÝCH VRAT	Medonosy, Chudolazy 1	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENSION HANA	Mělník, Mělník, Fügnerova 714	Penzion	celoroční provoz	11 až 50	žádné
PENZION CENTRUM	Mělník, Mělník, Jaroslava Seiferta 177	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENZION REKS	Mělník, Mělník, Nádražní 2002	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENZION A RESTAURACE V RÁJI	Mšeno, Ráj 7	Penzion	letní provoz	10 a méně	žádné
ATC KOKOŘÍN	Kokořín, Kokořín	Kemp	celoroční provoz	11 až 50	11 až 50
AUTOKEMP	Liběchov, Liběchov	Kemp	letní provoz	11 až 50	11 až 50
AUTOCAMP MĚLNÍK	Mělník, Mělník, Klášterní	Kemp	celoroční provoz	101 a více	101 a více
CAMP ŽELÍZY	Želízy, Želízy	Kemp	letní provoz	11 až 50	11 až 50
CAMP ZAHRADA	Liběchov, Liběchov, Rumburská 44	Chatová osada	celoroční provoz	10 a méně	žádné
REKREAČNÍ STŘEDISKO SEVER	Mšeno, Mšeno 73	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
TURISTICKÁ UBYTOVNA KČT	Kralupy nad Vltavou, Kralupy nad Vltavou, Ke Koupališti 182	Turistická ubytovna	celoroční provoz	10 a méně	žádné
TURISTICKÁ UBYTOVNA ZÁMEK LOBEČ	Lobeč, Lobeč 1	Turistická ubytovna	celoroční provoz	10 a méně	žádné
DDM HL.M.PRAHY-TURISTICKÁ ZÁKLADNA	Lhotka, Lhotka	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	11 až 50	žádné
KONFERENCEČNÍ CENTRUM AV ČR ZÁMEK LIBLICE	Liblice, Liblice 61	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	51 až 100	žádné
INTERNÁT ISŠT	Mělník, Mělník, K Učilišti 2566	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	11 až 50	žádné
DOMOV MLÁDEŽE SPŠ STAVEBNÍ MĚLNÍK	Mělník, Mělník, sady Na Polabí 2778	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	letní provoz	11 až 50	žádné
AUTOCAMP UBYTOVNA SK MŠENO	Mšeno, Mšeno, Boleslavská 398	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	11 až 50	11 až 50
RESTAURACE ZLATÝ LEV	Mšeno, Mšeno, náměstí Míru 19	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	10 a méně	žádné
MARINA VLTAVA	Nelahozeves, Nelahozeves, Dvořákova stezka 27	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	10 a méně	žádné

Příloha č. 24 – Seznam ubytovacích zařízení v okrese Mělník a jejich kategorie – zdroj ČSÚ, vlastní úprava

Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení podle krajů

Příloha č. 25 – Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení dle krajů v ČR – zdroj ČSÚ.

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Indicator
hospodářství	4 965 559	4 940 371	4 991 618	5 088 340	5 223 840	5 288 361	5 231 822	5 054 538	5 057 152	5 064 632	5 083 830	Number of people employed in the national economy
v tom: sebezaměstnaní ²⁾	917 356	929 312	907 287	927 720	944 380	952 571	977 891	916 762	887 460	809 281	801 543	incl.: self-employed ²⁾
zaměstnanci	4 048 204	4 011 059	4 084 331	4 160 620	4 279 460	4 335 790	4 253 931	4 137 776	4 169 692	4 255 351	4 282 287	employees
hospodářství ³⁾	4 928 259	4 906 374	4 959 474	5 050 293	5 186 507	5 275 713	5 185 387	5 021 260	5 028 347	5 020 656	5 027 094	Number of jobs in the national economy ³⁾
v tom: sebezaměstnaní ²⁾	929 180	939 655	917 639	937 244	959 021	993 247	995 158	935 535	905 833	803 771	789 535	incl.: self-employed ²⁾
zaměstnanci	3 999 079	3 966 719	4 041 835	4 113 049	4 227 486	4 282 466	4 190 229	4 085 725	4 122 514	4 216 885	4 237 559	employees
Počet zaměstnaných osob v cestovním	237 753	236 649	236 682	235 935	236 024	241 236	239 499	235 569	232 463	229 551	231 288	Number of people employed in tourism
v tom: sebezaměstnaní ²⁾	54 711	56 551	53 884	50 853	51 348	51 635	51 155	47 665	46 294	43 655	44 349	incl.: self-employed ²⁾
zaměstnanci	183 042	180 098	182 798	185 082	184 676	189 601	188 344	187 903	186 169	185 896	186 938	employees
Podíl CR na celkové zaměstnanosti												Tourism ratio on total employment
Zaměstnané osoby (v %)	4,79	4,79	4,74	4,64	4,52	4,56	4,58	4,66	4,60	4,53	4,55	People employed (%)
Počet pracovních míst v cestovním	233 507	232 870	233 704	231 476	233 481	236 376	236 588	232 073	229 207	229 602	230 786	Number of jobs in tourism³⁾
v tom: sebezaměstnaní ²⁾	54 040	55 904	53 648	50 625	52 542	51 015	52 411	49 685	48 262	42 968	43 231	incl.: self-employed ²⁾
zaměstnanci	179 467	176 966	180 055	180 851	180 939	185 360	184 177	182 388	180 946	186 635	187 555	employees
Podíl CR na celkové zaměstnanosti												Tourism ratio on total employment
Pracovní místa (v %)	4,74	4,75	4,71	4,58	4,50	4,48	4,56	4,62	4,56	4,57	4,59	Jobs (%)
¹⁾ Rok 2012 semi-definitivní data, rok 2013 předběžná data												¹⁾ Year 2012 semi-definitive data, year 2013 preliminary data
²⁾ Vjadřuje počet pracujících majitelů firmy a spolupracujících členů domácnosti, pro které je činnost ve firmě hlavním zaměstnáním												²⁾ It includes a number of owners of enterprises and their family members whose activity in the enterprise is main job
³⁾ Počet pracovních míst přepočtený na plný úvazek												³⁾ Number of jobs in full-time equivalents
* Roční průměr počtu zaměstnaných osob v hlavním zaměstnání												* Annual average number of people employed in main job
Pozn. Údaje v letech 2012-2013 jsou již zpracovány podle nového evropského standardu ESA 2010 a z tohoto důvodu nejsou prozatím plně srovnatelné s údaji z předchozích let.												Data 2012-2013 are already based on the new European standard of the ESA 2010 and for this reason are not fully comparable with those of previous years.

Příloha č. 26 – Zaměstnanost a cestovní ruch v ČR, ukazatele – zdroj ČSÚ, vlastní úprava.

Příloha č. 27 – následující strana – další ukazatele zaměstnanosti CR v ČR, zdroj ČSÚ, vlastní úprava.

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Indicator
Počet zaměstnaných osob v cestovním ruchu	237 753	236 649	236 682	235 935	236 024	241 236	239 499	235 569	232 463	229 551	231 288	Number of people employed in tourism
v tom podle postavení v zaměstnání												by status in employment
sebezaměstnaní ²⁾	54 711	56 551	53 884	50 853	51 348	51 635	51 155	47 665	46 294	43 655	44 349	self-employed ²⁾
zaměstnanci	183 042	180 098	182 798	185 082	184 676	189 601	188 344	187 903	186 169	185 896	186 938	employees
v tom podle sezónnosti												by seasonality
1. čtvrtletí	237 266	234 723	236 999	231 143	238 583	238 268	236 584	233 032	230 266	227 662	229 177	1 st quarter
2. čtvrtletí	232 570	239 246	236 281	234 738	237 407	236 334	234 743	231 076	228 250	225 481	227 117	2 nd quarter
3. čtvrtletí	237 657	240 230	238 110	239 747	236 724	240 909	239 291	235 896	232 395	229 698	231 497	3 rd quarter
4. čtvrtletí	243 520	232 397	235 337	238 113	231 383	249 432	247 377	242 272	238 942	235 362	237 361	4 th quarter
v tom podle pracovního úvazku												by working scheme
plný úvazek	223 192	220 790	222 691	220 599	218 812	224 949	223 218	219 444	216 414	213 858	215 437	full-time
zkrácený úvazek	14 561	15 859	13 991	15 336	17 212	16 287	16 281	16 125	16 049	15 693	15 851	part-time
v tom zaměstnanci podle trvalosti úvazku												by permanency of job
na dobu určitou	17 876	19 486	16 980	16 723	17 916	17 052	17 037	17 042	17 054	17 070	17 171	job for determinate period
na dobu neurčitou	165 166	160 612	165 818	168 360	166 761	172 549	171 307	170 862	169 115	168 827	169 768	permanent job
v tom podle pohlaví												by sex
muži	110 993	110 988	114 344	111 539	110 771	115 699	114 491	110 991	109 119	107 825	108 569	males
ženy	126 760	125 661	122 337	124 396	125 254	125 536	125 008	124 578	123 345	121 726	122 719	females
v tom podle věku												by age
15-24	34 578	33 386	29 743	27 362	28 361	27 193	27 154	27 327	27 111	26 926	27 110	15-24
25-34	64 294	66 916	71 890	71 346	69 573	70 919	70 640	69 969	68 817	68 151	68 643	25-34
35-44	55 383	54 521	54 555	55 921	57 367	58 911	58 344	57 489	56 248	55 600	56 052	35-44
45-55	58 041	54 648	53 049	52 623	49 499	50 813	50 384	49 284	48 936	48 246	48 609	45-55
55+	25 457	27 177	27 445	28 684	31 224	33 400	32 977	31 499	31 351	30 628	30 874	55+
v tom podle vzdělání												by level of education
ISCED 1 a 2	17 257	13 883	12 299	12 802	14 996	15 283	15 111	14 757	14 865	14 549	14 628	ISCED 1 and 2
ISCED 3 a 4	201 312	202 310	202 045	200 240	196 754	200 061	198 767	196 254	194 152	191 633	192 928	ISCED 3 and 4
ISCED 5 a 6	19 184	20 456	22 338	22 894	24 274	25 892	25 620	24 558	23 446	23 369	23 732	ISCED 5 and 6
v tom podle státní příslušnosti												by nationality
rezidenti	232 120	230 200	231 180	228 949	227 343	231 123	229 608	225 858	223 165	219 666	221 404	residents
nerezidenti	5 633	6 449	5 502	6 986	8 681	10 112	9 891	9 711	9 298	9 885	9 884	non-residents
Podíl CR na celkové zaměstnanosti Zaměstnané osoby (v %)	4,79	4,79	4,74	4,64	4,52	4,56	4,58	4,66	4,60	4,53	4,55	Tourism ratio on total employment People employed (%)
Počet pracovních míst v cestovním ruchu³⁾	233 507	232 870	233 704	231 476	233 481	236 376	236 588	232 073	229 207	229 602	230 786	Number of jobs in tourism³⁾
v tom podle postavení v zaměstnání												by status in employment
sebezaměstnaní ²⁾	54 040	55 904	53 648	50 625	52 542	51 015	52 411	49 685	48 262	42 968	43 231	self-employed ²⁾
zaměstnanci	179 467	176 966	180 055	180 851	180 939	185 360	184 177	182 388	180 946	186 635	187 555	employees
Podíl CR na celkové zaměstnanosti Pracovní místa (v %)	4,74	4,75	4,71	4,58	4,50	4,48	4,56	4,62	4,56	4,57	4,59	Tourism ratio on total employment Jobs (%)

¹⁾ Rok 2012 semi-definitivní data, rok 2013 předběžná data

²⁾ Vydává počet pracujících majitelů firmy a spolupracujících členů domácnosti, pro které je činnost ve firmě hlavním zaměstnáním

³⁾ Počet pracovních míst přepočtený na plný úvazek

* Roční průměr počtu zaměstnaných osob v hlavním zaměstnání

¹⁾ Year 2012 semi-definitive data, year 2013 preliminary data

²⁾ It includes a number of owners of enterprises and their family members whose activity in the enterprise is main job

³⁾ Number of jobs in full-time equivalents

* Annual average number of people employed in main job

Pozn. Údaje v letech 2012-2013 jsou již zpracovány podle nového evropského standardu ESA 2010 a z tohoto důvodu nejsou prozatím plně srovnatelné s údaji z předchozích let.

Data 2012-2013 are already based on the new European standard of the ESA 2010 and for this reason are not fully comparable with those of previous years.

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 ²⁾	2013 ³⁾	Indicator
Jednodenní návštěvníci	24 352	27 852	28 903	27 946	28 845	30 423	28 815	27 035	23 274	21 252	20 411	Same-day visitors
v tom podle produktu:												by product:
Služby CK/CA ¹⁾	257	288	302	307	312	330	314	295	256	240	223	TA/TO services ¹⁾
Ubytování	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Accommodation
Stravování	3 674	4 192	4 355	4 233	4 362	4 603	4 362	4 092	3 526	3 229	3 090	Boarding
Doprava	3 698	4 209	4 377	4 280	4 401	4 648	4 407	4 134	3 565	3 276	3 123	Transport
Zboží	12 101	13 874	14 382	13 827	14 298	15 070	14 266	13 386	11 513	10 480	10 104	Goods
Ostatní	4 622	5 288	5 487	5 300	5 472	5 771	5 465	5 128	4 414	4 028	3 871	Other
Turisté	54 748	57 053	58 428	59 887	63 232	66 276	64 439	63 060	61 368	63 337	64 342	Tourists
v tom podle produktu:												by product:
Služby CK/CA ¹⁾	5 104	5 283	5 290	5 409	6 393	7 023	6 081	5 797	4 879	5 256	5 418	TA/TO services ¹⁾
Ubytování	11 023	11 869	12 304	12 654	12 738	13 243	13 588	13 298	13 689	14 581	14 888	Accommodation
Stravování	11 460	11 962	12 190	12 454	12 736	13 144	13 310	12 948	13 116	13 268	13 408	Boarding
Doprava	8 801	9 007	9 228	9 472	10 403	11 172	10 181	10 723	9 386	9 621	9 856	Transport
Zboží	11 166	11 466	11 782	12 086	12 877	13 372	12 966	12 641	12 234	12 428	12 581	Goods
Ostatní	7 193	7 467	7 634	7 811	8 087	8 323	8 312	7 654	8 064	8 183	8 190	Other
Služební cesty	8 333	8 762	10 076	11 051	12 745	11 126	10 862	10 441	9 360	7 989	9 245	Business trips
v tom podle produktu:												by product:
Služby CK/CA ¹⁾	TA/TO services ¹⁾
Ubytování	1 757	1 834	2 215	2 492	2 920	2 353	2 424	2 543	2 113	1 944	2 285	Accommodation
Stravování	2 428	2 556	2 914	3 181	3 657	3 240	3 132	2 834	2 481	2 089	2 327	Boarding
Doprava	1 697	1 787	2 030	2 212	2 540	2 264	2 180	2 234	2 091	1 793	1 980	Transport
Zboží	1 951	2 057	2 319	2 516	2 882	2 601	2 484	2 218	2 076	1 694	1 959	Goods
Ostatní	501	528	598	650	746	668	641	611	598	469	694	Other
Návštěvníci celkem	87 433	93 667	97 406	98 884	104 821	107 825	104 116	100 536	94 002	92 578	93 998	Total visitors
v tom podle produktu:												by product:
Služby CK/CA ¹⁾	5 361	5 571	5 592	5 716	6 704	7 354	6 396	6 092	5 134	5 495	5 641	TA/TO services ¹⁾
Ubytování	12 780	13 703	14 520	15 146	15 658	15 595	16 013	15 841	15 802	16 524	17 174	Accommodation
Stravování	17 562	18 710	19 459	19 868	20 754	20 987	20 805	19 874	19 123	18 586	18 825	Boarding
Doprava	14 196	15 003	15 635	15 964	17 344	18 084	16 768	17 091	15 042	14 690	14 958	Transport
Zboží	25 218	27 396	28 482	28 428	30 056	31 043	29 716	28 245	25 824	24 602	24 644	Goods
Ostatní	12 316	13 284	13 718	13 761	14 305	14 762	14 419	13 392	13 076	12 681	12 756	Other

* Výdaje rezidentů realizované v České republice

¹⁾ Odpovídá maržím cestovních kancelářů, agentur či průvodců

²⁾ Semi-definitivní data

³⁾ Předběžná data

x nelogické

* Consumption of resident visitors realised within the Czech Republic

¹⁾ Corresponds to the margins of the travel agencies and tour operators

²⁾ Semi-definitive data

³⁾ Preliminary data

x illogical

Příloha č. 28 – Spotřeba domácího cestovního ruchu ve vybraných letech v ČR – zdroj ČSÚ, vlastní úprava.

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 ¹⁾	2013 ²⁾	Indicator
Produkce celkem (zc)	6 392 815	7 052 693	7 441 528	8 323 461	9 238 420	9 677 283	8 786 554	9 309 944	9 687 945	9 632 577	9 624 321	Total output (bp)
Mezispotřeba celkem (kc)	4 032 970	4 517 567	4 763 005	5 412 466	6 056 936	6 352 285	5 524 956	5 901 646	6 221 861	5 984 345	5 955 213	Total intermediate consumption (pp)
Hrubá přidaná hodnota celkem (zc)	2 359 845	2 535 126	2 678 523	2 910 995	3 181 484	3 324 998	3 261 598	3 408 298	3 466 084	3 648 232	3 669 108	Total gross value added (bc)
Daně minus dotace	236 249	279 033	308 602	314 709	357 449	367 624	367 913	370 582	378 936	403 548	421 534	Taxes less subsidies
Hrubý domácí produkt	2 596 094	2 814 159	2 987 125	3 225 704	3 538 933	3 692 622	3 629 511	3 778 880	3 845 020	4 051 780	4 090 642	Gross domestic product
Produkce CR (zc)	216 773	232 994	226 932	241 595	250 407	251 543	238 257	238 634	248 022	254 748	267 496	Tourism output (bc)
Mezispotřeba CR (kc)	136 753	149 243	145 250	157 101	164 173	165 116	149 815	151 272	159 286	158 265	165 518	Tourism intermediate consumption (pp)
Podíl cestovního ruchu na hrubé přidané hodnotě (v %)	3,4	3,3	3,0	2,9	2,7	2,6	2,7	2,6	2,6	2,6	2,8	Tourism ratio on gross value added (%)
Hrubá přidaná hodnota cestovního ruchu (zc)	80 020	83 751	81 683	84 494	86 234	86 427	88 442	87 362	88 735	96 483	101 978	Tourism gross value added (bc)
HPH CR - Charakteristická odvětví	56 379	58 459	55 386	58 581	61 086	61 117	63 940	63 425	65 297	70 452	74 250	TGVA - Characteristic industries
HPH CR - Související odvětví	19 941	21 706	23 290	23 230	21 844	22 257	21 395	21 062	20 634	22 961	24 456	TGVA - Connected industries
HPH CR - Nеспецифická odvětví	3 700	3 585	3 007	2 683	3 304	3 054	3 107	2 875	2 805	3 070	3 273	TGVA - Non specific industries
HPH CR - Charakteristická odvětví (v %)	70,5	69,8	67,8	69,3	70,8	70,7	72,3	72,6	73,6	73,0	72,8	TGVA - Characteristic industries (%)
HPH CR - Související odvětví (v %)	24,9	25,9	28,5	27,5	25,3	25,8	24,2	24,1	23,3	23,8	24,0	TGVA - Connected industries (%)
HPH CR - Nеспецифická odvětví (%)	4,6	4,3	3,7	3,2	3,8	3,5	3,5	3,3	3,2	3,2	3,2	TGVA - Non specific industries (%)
Daně CR	10 772	18 565	17 396	15 462	16 845	17 024	15 851	12 891	13 539	14 916	15 953	Tourism taxes
HDP CR	90 792	102 316	99 079	99 956	103 079	103 451	104 293	100 253	102 275	111 399	117 932	Tourism gross domestic product
Podíl cestovního ruchu na hrubém domácím produktu (v %)	3,5	3,6	3,3	3,1	2,9	2,8	2,9	2,7	2,7	2,7	2,9	Tourism ratio on gross domestic product (%)
¹⁾ Semi-definitivní data												¹⁾ Semi-definitive data
²⁾ Předběžná data												²⁾ Preliminary data
(zc) Základní ceny												(bp) Basic prices
(kc) Kupní ceny												(pp) Purchaser prices
Pozn. Údaje v letech 2012-2013 jsou již zpracovány podle nového evropského standardu ESA2010 a z tohoto důvodu nejsou prozatím plně srovnatelné s údaji z předchozích let.												Data 2012-2013 are already based on the new European standard of the ESA 2010 and for this reason are not fully comparable with those of previous years.

Příloha č. 29 – Hlavní ukazatele národního hospodářství a cestovního ruchu v uvedených letech v ČR – zdroj ČSÚ, vlastní úprava.